

FLACĂRA

ANUL XXV NR 30 (1103)
29 IULIE 1976

SĂPTĂMINAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

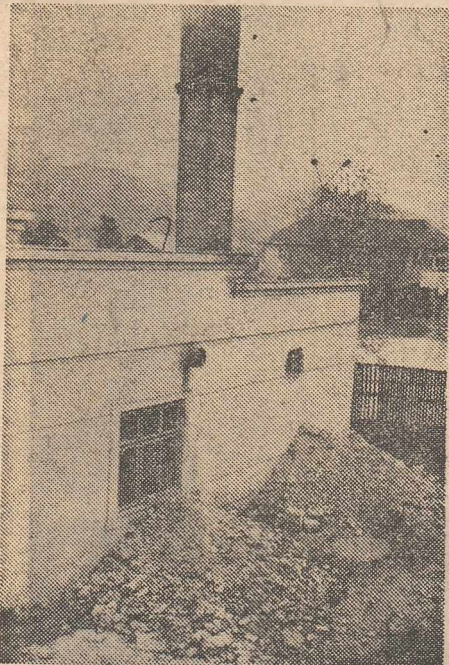
Flacăra la dispoziția dumneavoastră

Mă numesc Florea Gușoi, domiciliu în municipiul Giurgiu, sint absolvent al Liceului economic nr. 3 din București și pînă la data de 29 aprilie a.c. am fost angajat al I.C.S.M. — unitatea nr. 1 Materiale Construcții-Giurgiu, cînd mi s-a desființat contractul de muncă; lăta cum s-au petrecut lucrurile: după întoarcerea mea din concediu, la data de 6 aprilie am fost repartizat — după cum era și firesc, conform pregătirii mele — ca vânzător în cadrul acestei unități. Am activat 12 zile, după care direcția I.C.S.M. mi-a propus să preiau gestiunea în cadrul sectorului Alimentație publică, la depozitul bere-mălai. Am refuzat acest lucru întrucît îmi era frică de această gestiune pe care refuzaseră să o primescă gestionarii cu vechi statut de serviciu. Drept urmare, am fost trecut ca încărcător-descărcător de lăzi pe o mașină ce făcea naveta Giurgiu, București, Brașov și retur. Refuzînd acest post cu totul necorespunzător pregătirii mele școlare — pentru care statul a cheltuit bani — am încercat să mă prezint la vechiul meu post, în mijlocul colectivului în care mă încadrasem, un colectiv excepțional. Rezultat: la 29 aprilie, direcția I.C.S.M. îmi desface contractul de muncă pe motiv de „refuz de serviciu”. Am încercat în mai multe rînduri să intru în audiență la tovarășul director Silviu Iriza pentru a sta de vorbă cu dînsul, pentru a-i explica greșala care se face cu mine, a fost imposibil să-l întîlnesc. Iată-mă așadar la 25 de ani fără serviciu, cu o pată pe cartea de muncă, greu de șters, datorită unor motive care îmi scapă — în orice caz, nicicum pentru că aș fi refuzat să muncesc conform calificării obținute cu atita trudă.

Primim din partea Oficiului județean de turism Prahova:

„Referitor la articolul Nu mai avem locuri, apărut în FLACĂRA nr. 26 a.c., vă informăm că am anchetat în amănunțime deficiențele semnalate și am luat următoarele măsuri: recepționera Viorica Vișan, de la hotelul Montana, fiind vinovată de nerespectarea sarcinilor de serviciu, prin lipsa de solitudine față de clienți, a fost sancționată cu „mustrare”; recepționera Rodica Vulpe, de la aceeași unitate, fiind vinovată că nu a insistat să dea restul clientului care i-a lăsat cei 17 lei, a fost sancționată cu „avertisment”; Conținutul articolului apărut în revista a fost dezbătut cu colectivele de muncă din toate unitățile hoteliere, luîndu-se măsurile ce se impun față de sesizările cuprinse în acesta”

Sintem un grup de locatari ai blocului situat în strada Dimitrie Cantemir nr. 3, din orașul Cîmpulung Moldovenesc, județul Suceava. Încă de la începutul anului 1973 am fost asigurați de organele locale că prin construcția noii fabrici de pline din Cîmpulung vechea fabrică — pe care o vedeți în fotografie — va fi demolată. Dincolo de faptul că mormane de moloz, împiedică intrarea la garajele blocului nostru, un aspect mai grav este acela că vechea brutărie

poluează aerul prin fumul abundent al unui coș insuficient de înalt, odihna fiindu-ze totodată practic imposibilă, datorită zgomotului produs zi și noapte de vechile utilaje. Nu înțelegem de ce organele în drept nu și-au ținut promisiunea făcută, menținînd o astfel de clădire joasă, urîță, în plin centru modern al orașului, afectînd, printre altele, și policlinica teritorială, farmacia orașului și un alt bloc turn de 10 etaje. (Scrisoarea este semnată de responsabilul blocului, împreună cu 12 locatari)

Fotografia pe care v-o trimitem reprezintă noal și modernul centru al orașului Covasna, aflat în construcție, mai exact cele două noi hoteluri, „Cerbu” și „Covasna”, încadrînd un complex de tratament. (Sorin Panselută, Sfîntu Gheorghe, județul Covasna)

FLACĂRA PAGINA 2

„Referitor la sesizarea semnată de Ionel Grivei din Tg. Jiu și apărută în FLACĂRA nr. 26 a.c. la rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră”, vă comunicăm că din sondele efectuate a rezultat că între orele menționate de cititorul I.G. există într-adevăr un trafic mai intens în solicitarea prestațiilor P.T.T.R. de către populație. Pentru descongestionarea traficului a fost înființat în cartierul 9 Mai un nou oficiu P.T.T.R. care efectuează serviciul de prezentare a tuturor trimerilor P.T.T.R. — inclusiv efectuarea de convorbiri telefonice — în perspectivă urmînd a funcționa și alte asemenea unități. Au fost luate de asemenea măsuri ca în orele de vîrf primirea recomandărilor să se facă și la alte ghișee, mai puțin aglomerate, astfel încît timpul de așteptare al beneficiarilor de prestații P.T.T.R. să fie redus”. (A. Popescu, director al Direcției județene de Poștă și Telecomunicații Gorj).

În nr. 27 al revistei FLACĂRA, cititorul Al. Străuneanu din Cluj-Napoca se referă la amplasarea statuii lui Mihai Eminescu în fața Teatrului Național din orașul nostru, adăugînd pe bună dreptate: „...evident, de cealaltă parte a intrării către teatru va trebui amplasată o a doua statuie. Dar statuia cui poate sta la nivelul Lucașfărului, la nivelul genului fără pereche al spiritualității noastre?” Cred că sint în asentimentul tuturor clujenilor — și nu numai al lor — cînd afirm, ca un răspuns la întrebarea de mai sus, că de cealaltă parte a Teatrului Național trebuie să fie așezată statuia lui Lucian Blaga, statuie care există, opera sculptorului Ladea, amplasată acum în parcul municipiului, după ce a stat cîțva timp lîngă Casa studenților, semn că nu i se găsise de la început cel mai potrivit loc. Un argument în plus pentru a fi așezată în locul respectiv este faptul că marele poet și filozof a fost totodată autor dramatic și că la Teatrul Național din Cluj-Napoca i s-au jucat în premieră și cel mai mult piesele sale. (Nicolae Trifoiu, Cluj-Napoca)

Sub egida Casei corpului didactic din Ploiești a apărut un volum intitulat „Orientări moderne în studiul literaturii române în școala generală și liceu”. Printre multele nedumeriri stîrnite de acest masiv volum este și următoarea: ce este Otul — riu sau fluviu? Astfel, la pag. 212, citim: „În legătură cu momentul creării Otului, este semnificativă mărturisirea lui Goga, după care poezia a fost scrisă înainte ca autorul ei să fi văzut vreodată rîul Olt”, iar la pag. 220: „Cum se explică faptul că fluviul Olt apare în ipostaze atît de contrastante în poezie?” (Virgiliu Condur, Ploiești)

La magazinul universal VENUS din Craiova lucrează o vânzătoare — fiind și responsabilă în același timp — Veronica Popescu. În repetate rînduri aceasta a procedat la lovirea clienților, cînd cu palma, cînd chiar cu pumnul — săvîrșind în același timp frecvente infracțiuni în desfacerea anumitor sortimente de mărfuri, lucru constat și de organele de miliție. Cu toate acestea, nu i se face nimic, i se dau doar, sistematic, „mustrări verbale”. Poate că prin aceste rînduri cei interesați în „ocologizarea” lipsurilor în comportament evidente la această vânzătoare certată cu legile comerțului nostru socialist vor fi treziți la realitate. Pentru mai multe amănunte, pot fi găsite la telef... între orele... etc. (Grigore Nicolae, Craiova)

Primim din partea Comitetului județean Vîlcea al P.C.R.:

„Privind scrisoarea adresată revistei FLACĂRA prin care se arată că directorul U.F.E.T. Băbeni, ing. Laurențiu Ciobescu, are o serie de abateri, în urma audierii unui număr de 62 angajați s-a constatat: ing. L.C. nu a fost văzut sub influența alcoolului în incinta unității forestiere; s-a stabilit că a folosit în unele ocazii un ton mai ridicat în relațiile cu muncitorii...; a aprobat vînzarea cantității de 77,5 tone de deseuri-zoburi pentru foc la diversi cetățeni din afara unității; a folosit autoturismul unității în scopuri personale. Pentru abaterile săvîrșite, ing. L.C. a fost sancționat cu „avertisment” pe linie administrativă. Secretariatul Comitetului județean de partid, în ședința sa din... a hotărît ca Laurențiu Ciobescu să fie sancționat cu vot de blam... Pentru abateri asemănătoare a fost sancționat cu vot de blam și tovarășul Marin Dumitrașcu”.

În prima jumătate a lunii mai 1976 am informat în scris și pe bază de semnătură conducerea întreprinderii în care lucrez — Întreprinderea de aviație utilitară cu sediul în București — că la Aerobaza utilitară Tuzla se fac unele nereguli. În zilele de 10-11 iunie situația a fost analizată de către o comisie — în prima zi de către un tovarăș de la Tarom împreună cu tovarășul Constantin Nuțu, din cadrul întreprinderii, stabilindu-se că sesizările mele sînt întemeiate; în cea de-a doua zi a rămas numai tovarășul Nuțu, care de fapt m-a anchetat mai mult... pe mine. A trecut de atunci mai bine de o lună, nu am primit nici un răspuns în scris la sesizarea mea. În schimb sînt chemat de două-trei ori pe săptămîină pentru a mi se spune să îmi caut un alt serviciu! Este oare just acest lucru, cu atît mai mult cu cît, inițial, se dovedise că ilegalitățile comise în întreprindere, pe care le semnalasem, erau reale? (Ștefan Sălcianu, Eforie Nord)

REZOLVAREA SESIZĂRILOR OAMENILOR MUNCII — O DATO-RIE, O EXPRESIE A PERFECTIONĂRII SISTEMULUI DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

„Toate organele de partid și de stat, organizațiile obștești, unitățile economice și sociale trebuie să respecte în modul cel mai riguros termenele stabilite prin hotărîrile de partid și de stat privind soluționarea scrisorilor, a cererilor, sesizărilor și propunerilor ce li se adresează de către oamenii muncii” — se spune în recenta Hotărîre a C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea activității de rezolvare a sesizărilor, propunerilor și solicitărilor oamenilor muncii.

Ca organ de presă, primim un număr însemnat de scrisori prin care cititorii relevă atît realizări obținute în cele mai diverse domenii de activitate, cît și anumite aspecte negative, stări de lucruri nefirești, greutăți pe care le întîmpină în rezolvarea unor probleme de interes colectiv sau personal. Conform Legii presei, posibilitățile noastre de rezolvare a acestor scrisori sînt diverse; printre altele, o cale — și o datorie în același timp — este aceea de a ne adresa, atunci cînd este cazul, unor foruri locale competente, în sensul de a fi informați exact asupra celor sesizate, urmînd ca pe baza acestor indicații să facem publice cele constatate, în spiritul hotărîrilor partidului și legilor statului.

Din păcate, unele dintre forurile cărora ne adresăm au manifestat fie tărăgănarea răspunsurilor solicitate, fie superficialitate și formalism în redactare, ceea ce ne-a dus în situația de a întirzia, la rîndul nostru, răspunsul datorat solicitanților. Au existat cazuri cînd scrisori ale oamenilor muncii adresate revistei FLACĂRA, trimise acestor foruri spre analiză, să nu primească răspunsul convenit timp de două, trei, patru luni

În revista Flacăra Nr. 27 din 8 iulie 1976, la pagina 21, este un articol intitulat: „O IMENSĂ GROAPĂ CU LEI DE HIRTIE: DIVIZIA B” unde se spune textual printre altele: „valoarea competiției este mai mult decît discutabilă, subminată de interese mărunte hrănite mai ales de „logica” lui pe terenul nostru „numai noi cîștigăm”. De aici pînă la „acasă nici pasărea nu trece” sau la „decît să plîngă mama, mai bine să plîngă mă-sa”, nu-i decît un pas indeplinit cu mare ușurință de cam jumătate din efectivele de echipe amintite. Există o mulțime de terenuri în care oaspeții se simt ca într-o groapă cu lei, într-o selecție la întîmplare putînd fi numite cele din Cugir, Borzești, Pașcani, Alexandria, Rm. Vlcea, Giurgiu, Oltenița, Motrul, Moldova Nouă, ORĂȘTIE ș.a.m.d. articol semnat de d.g.

În calitate de cetățean al acestui oraș și ca un sportiv corect luînd parte la toate jocurile echipei noastre, vă rog a da publicității următoarele rînduri:

— De ce semnatarul acestui articol se semnează doar cu d.g. și acestea cu literă mică și nu are curajul și răspunderea să își scrie numele întreg?

— Dacă tov. d.g. a asistat la vreun joc la Orăștie „în groapa cu lei” și cînd?

— Cam cum era groapa cu lei la jocul la care a asistat și dacă echipei oaspete i s-a făcut impresia că la Orăștie joacă într-o astfel de groapă și că la noi „acasă nici pasărea nu trece”?

— Dacă arbitrii jocurilor care au condus la Orăștie au avut aceeași impresie sau au consemnat în foile de arbitraj nesportivitatea jucătorilor sau a publicului și cu ce ocazie?

— La Orăștie au cîștigat în tur „Victoria Călan și U.M.T. Timișoara” fiecare cite un punct, iar în retur „Moldova nouă” a cîștigat și ea un punct, iar „Soimii” Sibiu au cîștigat cu 1-0 tot la Orăștie după un joc viu disputat și foarte important pentru ambele echipe, joc arbitrat cu competență de arbitru bucuureștean Manusaride, care este rugat pe această cale a răta cum a fost „groapa cu lei” de la Orăștie.

— Arătăm doar cîțiva din arbitrii cunoscuți din țară care au arbitrat la Orăștie ca: C. Dinulescu a arbitrat Dacia Orăștie — Unirea Tomnatec, cîștigat de Dacia și C. Manusaride din București a arbitrat Dacia Orăștie — Soimii Sibiu, pierdut de Dacia Orăștie cu 1-0 și rugăm a se vedea foile de arbitraj privind comportarea jucătorilor și a publicului.

Tov. d.g. autorul articolului revistei este rugat de noi a trece pe la F.R.F. comisia de disciplină să cerceteze cîți jucători ai echipei noastre au fost eliminați sau au primit cartonașe roșii și galbene ca și să revadă rubrica „comportarea publicului” și să ne comunice tot prin revista Flacăra constatările făcute fiindcă va ajunge la concluzia că ne vom clasa ca una din echipele cele mai disciplinate ale seriei și în acest caz îl întrebăm din nou „unde a văzut groapa cu lei”?

— Îl mai rugăm pe tov. d.g. să întreb pe corespondentul ziarului „Sportul” V. Iordache prezent la jocul Dacia Orăștie — Mureșul Deva, joc important pentru ambele echipe și la care au asistat pe lîngă cei 3.000 spectatori localnici și peste 1.000 spectatori veniți din Deva, jocul desfășurîndu-se în limitele sportivității așa cum specifică ziarul Sportul din 5.IV.1976.

— Pe ce se bazează tov. d.g. cînd face afirmațiile din revistă privind jucătorii și publicul nostru, aceasta fiind o palmă adusă orașului nostru și o jignire grosolană adusă pașnicului nostru public sportiv care duminică de duminică urmărește jocurile în cea mai deplină sportivitate cea. 3-4.000 amatori, fără ca să huiduiască echipa oaspe sau pe arbitrii și în cazul în care s-au întîmplat asemenea cazuri să ni se arate cînd?

— De ce tov. d.g. nu are curajul să semneze numele întreg.

— Rugăm arbitrii și echipele care au fost la Orăștie să ne răspundă tot prin intermediul revistei Flacăra cum au văzut „groapa cu lei” din orașul nostru.

În mod informativ arăt că la data de 7.IX.1975 la terminarea jocului Dacia — Metalurgistul Cugir cîștigat de noi cu 3-1 mai mulți cetățeni din Cugir certați cu ordinea și disciplina s-au dat la acte huliganice dar organele de ordine și de miliție i-au depistat imediat și și-au luat pedeapsa pe loc (a se vedea documentele de la miliție).

Am scris aceste rînduri, nu de dragul de a face polemică cu tov. d.g., ci din spirit de dreptate, pentru că miile de cititori ai revistei Flacăra să nu rămînă cu impresia greșită cînd aud numele de Orăștie, că aici ar exista o „groapă cu lei”, orașul nostru bucurîndu-se de o reputație recunoscută de toți aceia care ne vizitează, iar din punct de vedere sportiv cele afirmate de tov. d.g. sînt simple invenții. (Crețu Bebel, Orăștie).

sau chiar și mai mult. Din acest punct de vedere, recenta hotărîre a C.C. al P.C.R. subliniază încă o dată importanța rezolvării în timp a problemelor ridicate de către oamenii muncii, stabilind în același timp noi și eficiente criterii operative de soluționare a propunerilor sau doleanțelor cetățenilor: o mai bună organizare a audiențelor, respectarea riguroasă a graficelor acestora, înființarea unor comisii speciale de oameni ai muncii, în cadrul întreprinderilor, care să analizeze săptămînal scrisorile, propunerile și sugestiile care se fac.

Datoria revistei noastre rămîne aceea de a milita în permanență pentru aplicarea legalității, a normelor etice și echității socialiste. Vom continua să fim receptivi față de sesizările cititorilor noștri, în conformitate cu prevederile recente hotărîri. Sperăm, totodată, că nu vom mai fi puși în situația de a întirzia răspunsurile datorate cititorilor, din pricina unor inexplicabile tăceri (de pildă: scrisoarea semnată de Marin I. Stăuc, trimisă Procuraturii Generale în iulie 1975, ne-a revenit — împreună cu răspunsul forului respectiv — tot în luna iulie, dar în... 1976!), sau datorită unor răspunsuri formale, redactate — culmea! — chiar de cei ce au fost criticiți în scrisoarea, într-un fel sau altul.

Experiența ne-a demonstrat că înțelegerea, receptivitatea față de semnalele opiniei publice nu pot duce decît la eliminarea neajunsurilor și abuzurilor, la soluționarea problemelor obștești, la creșterea prestigiului organizațiilor de partid, la perfecționarea sistemului democrației socialiste.

Sintem cîteva sute de locuitori din cartierul Bercești 5 care întîmpinăm greutăți la venirea la serviciu din următorul motiv: autobuzul 31 barat întoarce la sosirea lui în cartier în stînga bulevardului Brîncoveanu, acolo unde se termină bulevardul Metalurgiei, într-un loc unde întorc și alte multe autobuze ale altor linii, în timp ce noi, care locuim pe străzile situate în stînga bulevardului Brîncoveanu, nu avem la îndemînă nici un mijloc de locomoție, trebuînd să parcurgem distanțe mari pînă a ajunge la prima stație. Propunem deci conducerii I.T.B. a veni în întîmpinarea doleanței noastre, în sensul de a face întoarcerea autobuzului 31 barat în punctul Roșiori — Piața Reșița, unde e suficient loc pentru așa ceva, (Catinca Chirțoiu, București)

Orașul Cîmpulung Muscel are 3 zone distincte: zona de nord, pînă la clubul sindicatelor; zona de sud și zona „Visoi”. Afiți zona de nord cît și zona „Visoi” au unități destinate copiilor, unități care fac un bun serviciu părinților, numai zona de sud — care prin densitatea populației, prin faptul că reprezintă zona centrală a orașului, ar trebui privită mai cu atenție de edili — nu are un asemenea obiectiv. Zona din oraș cu cel mai mult copii este lipsită de un cîmin, solicităm așadar forurilor în drept să se ia măsuri — nu de construire a unui obiectiv nou, ci de amenajarea unui atare obiectiv într-unul din localurile existente, pentru că sint cîteva ce se pot amenaja în acest sens (Ion Dobrescu, Cîmpulung Muscel)

Poșta redacției

Haralambie Izidor — Hunedoara. Ne scrieți că nu sinteți mulțumit de modul în care vi s-a rezolvat sesizarea. Nu înțelegem! Consiliul popular al municipiului Hunedoara, căruia ne-am adresat, ne-a comunicat că vi s-a trimis carnetul de muncă la domiciliu, iar în prezent sinteți angajat al Cooperativei meșteșugărești Călan!? Vasile Ungureanu — comuna Merișani (Arges). Nu vi se poate acorda spor de santier pentru că nu ați prezentat o dovadă din care să reiasă că aveți locuință pentru care plătiți impozit sau chirie? Viorica Alda — București. Am fost informată că vi se onorează obligațiile stabilite în instanța de judecată, privind pensia alimentară, iar acum fostul soț vă ajută material la construcția unui apartament proprietate personală. Care e adevărul? Stoica Surugiu — comuna Dolhasca (Suceava). Direcția comercială județeană Suceava v-a luat în evidență pentru a vi se repartiza o butelie de aragaz în cursul acestui trimestru? Alexandru Andronache — comuna Măceș de Jos (Dolj). Ne scrieți că din anul 1973 ați depus dosarul pentru pensionare și tot de atunci așteptați rezolvarea. Pentru a vă ajuta, vă rugăm să reveniți cu amănunte: care sint instituțiile implicate, adresele lor și cît timp ați lucrat la fiecare dintre ele? Gheorghe Moneaga — Bacău. Inginerului Nicolae Constantinescu îi puteți scrie pe adresa: strada Snagov nr. 50, sector 1, București? Onofrei Pascu — stațiunea balneară Călimănești. Ne pare rău, dar scrisoarea dumneavoastră este ilizibilă; reveniți cu un text mai cîțet sau dactilografiat.

Vă relatez două aspecte pe care le-am observat în timpul concediului. Primul: pe o tablă vizibilă și feapăn bătută într-un perete al cabanei Mădăraș, județul Harghita, o inscripție cu litere de-o șchioapă invită respectuos turiștii „să nu arunce cioburi de sticlă prin pădure deoarece există pericol de... incendiu” (!). Al doilea: în marea și frumoasa comună Chețanii, din județul Mureș, există un magazin modern, o cofetărie, pînă și o crescătorie de ciuperci etc. Nu există, în schimb, nici o frizerie. Ce păr(ere) are conducerea comunei? (Traian Furnea, Tg. Mureș)

MARGA NEDELEA

„FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis, și nu uitați să vă iscăliți.

VIZITA DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN BULGARIA

Marți după-amiază a sosit la Varna tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, care, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, face o vizită de prietenie în Republica Populară Bulgaria, la invitația tovarășului Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președinte al Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria.

Pe aeroportul internațional din Varna, împodobit sărbătorește cu portretele tovarășilor Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov, cu drapelul de stat ale României și Bulgariei și cu urări de bun venit în limbile română și bulgară, numeroși oameni ai muncii din Varna, între care grupuri de tineri muncitori în salopete albastre, flutură stegulețe române și bulgare, scandind urări de pace și prietenie veșnică. Pe marile bulevarde ale orașului, împodobite sărbătorește, zeci de mii de locuitori ai Varnei salută cu deosebită căldură pe cei doi șefi de stat, ovaționând îndelung. În piața centrală a orașului, un grup de tineri în costume naționale oferă tovarășului Nicolae Ceaușescu, potrivit obiceiului, piine și sare. Aceste manifestări de bucurie sînt expresia sentimentelor de prietenie pe care le nutrește poporul bulgar față de poporul român. Dealtfel, această nouă vizită stă sub semnul dorinței ambelor popoare de a dezvolta și mai mult trainicele legături de prietenie și colaborare frățească. Elocvente în acest sens sînt cuvintele rostite de președintele Nicolae Ceaușescu la dineul oferit în onoarea oaspeților români: „Este adevărat că întîlnirile noastre au devenit tradiționale și că fiecare întîlnire, convorbirile pe care le avem contribuie la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare între partidele și popoarele noastre. Dar așa putea spune că, de fapt, ele nu fac decît să continue relațiile tradiționale, străvechi dintre popoarele noastre“.

Marți seara, la palatul Euxinograd, de lângă Varna, au început convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria. Cu acest prilej, cei doi conducători de partid și de stat s-au informat reciproc despre activitatea pe care o desfășoară Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar în construirea societății socialiste și au fost examinate, de asemenea, raporturile de colaborare dintre cele două țări. Manifestîndu-și satisfacția în legătură cu aceste convorbiri, tovarășul Todor Jivkov remarcă: „Fiecare întîlnire a noastră a însemnat pași importanți înainte, în dezvoltarea relațiilor bulgaro-române, aduce noi și noi componente la prietenia dintre partidele și țările noastre. Fără îndoială că și această vizită pe care o faceți acum, convorbirile începute astăzi și pe care le vom continua mâine au o deosebită importanță“.

Totodată, convorbirile au reliefat evoluția pozitivă a relațiilor dintre cele două state, contribuind la prospectarea a noi domenii de colaborare și la extinderea acestor relații în toate sectoarele de activitate. „Sîntem vecini, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, am dus multe lupte împreună, făurim socialismul, construim societatea socialistă — dumneavoastră, societatea socialistă dezvoltată, noi, societatea socialistă multilateral dezvoltată — și este necesar să conlucrăm tot mai strîns și construcției socialismului din țările noastre să conlucreze strîns în toate domeniile. Acesta este, dealtfel, sensul întîlnirilor noastre, al discuțiilor noastre și ele co-

respund intereselor celor două partide și popoare, cauzei socialismului în general, a creșterii prestigiului socialismului în lume“.

Remarcînd cu satisfacție colaborarea bună dintre cele două partide și popoare, secretarul general al Partidului Comunist Român își exprima speranța că „și în viitor vom extinde această conlucrare, vom dezvolta relațiile și cu celelalte țări socialiste, cu toate forțele antiimperialiste, pentru a asigura triumful politicii de pace și colaborare, de instaurare a unui ordin economic internațional, de făurire a unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră“.

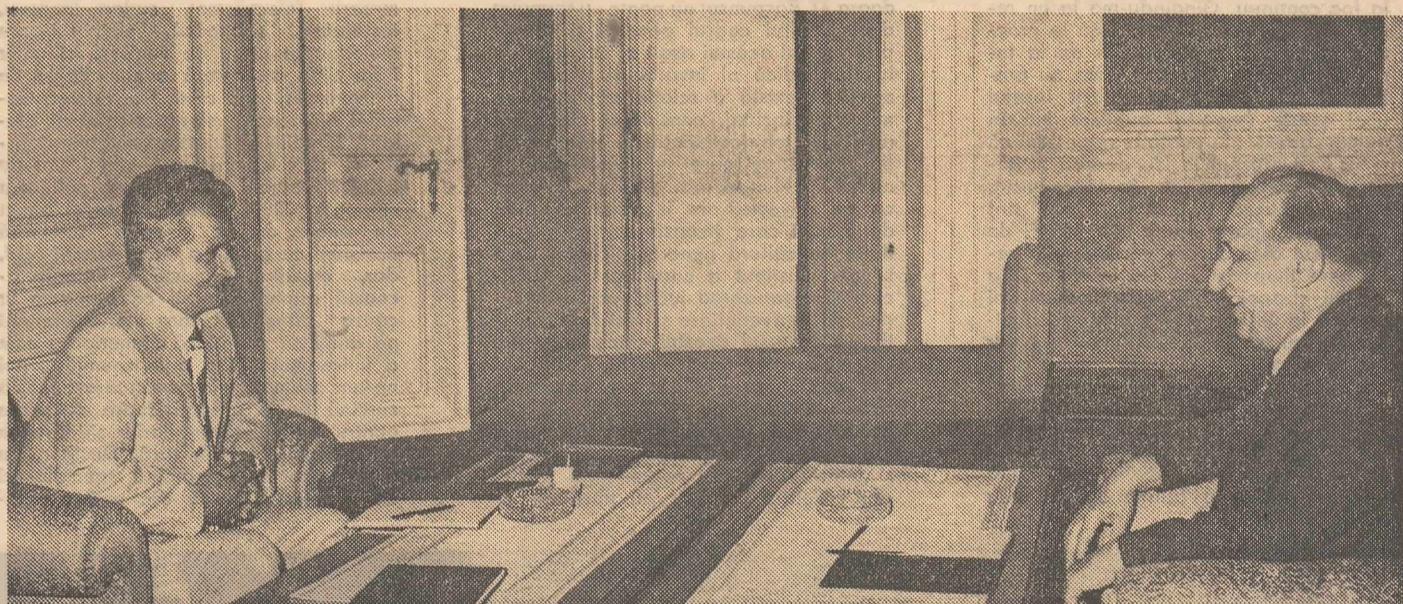
La închiderea ediției revistei noastre, vizita înalților oaspeți români în țara vecină și prietenă este în plină desfășurare.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov se îmbrățișează cu căldură (fotografia din dreapta)

Convorbirile oficiale dintre cei doi președinți (fotografia din mijloc)

La dineu (fotografia de jos)

Omul de mîine, constructor al socialismului și comunismului, nu poate fi decît un om cu un larg orizont cultural și științific, cu o solidă pregătire de specialitate; numai astfel el va putea participa în mod conștient, cu întreaga sa energie și putere de muncă, la transformarea societății, la făurirea noii orînduiri.

NICOLAE CEAUȘESCU

LA HUNEDOARA

ÎNVĂȚĂTURA ESTE UN AL DOILEA

La Combinatul siderurgic Hunedoara, peste 1 500 de angajați, majoritatea muncitori, își completează studiile în învățămîntul seral și fără frecvență. Alte mii de siderurgiști urmează cursurile de calificare și de ridicare a nivelului de calificare.

FOC CONTINUU

Între 20 iunie și 10 iulie studenții Institutului de subingineri din Hunedoara, secția Furnale-Oțelării, au preluat în întregime, pe trei schimburi, furnalul numărul doi. Șarjele lor de fontă cenușie, o fontă specială și dificil de elaborat, căutată ca piinea caldă de absolut toate marile turnătorii din țară, au primit din partea celor mai experimentați furnaliști hunedoreni numai note de 10. S-a muncit, așa cum spuneam, pe trei schimburi, sau, ca să parafrazez o părere unanimă, s-a învățat pe trei schimburi, la foc continuu. Gîndindu-mă la un reportaj inedit, un fel de replică la practica productivă a studenților de la Institutul de petrol și gaze, care au preluat și au dus la bun sfîrșit forajul unei sonde (reportaj publicat într-un număr trecut al revistei), regretam că n-am fost prezent la Hunedoara în perioada respectivă. Dar, la Hunedoara, despre muncă și învățatură mai sînt încă multe, foarte multe alte lucruri de spus, mai ales despre perseverența celor care timp de opt ore luptă în fața focului și-apoi, după numai două-trei ore de la ieșirea din schimburi, dimineața sau seara, iau drumul școlilor pentru a învăța o meserie, pentru a se perfecționa din punct de vedere profesional, pentru a-și completa studiile generale sau liceale, sau, din 1971, cînd Hunedoara a devenit centru universitar, pentru a atinge treapta cea

mai de sus a pregătirii profesionale, ingineria.

„Pînă mai ieri-alaltăieri, îmi spunea inginerul Ion Bimbea, șeful grupei de învățămînt, despre Hunedoara cirula o expresie conform căreia această cetate a oțelului ar fi o **adevărată universitate a muncii**. Astăzi, cînd Hunedoara a devenit și centru universitar, metafora are o acoperire exactă și totală.

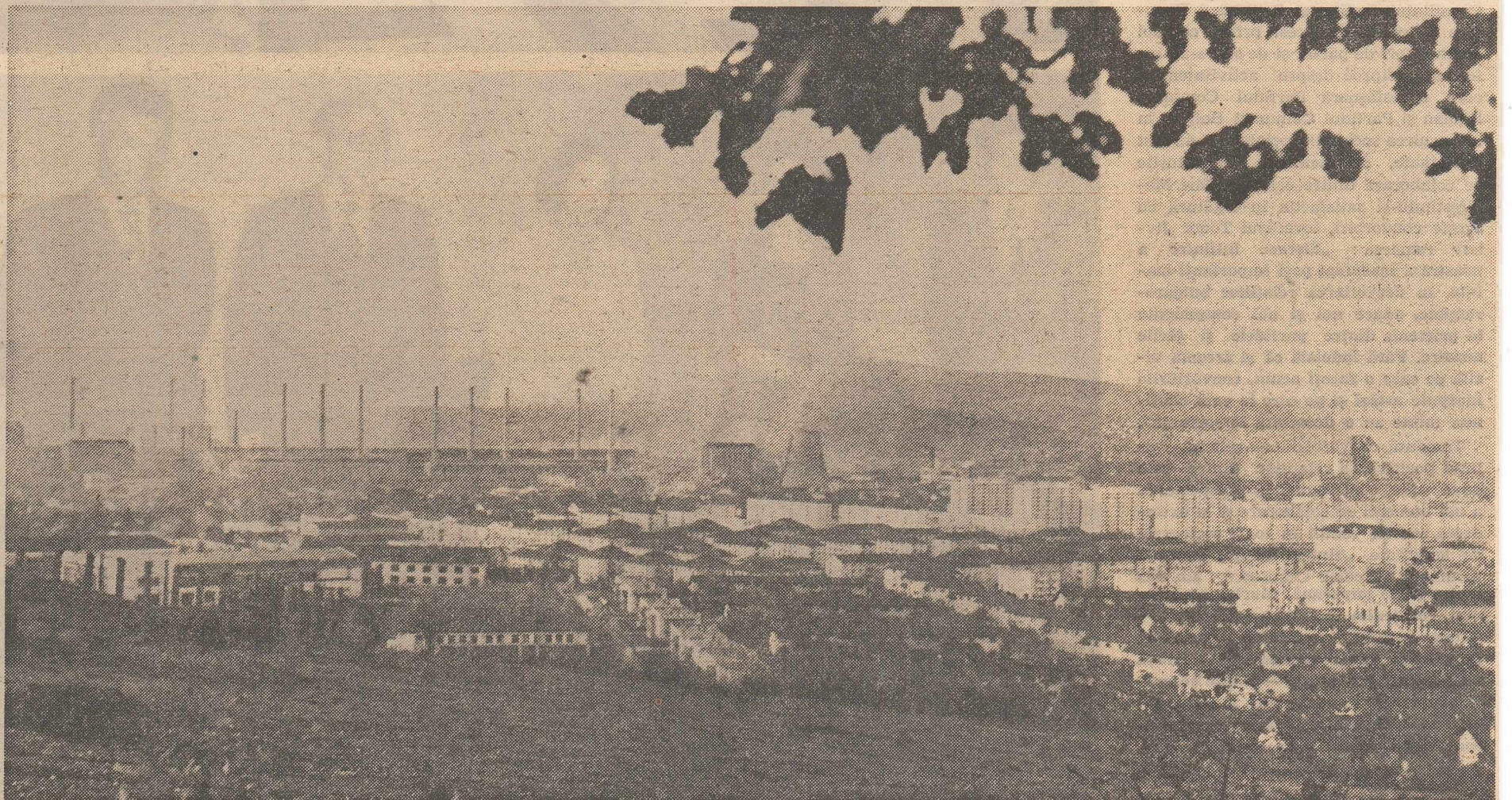
Ce-ar fi însă dacă ne-am oprit asupra următorului aspect: ce vrea să-nsemne, dincolo de promoțiile de ingineri ai institutului, învățatura la Hunedoara?! Răspunsul nu poate fi formulat decît fixînd cadrul general și scopul principal al acestui asalt al muntelui de lumină, adică al învățaturii. Vreau să spun că există o relație directă între actualul cincinal, considerat cincinalul revoluției tehnico-științifice, și procesul de școlarizare care se desfășoară nu numai la Hunedoara, desigur. În ceea ce ne privește, am întocmit un plan de măsuri care vizează creșterea gradului de cultură generală, continuarea în ritm susținut a cursurilor de calificare și organizarea judicioasă a cursurilor de perfecționare și reciclare. **Practic, în decursul acestui cincinal fiecare om al combinatului nostru, indiferent de pregătirea pe care o are, va absolvi o anume formă de școlarizare.** Cu alte cuvinte, vom fi în continuare o uriașă școală cu porțile mereu deschise chiar și pentru alții. De ce chiar și pentru alții? Pentru că n-ar fi lipsit de in-

teres, cred eu, să menționăm că de-a lungul anilor Hunedoara a calificat și pregătit peste 40 000 de oameni, dar a reținut, adică i-au rămas dintre aceștia nu mai mult de 5000—6000. Atunci, mai de demult, prin 1948, cînd Hunedoara s-a lansat cu o teribilă forță în siderurgia românească, s-a simțit aici o permanentă nevoie de oameni și aceștia au început să vină din toate colțurile țării. Nu veneau doar cu zecile, ci cu sutele și chiar cu miile. Veneau direct de la muncile cîmpului. După ce erau calificați într-una din meserii (electricieni, sudori, lăcătuși, instalatori, strungari), plecau înspre meleagurile de unde veniseră și unde între timp apăruseră o sumedenie de întreprinderi. Iar cînd s-a ridicat Galațiul, au început să plece chiar și oțelarii, furnaliștii, turnătorii și laminatoriștii. Dacă aveam nevoie, să zicem, de 500 de oameni, trebuia să calificăm cel puțin 2000. Privită din acest punct de vedere, munca noastră seamănă oarecum cu aceea a legendarului Sisif, dar, evaluînd la justa ei valoare această afirmație, cred că ajungem la cauza principală care i-a determinat pe mulți să spună că Hunedoara este o universitate. Așa cum spuneam, noi ne-am asumat și în continuare această sarcină de a pregăti cadre calificate pentru toate întreprinderile siderurgice și metalurgice din țară. Desigur, nu este vorba de o sarcină specială, ci de una care derivă din poziția frun-

tașă pe care o are Hunedoara în comparație cu celelalte cetăți ale oțelului.”

În mod concret, pentru perioada 1976—1980 toți muncitorii pînă la 45 de ani (circa 3000) își vor completa școala generală. În sesiunile din ianuarie și aprilie ale acestui an s-au prezentat la examene aproape 1000 de oameni, dintre care 270 au absolvit clasa a VIII-a. În următorii ani procesul acesta de completare a școlii generale va cunoaște o intensificare dublă, numărul absolvenților clasei a VIII-a va fi de 500—600 în fiecare an. Tot pentru ridicarea nivelului de pregătire generală se prevede ca pînă la sfîrșitul acestui an un număr de 500 de muncitori să urmeze cursurile liceului seral. Amploarea acestui adevărat exod către cursurile liceului seral o prezintă elocvent cifra de 663 de muncitori-elevi, dintre care 189 sînt absolvenți din acest an. În ceea ce privește pregătirea forței de muncă pentru anii 1976—1980, cînd Combinatul va crește cu aproape 9000 de muncitori calificați, se prevede ca 3200 de muncitori să provină din rîndul absolvenților de școli profesionale și licee industriale, treapta I și a II-a, 4500 vor fi produsul angajărilor directe și al calificărilor la locul de muncă, prin cursuri de scurtă durată, iar restul vor fi tineri care se vor reîntoarce în cadrul Combinatului după satisfacerea serviciului militar.

— Așa cum spuneam, continuă inginerul Bimbea, noi știm că nu vom ca-

lifica muncitori care să ne rămână nu-mai nouă. Avem în vedere faptul că se vor construi, ca să dau numai două exemple, două uriașe cetăți siderurgice, una la Călărași și una aproape de noi, la Călan. Cu sau fără voia noastră, mulți dintre ai noștri vor pleca la aceste două combinate. Este deci foarte clar că nu vom avea nevoie doar de 9000 de oameni! În altă ordine de idei, privind cursurile noastre de perfecționare a pregătirii profesionale, în acest an am avut 76 asemenea cursuri pe care le-au absolvit peste 3500 de oameni. Și dacă mai consemnăm și faptul că avem în vedere calificarea poliprofesională, cuprinderea celor mai buni muncitori în cadrul unor cursuri la capătul cărora cursanții își vor însuși o a doua meserie, cred că aveți o imagine de ansamblu a ceea ce vrea să însemne învățătura la Hunedoara.

În momentul în care i-am cerut inginerului Ion Bimba să-mi dea și câteva nume de oameni care au învățat și au muncit, cum spunea dinsul, la foc continuu, am primit un răspuns, mai bine-zis un sfat clar și precis: „În oricare secție și în oricare atelier ați intra, veți întâlni zeci și zeci de asemenea oameni.”

Îată-mă, deci, sus, pe platforma oțelăriei numărul doi, unde-l întâlnesc pe Victor Petroiesc, secretarul comitetului de partid al secției.

— Nimic mai simplu, îmi spune, din doi muncitori unul învață. Fie că este elev la un liceu seral, fie că își completează școala generală, fie că se califică, fie că vrea să treacă în altă categorie și deci urmează cursurile de perfecționare profesională, fie că este student la institutul nostru, la cursurile serale. Ba avem oțelari care sînt studenți la fără frecvență în aproape toate centrele universitare ale țării, pregătindu-se și pentru alte domenii de activitate.

Trecem prin fața cuptoarelor în flăcări, pe sub macaralele care-și scuturau nervoase clopotele de avertizare, și-l ascultăm pe Victor Petroiesc și, de ce să nu o spun, aproape că nu-mi venea să cred că oamenii aceștia, atât de preocupați de munca lor încât parcă nu văd altceva în jurul lor, ar mai avea timp, după opt ore nu tocmai ușoare, să mai meargă și la școală, unii dintre ei aplecându-se deasupra voluminoaselor și pretențioaselor cursuri universitare.

Acolo, pe platforma oțelăriei, l-am întâlnit pe Ion Tiselită. L-am oprit întâmplător. Mai exact spus el era cel care se îndrepta către noi.

— Eu venisem să stau de vorbă cu nea Petroiesc; nu să mă faceți erou de reportaj. Asta nu înseamnă că nu vreau, dar acum nu am timp nici să mă picați cu ceară. După ce ies din schimb, dacă-i musai, stăm și de vorbă. Victor Petroiesc suride cu un anume subînțeles:

— Pe Tiselită și-l găsit și dumneata să-l oprești și să-l întrebi, iar eu chiar la el mă gîndeam.

Spusele lui Victor Petroiesc parcă-l mai mușieră pe viitorul meu interlocutor care, de voie-de nevoie, mă invită în cabina dispecerului șef. Acolo, în pauzele unui telefon care zbiră din două în două minute, am aflat că Tiselită, absolvent al Institutului de subingineri, este acum șef de schimb, funcție în care răspunde de o producție de 3 milioane de tone de oțel!

— Cred că asta, cifra, spune destul. Despre mine, altceva n-ar mai fi de zis. Am terminat liceul la Vișeu, sint maramureșean din comuna Rozăvea, pe valea Izei, și, ca orice maramureșean, iubesc pădurea. Am și dat de două ori examen la Silvicultură, dar am picat cu succes. Am venit apoi aci, la Hunedoara, am urcat pe platforma oțelăriei, m-am speriat de foc și de muncă, dar n-am fugit chiar de tot, adică am rămas. Asta era prin 1969. Acum am 28 de ani. Apoi a venit nea Petroiesc la mine și mi-a spus să mă pregătesc pentru examene la subingineri. Eu, sincer să fiu, nu prea voiam. De ce? Pentru că tocmai născuse nevastă-mea și nu vedeam cum o voi scoate la capăt. Nu m-am pregătit ca lumea, adică nu m-am pregătit aproape deloc, și iar am căzut cu succes. Nu mă întrebați ce era în sufletul meu. Am mai dat o dată examen, în toamnă, la sesiunea a doua, dar la zi. Am reușit și după două luni m-am transferat la cursurile serale. A fost greu, al naibii de greu, cu copil mic, singur în tot orașul ăsta în care nu cunoșteam prea multă lume. Patru ani am lucrat numai în schimbul de zi. După servicii mergeam repede acasă, mîncam în fugă și iute la institut, pînă seara târziu. Singurul mare avantaj era că tot ce făceam noi acolo, la institut, făceam în practică, aici, la oțelărie. Dar iată că s-a terminat totul cu bine, sint om

la casa mea și viața de-abia de-acum începe.

Între timp intrase în cabină un om mai în vîrstă pe care îl întreb dacă a fost seralist. Bineînțeles că mai întii și-nții am făcut cunoștință și-am aflat că se numește Dragomir Stupar și este maistru principal la hala de turnare.

— Nu numai că am fost seralist, dar nu știu cum să vă explic că de la terminarea școlii profesionale din Zalău, asta era prin 1952, și pînă în acest an am tot fost la școală, că parcă nici n-am apucat să trăiesc și eu de-adevăratelea. Cu excepția a doi-trei ani, tot în școli am fost. După școala profesională am făcut niște cursuri de perfecționare, apoi am început liceul la seral, apoi am plecat în armată, apoi am fost trimis la școala de maistri, după ce m-am întors din armată, bineînțeles. După școala asta, mi-am continuat liceul întrerupt. Am respirat și eu cam doi-trei ani și apoi am făcut institutul de subingineri pe care l-am terminat chiar anul acesta. De ce am făcut și institutul? Dar de ce să nu-l fi făcut! Să zicem că se aprinsese în mine o flăcără de vechi seralist, că toată linișetea mi-am petrecut-o, ca să zic așa, la seral. Nu, nici vorbă de vreun regret oarecare, dimpotrivă. Cine s-a gîndit că eu, copil de țaran din comuna Românași, județul Sălaj, plecat la Zalău să-nvîț o meserie, voi ajunge pînă la urmă subinginer?! Sigur, vor spune unii, nu-i mare lucru, dar dacă ne gîndim că sint sute și sute de oameni ca mine, ba chiar și mii, atunci e mare lucru.

Tot acolo, pe platforma oțelăriei, l-am întâlnit și pe Traian Munteanu, maistru principal la secția termotehnică a oțelăriei. Din câteva vorbe aflu că ar fi putut deveni bucureștean. Uneori chiar se și întreabă ce s-ar fi întâmplat cu el dacă rămînea, după terminarea școlii profesionale de la Electromagnetica, la București, la I.F.A., unde fusese repartizat.

— Am plecat din București pentru că îmi era permanent dur de casă. De loc sint din comuna Cetea, de lângă Alba Iulia. Am venit aici, la Hunedoara, mai aproape de casă, și am intrat la oțelărie ca făcătuș termotehnician. Am mai făcut o școală de maistri, apoi liceul la seral și-n 1972 am dat examen la institut, tot la seral. Cred că dacă aș fi rămas în București aș fi ales aceeași cale, a învățturii. Dar asta nu înseamnă că nu știu și apreciez cum se cuvine condițiile de învățatură pe care le-am avut aici, la Hunedoara. Și ceea ce neapărat aș vrea să spun n-ar fi decît o chestiune care nu cred că mă privește doar pe mine. Despre ce ar fi vorba? Despre faptul că eu, și îmi pare rău că mă dau drept exemplu, sau alți colegi de-al mei care au tras foarte tare, parcă așa se spune în limbaj sportiv, deși am terminat un institut și sintem socotiți subingineri încă mai deținem niște posturi de maistri sau maistri principali. Unii nici măcar aceste posturi nu le dețin. Pe scurt, nu sintem cu nimic mai prejos, dar absolut cu nimic mai prejos decît absolvenții de la zi. Revin la situația mea și amintesc faptul că la terminarea școlii de maistri, deși eram de multă vreme șef de echipă, am rămas în continuare șef de echipă. Devenisem maistru, chiar maistru principal, m-am înscris la institut și, deși am terminat această școală, am rămas pe funcția de maistru. Încă o dată îmi cer scuze că m-am dat pe mine ca exemplu, dar situația mea nu este singulară. Știu că ating o problemă foarte delicată, dar cineva, nu știu cine anume, trebuie să ia o hotărîre exactă și obiectivă, în deplin acord cu cunoștințele pe care le avem noi, cei care am terminat la seral, într-o firească și fericită prelungire a ceea ce cunoșteam despre munca și meseria noastră. Consemnați aceste spuse ale mele și veți fi foarte aproape de adevărul a ceea ce înseamnă condiția unui absolvent al cursurilor serale, ce înseamnă, la urma-urmelor, eforturile și sacrificiile noastre, ale seraliștilor, pentru a termina o facultate și pentru a servi în mod exemplar munca.

N-aveam cum să nu fiu de acord cu spusele subinginerului Traian Munteanu și n-am cum să nu nutresc aceeași speranță, ca și el, că niște subingineri care au la ora absolvirii institutului o vechime de cel puțin 10—15 ani, vor fi înțeleși și sprijiniți nu în numele sacrificiilor de care au dat dovadă, ci în numele excelenței lor pregătiri profesionale, și mai ales în interesul colectivului de muncă. Dar iată-mă, ca să zic așa, intrat într-o problemă nouă lipsită de interes, care însă face obiectul unui alt reportaj, altul decît cel de față care a vrut să illustreze că Hunedoara este, într-adevăr, o universitate ale cărei cursuri se desfășoară, ca și epopeea muncii, la foc continuu.

VICTOR NIȚĂ ■

O istorie a inimii

DOUĂ IMAGINI ALE VIETII

I. UNȘEF DERAION. Nu știu în ce fel omul de care vorbesc ajunsese, prin anii '60, să dețină supremația politică în orașul, în raionul acela. Poate nu era un om al răului, dar, neîndoielnic, între atîția oameni care ajunseseră pe merit ceea ce erau; el era un om care uitase firescul și buna-cuviință, care avea derizorii cunoștințe despre adevăr și echitate. Pus să se îngrijească de interesele unei colectivități, el era preocupat, ca fiind mai presus de toate, de interesele sale. Urma liceul la fără frecvență. Trecea țepăn pe străzi și oamenii îl salutau așa cum saluți pe cineva care poate totul, a cărui autoritate este nelimitată. Dacă într-o zi zimbea cuiva și îi strîngea mina, acela dormea noaptea liniștit și se chema că reperutase o mare victorie personală. Șofia șofului de raion mergea pe urmele șofului ei în ceea ce privește rigiditatea, zgîrcenia gesturilor și pașilor, în ceea ce privește încruntarea feței. Cu această mină (de parcă i se scufundau zilnic zeci de corăbii) venea uneori, rar, și în piață, la măcelărie de pildă: cu condescendență i se deschidea ușa și i se împacheta bucata dorită de carne, sub privirile obosite ale oamenilor care stăteau de ore întregi la coadă. Copilul celor doi, elev în clasele primare, deși manifesta o îndărătnicie evidentă în rezolvarea problemelor de aritmetică, în alcătuirea compunerilor, lua cu regularitate premiul I. În contrast cu modestia vestimentară a locuitorilor orașului, familia acestui personaj era îmbrăcată în haine scumpe și noi, dar care, totdeauna, cădeau prost. Și tot în contrast, de data aceasta cu locuințele celorlalți, locuința acestuia era mult prea mare, adunînd într-un amestec eterogen și ostentativ obiecte tradiționale (carpetă pe perete, de exemplu) și obiecte moderne la care ceilalți nici nu visau pe atunci (televizor, de exemplu)... Dar, sigur, timpul nu a stat în loc, a judecat și a decis — și într-o zi omul acela a fost schimbat din funcție, a părăsit orașul. Locuitorii orașului au vorbit un timp despre el cu ușurare, apoi cineva a adus vestea că acum fostul șef de raion s-a întors la meseria lui — zidăria; poate fi văzut pe un șantier în orășul Z... Dar cum se păsea deja pe domeniul fabulației, al legendei, nu s-a prea dat crezare faptului și omul de tristă amintire a fost dat uitării.

...De curînd, într-o stație de autobuz, spre seară, l-am revăzut pe el și întreaga familie. Clipa aceea a revederii a fost pentru mine un șoc, imaginea celor trei, într-o seară, acum, după un deceniu și mai bine, n-am s-o uit, mă va urmări toată viața. Era greu de înțeles, dar pînă la urmă, în fața evidenței, am fost silit să accept că un om se poate dovedi atât de lipsit de capacitatea de a deosebi binele de rău, atât de înecat de trufie, de setea de putere ca acela; și țiam (deși la un moment dat părea foarte greu ori chiar imposibil) și că într-un tîrziu omul o să cadă, adevărul va învinge, viața va intra în matca sa — bunul-simt. Eram deci pregătit. Și cu toate acestea mințea mea nu izbutea să închipuie că într-o singură viață, același om poate avea două infățișări atât de deosebite, care nu se suportă, se anulează una pe alta: omul acela, așa cum îl cunoșcusem eu cîndva, beat de putere și omul din seara aceasta: obosit, frămîntat, cu ochi limpezi de om care muncește, cîrînd o sacoșă cu alimente, respirînd ușurat că el și ai lui au prins autobuzul. Respirînd ușurat că el și ei lui au prins autobuzul.

2. VIAȚA ÎNTR-UN TREN PERSONAL. Cadrul: un compartiment de clasa a doua al unui tren personal care străbate cîmpia. Văd pe fereastră lanurile de grîu și de orz. Privesc unduirea lor magică — parcă ar fi zbaterea de aripă a unei păsări cosmice. Ascult magica lor foșnire care rupe și, totodată, face și mai pregnantă liniștea. E în aer o tensiune ca și cum din clipă în clipă s-ar aștepta nașterea unui cuvînt colosal. Aici, în spațiul guvernat de neclintire al cîmpiei, mișcarea sevelor prin plante și a luminii prin văzduh, fiind singurele mișcări neînterzise, devine sesizabilă și audibilă. Iată, sint tentat să poetez și mi se face rușine, pentru că seamănă a disimulare și sacrilegiu să te exprimi frumos, să-ți etalezi sensibilitatea cosmică din viteza trenului. Dacă te-ai opri, dacă ai începe să pășești pe drumurile albe, uscate, prăfoase, dacă ai începe să respiri aerul fierbinte, dacă ar fi să te îngrijești tu de lanuri, ferovoarea pentru metafore ar pieri. Să muncеști sub soarele arzător, cerul gurii să ți se usuce, razele să le simți în spate grele ca pe o piatră de moară gata să-ți rupă oasele și după toate acestea să nu existe nici măcar o mare cu valuri răcoroase, adecvate în care să te arunci — asta pare pentru mulți de neînchipuit. Dar adevărata față a nașterii pîinii e lipsită total de idilism. Fecunditatea cîmpului implică o muncă aspră, fără subterfugii, epuizantă. Adeseori uităm acest lucru. Cum adeseori uităm că există pîine neagră, atunci cînd nouă, zi de zi, ni se servește o pîine din ce în ce mai albă și fragedă. Iar dacă vine cineva și ne spune că da, există, sincer nu ne vine să credem și avem impresia că sintem ținta unui afront...

...În tren oamenii se cunosc. Mulți navetiști. Își spun pe nume cu controlorul. E vremea crinilor și, faptul îți sare în ochi, trenul e inundat de buchete de crini: crinii sint duși rudelor sau sint aduși de la rude; trenul transportă spre oraș, ca pe un colet care nu intră în calcule, și un munte de crini...

...Vecinii mei de compartiment sint tăcuți — fiecare prins de grijile și gîndurile sale. M-am întâlnit în tren cu un cunoscut și stăm de vorbă, căutînd subiecte de interes comun. În discuția noastră e proferat numele orașului spre care ne îndreptăm. Atunci, o țărancă în vîrstă care șezuse pe bancheta din față într-o deplină stare de absență intră în vorbă cu noi. Către mine: „Mergeți la oraș?“, „Da“. „Faceți servicii acolo?“. „Nu“, îi răspund eu. „Dar de ce întrebi, măicuță?“, intervine cunoscutul meu. Femeia tace îndelung, parcă s-a retras într-o altă viață, unde noi nu avem acces. E îmbrăcată în negru. Lîngă ea, pe banchetă, un coș. Părul îi e îmbrobodit, fața, ca a țărăncilor noastre, brăzdată — între cutele de pe obrazul ei poate se adăposteste timpul. Ochii îi are grei, uzi. În sfîrșit, se hotărăște să vorbească: „Am auzit că a fost un accident de mașină acolo — la intersecție, lîngă centrul de pîine... a murit o fată“. „Și?“, insistăm noi. Bătrîna tace iarăși, lung, apăsător, îi vine greu să spună ce are de spus. „...Și mă gîndeam că oți ști ceva... Fata mea era acolo vînzătoare, la centrul ăla de pîine... poate ea a fost... atunci, cu accidentul... Nă ia prin surprindere, căutam s-o liniștesc: „Nu se poate, măicuță“. „Ba da, (e tristă și parcă poartă pe umeri un munte) se poate. I-am trimis acum două săptămîni o scrisoare prin cineva și i-am spus în scrisoare să-mi răspundă repede la ce-o întreb — și nu mi-a răspuns nici pînă acum, nici de da, nici de nu...“ „De unde veniți?“, o întreb. „De la Goicea Mică și acum mă duc acolo, să văd ce-o fi“.

De cînd am întâlnit-o pe țărancă aceea plecată să lămurească soarta fiicei sale, imaginea ei s-a depus o dată pentru totdeauna în mine. Așa cum sint făcut din oase, din suflet, de atunci sint făcut și din imaginea acelei femei. O mai zărisem printr-o Mioriță, printr-un Baltag, iar acum dădeam din nou ochii cu ea în acest tren personal care mă purta spre oraș — contextul era altul, de secol XX, dar bătrîna era minată de aceeași implacabilă hotărîre, de aceeași ancestrală dragoste care nu se conduce după logică. În Dumneaei, mama plecată să-și afle fiica, eu văd retorta sfîntă în care s-a plămădit ființa cuvîntului dor. Și închipui întreaga Cîmpie Română, toate vîlle noastre și toți munții noștri străbătuți de trenuri ducînd cu ele, asemenea acestuia, mame tremurînd pentru soarta copiilor lor. Și în acest sentiment al mamei, al unui om care se topește de dorul, de grija altui om, eu văd energia care provoacă și susține viața, care face ca, mereu și mereu, viața să izbucnească victorioasă, imposibil de oprit, infinită și să dea, mereu și mereu, o lovitură de grație neantului.

GABRIEL CHIFU ■

MOȘTENIREA LUI MENU-MORUT ȘI „ȚĂRILE” MEDIEVALE ROMÂNEȘTI DE LA HOTĂRELE APUSENE ALE ROMÂNIEI

Cind s-a hotărât să plec în Bihor, am regretat că tocmai extremitățile săptămânii (sămbătă și luni) mă găseau pe drumuri. Voi găsi oare pe cine căutam? Îi voi vedea lucrind? Cu informații destul de vagi despre ceea ce urma să scriu — cercetările arheologice conduse de dr. Radu Popa, cercetător științific principal la Institutul de arheologie din București — am ajuns sămbătă dimineață la Muzeul Crișurilor din Oradea. Șantierul arheologic la care trebuia să ajung este situat însă la Sinnicolau de Beiuș (comuna Șoimi), în sudul județului, într-o zonă destul de izolată.

Am ajuns în sat spre seară. Toți sătenii știu unde stă „domnul inginer de la București”, adică omul pe care-l căutam. Îl găsesc pe Crișul Negru. Un bărbat viguros, în floarea vârstei, inițial puțin suspicios dar întotdeauna amabil. Peste mai bine de o oră, carnetul meu rămâne în continuare gol. Distinsul meu interlocutor îmi vorbește cu pasiune despre munca sa, despre oamenii cu care lucrează, despre acest sat în care s-a stabilit pe toată perioada cercetărilor, dar îmi interzice consemnarea oricărui răspuns atita vreme cât n-am văzut șantierul.

Lată-mă, așadar, sămbătă seara, pe șantierul de la Sinnicolau. Este situat pe un deal ce domină ieșirea Crișului Negru din munți. Un turn maiestros, în stil romanian, se profilează din depărtare. Alături, șantierul propriu-zis. Expunerea arheologică este fascinantă. Lingă turn, săpăturile au scos la iveală temeliele a trei monumente construite succesiv și indicațiile unei posibile prelungiri a construcțiilor spre latura de nord.

Mă frapază insistența cu care interlocutorul discută despre ansamblul monumentelor medievale din această zonă, despre conformația generală a locului. Explicația o află mai târziu: „Toată lumea întreabă: «ce ați mai găsit?» Nu întreabă în ce raporturi am găsit obiectul. Document arheologic este monumentul găsit în contextul lui, fie că e vorba de o monedă de aramă sau de o bijuterie de aur”. Bănuiesc secretul succeselor sale în domeniul arheologiei: continua corelare a indiciilor de orice natură (arheologic, toponimic, geografic, antropologic etc.) cu atestările documentare. O gândire caracterizată prin mobilitate și uluitoare capacitate de a face analogii, unită cu o pasiune exemplară pentru meserie.

A doua zi mergem la Finis. Cetatea lui Bala este situată pe culmea unui deal mult mai înalt decât cel de la Sinnicolau. Aflu că ceea ce l-a adus aici, la Finis, ca și la Voivozi, Sinnicolau sau cetatea Bihariei este dorința de a explica problema moștenirii lui Menumorut și a implicațiilor pe care ea le are în istoria noastră. Consemnările fiind făcute de-a lungul a două zile, în locuri diferite, „interviul” ce urmează este de fapt o selecție din notițele făcute acolo.

„Atunci când izvoarele scrise își aruncă fascicolul lor de lumină asupra părții apusene a țării, zonă care n-a făcut parte din provincia romană Dacia, dar care a fost totuși puternic romanizată de-a lungul timpului, izvoarele atestă prezența unui «ducat», adică a unui voievodat care se întindea de la crestele Apusenilor spre vest. Acest moment este localizat în jurul anului 900. Deși știrile din cronică Notarului anonim sint lapidare, trei lucruri trebuie reținute.

Spune cronică că Menumorut, aflând că se apropie armatele maghiare, s-a retras în munte, împreună cu soția și fiica. Putem vedea în această informație sugerarea unor restructurări demografice și mai ales politice, reflectând deplasarea centrelor de organizare românească în regiunile mai apărate ale munților.

Aceste formațiuni politico-militare românești n-au mai putut să se manifeste în aceleași forme și cu aceeași structură teritorială după începutul secolului al X-lea: procesul cristalizării statale a fost aici vremelnic privat. În noile condiții, românii au trebuit să-și găsească forme noi de adaptare la teren și la realitățile apărute în această parte a Europei.

A doua idee pe care o reținem din cronică Notarului anonim este că după înfrângerea armatei lui Menumorut la Biharia aceasta și-a dat fata drept soție fiului lui Arpad.

Refinem, de asemenea, din cronică, răspunsul lui Menumorut că nu poate da pământul, care nu-i al lui, ci al împăratului de la Constantinopol. Această idee de apartenență la Imperiul sudic, considerat drept autoritate unică și care se identifica totodată cu organizarea bisericii răsăritene, este o constantă a conștiinței romanității răsăritene.

Cam atât putem afla din izvoarele scrise. De aici încolo și până în secolele XII-XIII (când se înmulțesc documentele de cancelarie păstrate), singura în măsură

a ne ajuta este arheologia. Specializat în problemele arheologiei medievale, dr. Radu Popa și-a făcut o pasiune din lămurirea problemelor începuturilor statelor medievale românești; aceea a moștenirii lui Menumorut este un aspect particular al acestei probleme. A cercetat, atât cit i-au permis mijloacele, toate monumentele bihorene legate de istoria feudalismului timpuriu.

În jurul anului 1200 documentele ne prezintă din nou forme de organizare românească, politică, militară, ecleziastică. Pentru a face legătura între una și alta, peste trei secole, poți merge numai pe descoperirea și valorificarea unor documente arheologice.

— Ce alte documente v-au venit în ajutor?

— După cruciada a patra, în 1205, papa Inocențiu III îi cere episcopului din Oradea să cerceteze care este situația episcopiei ortodoxe din «Țara fiilor cnezului Bela» (Balea), pentru că ar vrea să aducă această episcopie ortodoxă sub ascultarea Romei.

Pentru această țară a fiilor lui Bala s-au propus mai multe localizări. Cea mai plauzibilă este localizarea în Țara Beiușului, pe cursul superior al Crișului Negru. Este o țară cuprinzând circa 120 de sate românești. Nu știm nimic cert despre ea până în secolul al XIII-lea, cind este dăruită ca un tot unitar episcopiei din Oradea (sint dăruite veniturile ei, ca obște). De remarcă faptul că nu era scindată între feudali. Cetatea Finisului este cunoscută de către localnici ca «cetatea lui Bela (Balea)». Aici trebuie să săpăm. S-a spus că ar fi fost la început o cetate regală, fondată de Bela al IV-lea. Dar în general nu-i obiceiul să se dea unei cetăți numele regelui. Și apoi, castelul regal trebuia să fi fost menționat, ceea ce nu s-a întâmplat. Mult mai plauzibil este să fi fost inițial cetatea cnezului Bala. E posibil ca episcopul de la Oradea, primind-o, să o fi mărit și să fi adus o garnizoană.

— După cum văd, exploatați la maximum puținele informații existente, verificându-le pe teren.

— Asta e menirea noastră.

— Ați căutat și în alte locuri moștenirea lui Menumorut?

— Da. Notarul anonim spune că Menumorut a fugit să locuiască în codru și în munte. Acești munți sint cei ai Plopișului din dreptul cetății Biharia, unde pare să se fi aflat principala cetate a lui Menumorut. Am început și în nordul Bihorului deci o cercetare, la Voivozi, în muntii Plopișului sau Munții de Aramă, cum se mai numesc.

— Ce surprize ați avut acolo?

— Există o atestare documentară din 1391 că acolo, în muntii Plopișului, pe valea Bistrei, ar exista un centru bisericesc românesc. E vorba de fapt despre un privilegiu patriarhal pe care l-au obținut Drăgoșestii din Maramureș pentru mănăstirea lor de la Peri, ridicată atunci la rangul de episcopie. În privilegiu, printre diferitele regiuni care trebuiau să tindă de această episcopie, este menționat și ținutul Bistrei din nordul Bihorului. Am identificat acolo un complex de locuințe, biserică, urme de sat, complex ale cărui începuturi boabară decamdată până în secolul XII. Materialul antropologic pe care l-am descoperit la Voivozi prezintă, după afirmațiile colegilor mei antropologi cu care colaborez (Ioana Popovici este și aici, la Sinnicolau, alături de noi), trăsături foarte interesante, arhaizante. Aceasta indică o populație foarte unitară și cu trăsături vechi, conservate din milenii anterior. Se pare că a existat aici o populație care n-a fost afectată de noile sinteze etnice pe care le-au implicat ultimele valuri de migrație. Mă refer la slavi țirzii, la unguri, la pecenegi și la cumani.

— Din cite știu, ați acordat mulți ani de cercetări acestor sinteze etnice.

— Istoria feudală timpurie (secolele VIII-XIII) nu poate fi studiată ca entități izolate. Pentru epoca aceasta este naiv să-ți imaginezi că românii aveau oalele cu buza rotundă iar ungurii oale cu alt profil și că este suficient să găsești citeva cioburi pentru ca să-ți poți identifica pe românii, ungurii, pecenegii. Trebuie să-pate cimitire întregi, și românești, și ungurești, și pecenege, și cumane. Trebuie raportate la teren aceste așezări, înțelese în configurația generală a terenului, a particularităților geografice.

— Caracterul de sinteză al populației de aici vă interesează, așadar, în cel mai înalt grad.

— Sinteză culturală și de civilizație, în primul rind, apoi și sinteza etnică, atita

cită a fost, mai intensă sau mai slabă în diferite zone. Trebuie să ținem seama că din superioritatea de cultură materială și spirituală a urmașilor daco-romanilor a rezultat și o putere de civilizație sporită și, simultan, o toleranță și o «deschidere» care sint caracteristice poporului român.

— Fiindcă sintem aici, între ruinele cetății Finis, v-aș întreba ce ne puteți spune despre această cetate, comparând-o cu una mai cunoscută, Neamțul de pildă.

— Este de două ori mai mare decât cetatea Neamțului și cam jumătate din cetatea Sucevei, ca suprafață.

— Cunoscind un monument ca acesta și văzind stadiul înaintea de degradare, de ce nu începeți cercetările?

— În țară există peste 250 de cetăți asemănătoare ca epocă și ca semnificație istorice. La foarte puține însă se fac cercetări și eforturi de conservare.

— Ca arheolog, cum priviți acest lucru?

— Ca arheolog, sint o mare tristețe văzind că avem un astfel de tezaur de informație arheologică iar ritmul cercetării și publicării este foarte lent.

— Ce s-ar putea face pentru ca astfel de monumente să nu se piardă?

— În primul rind să fie alocate fonduri locale, pentru că autoritățile locale, ca și locuitorii ținutului respectiv, profită cel mai mult de pe urma unui monument istoric îngrijit, vizitabil. Fondurile centrale nu pot să ajungă la toate lucrurile acestea. Sau vor ajunge târziu.

Dar nu fondurile sint totul. În unele cazuri este mai importantă existența unui capital uman specializat și pasionat. La un monument cum este acesta de la Finis este nevoie de un colectiv de 5-6 specialiști care să lucreze 2-3 campanii succesive...

— Cine ar putea ajuta?

— Facultățile trebuie să facă mult mai mult. Un arheolog se creează foarte greu, fiindcă e nevoie de multă muncă și experiență de șantier. Am investit multă muncă în studenți. Din cei care au lucrat alături de mine în ultimii 15 ani, mulți se pierd văzind cu ochii din cauza faptului că nu sint folosiți în direcția în care ar da randamentul maxim din punctul de vedere al istoriografiei noastre.

— Intinții și alte greutăți?

— Arheologia este pindită de multe necericele și-n primul rind de amatorism, diletanțism și impostură.

Luni am mers pe șantierul arheologic de la Sinnicolau. Aici, cercetările au început în 1971, făcute fiind de Nicolae Chidioșan (muzeograf principal la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea) și de Alexandru Avram, de la același muzeu. Ei sint prezenti și acum pe șantier. Dr. Radu Popa, venit aici în 1972, îmi spune că de la început colaborează excelent.

Monumentele de aici permit o apreciere realistă și obiectivă a modului în care au evoluat condițiile de istorie politică și socială în Bihor de la sfîrșitul secolului XI până în secolul XIV. Aceste monumente au totodată o valoare cu totul deosebită pentru aprecierea condițiilor de legare a artei și culturii de pe teritoriul Transilvaniei la arta și cultura europeană contemporană. Fastuosul turn de aici indică pătrunderea arhitecturii și artei române pe pământ românesc mai curind decât se știa până în prezent.

Interlocutorul meu a ținut să citez neapărat numele tinerilor cu care a venit la Sinnicolau: Cristina Alexandrescu (absolventă a Facultății de istorie); Mihai Ecaterina, Bălan Ilcana, Beșliu Petru (studenți la Istorie) și Norz Ludwig (elev la Liceul german din București). Motivarea rugămintii este și o profesiune de credință a arheologului:

„Arheologia se învață pe șantiere-scoală, în colectiv. Pentru arheologia medievală, un asemenea șantier-scoală a organizat regretatul profesor Ion Nestor la Suceava, începind cu anul 1951. Noi aproape toți care facem arheologie medievală în țară sintem direct sau indirect elevii lui. Datoria științifică și morală pe care am contractat-o acolo o «plătim» acum, încercind să facem din fiecare șantier al nostru un șantier-scoală pe care să chemăm cit mai mulți studenți și colegi mai tineri pentru a ne câștiga o metodologie de cercetare, o tehnică de săpătură unitară și un limbaj de exprimare comun».

Paralel cu săpăturile se face conservarea monumentelor. Cercetările de la Sinnicolau, Finis, Voivozi ș.c.l. se vor materializa atit prin punerea lor în circuitul muzeistic și turistic, cit și printr-o publicare monografică privind problema moștenirii lui Menumorut în întregul Bihor (secolele X-XIV).

Arta monumentală, necesitate a momentului istoric actual

CONVORBIRE CU ARTISTUL POPORULUI, SCULPTORUL ION JALEA

În urmă cu două decenii, în București au fost construite impunătoarele ateliere destinate artiștilor noștri plastici de renume. Aici, bate puternic inima unui mare artist — sculptorul Ion Jalea. Recent l-am vizitat în „Cetatea artei”, unde-și realizează idealurile, solicitind-i un intermezzo despre gindurile și preocupările sale pentru arta monumentală.

— Mai intii, v-am ruga, stimate maestre, să ne spuneți ce înseamnă pentru un sculptor o astfel de realizare?

— Sculptura monumentală înseamnă, după părerea mea, arta de a da viziune umană lucrurilor. Monumentul istoric face parte dintr-un capitol special de realizare a artei monumentale, care reprezintă o datorie artistică de onoare. Față de lucrările obișnuite de compoziție proprie, sculptura istorică este o artă care se face pentru forul public. Ea reprezintă un răspuns la datoria cetățenească a artistului, o semnificație a simțului său patriotic.

— Văd că legați monumentul de istorie. Această sculptură destinată „forului public” vi se pare o particularitate a momentului istoric actual?

— Nu spun o noutate afirmind că arta monumentală este o necesitate a momentului actual. Astăzi trăim, cu toții, un moment de potențare a sentimentului patriotic. Or, pentru artă, calitatea contează în primul rind; la ea sintem sensibili. Eu cred că la noi s-au făcut multe lucrări destinate cultivării simțului patriotic și ele continuă să apară. Așa cum există o operă literară patriotică sau una muzicală, există lucrări plastice de mare valoare realizate în ultima vreme. Amintesc doar monumentul lui Mihai Viteazul de la Alba Iulia, al lui Ștefan cel Mare de la Vaslui sau al lui Mircea cel Bătrîn de la Tulcea, o statuie ecvestră reprezentind-I pe Decebal la Deva, precum și ansamblul de busturi de pe Cimpia Libertății de la Blaj...

— ...și, am zice noi, și cel al Unirii Principatelor Române, realizat de dumneavoastră la Focșani. Aș vrea să vă întreb ce sentimente trăiți acum, cind visul dumneavoastră de-o viață s-a împlinit?

— Monumentul Unirii este opera mea de căpătii. Împlinirea ei înseamnă realizarea unei părți din așa-zisul „Tablou istoric al poporului nostru”.

— Oamenii de artă sint angrenați în realizarea epopeii naționale. Care credeți că este rolul artei monumentale în acest context?

— Spre deosebire de pictură sau sculptura de proporții reduse, pe care trebuie să le cauți în muzeu, monumentul te întîmpină, cum te întîmpină natura cu frumusețile ei. Un monument bun este o excelentă lecție de istorie, fie că reprezintă o personalitate, fie că glorifică un fapt măret, demn de a fi eternizat. Lucru pe deplin înțeles de societatea noastră care, mai mult ca oricind în decursul istoriei țării, sprijină și comandă sculptură monumentală — monumente. Pentru noi, sculptorii, epopea națională înseamnă o datorie și o împlinire, în același timp. Sintem datori să întregim chipul istoric al trecutului țării, căruia vitregiile de tot felul nu i-au dat răgaz să și-l contemple. Asemenea subiecte tratate de sculptorii de azi sint posibilități de împlinire artistică și, totodată, urmă durabilă a istoriei în viitor. Un monument nu este numai o poadoabă a orașelor patriei, ci și o adevărată lecție de frumos, cu o mare valoare educativă.

— Pentru ca marea publică să poată înțelege opera de artă, care socotiți că ar trebui să fie trăsătura indispensabilă a sculptorului?

— Pentru ca un sculptor să fie recunoscut de popor, opera sa trebuie să reprezinte poporul. În afară de artă, el trebuie să aibă pe prim plan omul cu preocupările sale. Opera sculptorului trebuie să consemneze viața, înainte de toate, să exprime optimismul vieții umane. O artă fără optimism nu este artă! Apoi, opera sa trebuie să fie expresivă, să poată comunica ceva, din primul moment, privitorului care se oprește în fața ei pentru a-i înțelege toate sensurile, toate mesajele.

FAPELE ȘI VORBELE

Reflecții după examene

Examenele de admitere la Filologie nu au darul să lase impresii prea plăcute profesorilor care predau literatura și controlează tezele candidaților. Lumea cărților apare adesea, răsfântă prin mîntea multor tineri, un obiect de „toceală” descurajantă. Operele clasice sînt reduse la povestirea subiectului lor într-o manieră stupidă, cu amănunte de petiție caragială. Observațiile și exemplele din manuale revin invariabil, sub forma de repetiție ucigașă: „Ah! Dar-ar Domnul să-mi îndrept / Această mină ruptă / Să-mi vindec rănile din piept / Iar să mă-ntorc la luptă!” — de aceste versuri ale lui Alecsandri nu mai pot să scap, le aud și noaptea în somn.

Sigur că există și excepții. O categorie a lor e alcătuită din lucrările foarte bune ivite din cînd în cînd și chemate a mai reconforta spiritul abrutizat de mediocritatea strivitoare. Altă serie cuprinde tezele care conțin „perle”, adică imbecilități memorabile, în stare să descrețească pină și frunțile cele mai trudite de lectură. Vreți o mostră? Iată, de pildă, două versuri din *Miorița* în varianta următoare: „Am avut nuntăși / Brazi și paltonași...”

Sentimentul deprimant general te învluie, de obicei, pe două căi principale. Prima: a idelilor critice (și unele sînt că-ți aparțin) pe care le regăsești reproduce într-o simplificare grosolană, caricaturală, cu efecte ilariante irezistibile. De unde, gustul amar al zădărnicii unui exercițiu destinat a stimula discernămintul și finețea. Învățatul papagalicesc reține însă din literatură doar titluri, rezumate și formule goale.

Cînd își spune cuvîntul imaginația și, deci, înțîlnim dispoziția către moduri de expunere „originală” (a doua cale!), rezultatele catastrofice sînt și mai frecvente. Aici, clișeele unui anumit stil gazetăresc, de o răspîndire molinsitoare, fac victime în masă. Un candidat scrie că ar vrea să stea pe genunchii cîtorior neamului, ca să poată mîngia mustața lui Decebal și să simtă, pe mină, picurîndu-i otrava din colțul gurii sale. (Nu născocesc absolut nimic.)

Totuși, anul acesta, cu prețul a îndelungi discuții, o inovație fericită a fost obținută. Examenul la Filologie a început printr-o probă eliminatorie orală. Ideea, demnă de toată lauda, a constat în înlocuirea chestiunilor stereotipe reduse la simpla reproducere a titlurilor unor subcapitole din manuale cu scurte texte ale autorilor noștri clasici și contemporani. Pe marginea fragmentelor, candidatul era invitat să răspundă cîtorva întrebări, chemate a-i dovedi aptitudinile filologice (facultatea de a suroriinde anumite particularități literare și gramaticale ale frazelor, bogăția vocabularului, simțul proprietății cuvîntelor și pricepera minuirii lor).

Tinerii într-adevăr dotați se distingeau imediat: ei recunosteau textul (autorul nu era indicat), primeau mecanismul exprimării artistice și-l luminau elocvent. În sfîrșit, după atîția ani, un examen mult mai edificator decît celelalte anterioare! Păcat că eliminarea nechematilor a fost prevăzută doar pentru notele sub cinci. De fapt, proba aceasta ar fi trebuit să aibă o valoare cvasidecisivă, implicînd și o discuție mai adîncită cu candidatul.

Sînt însă lucruri evidente care intră totuși extrem de greu în capetele unor persoane. Studiul literaturii presupune o minimă vocație. Nimănui nu-i trece prin cap să bage la Conservator oameni fără ureche muzicală. Tot așa, se admite că e exclus să poată deveni actor cineva care se bîtîie cînd vorbește sau umblă ca o momie.

De ce literatura n-ar presupune și ea asemenea incompatibilități funciare? Fără afinități cu arta cuvîntului e imposibil să ajungi un bun profesor de literatură. Refuzul înțelegerii acestui lucru simplu împinge către învățămîntul mediu la limba și literatura română cadre didactice lipsite de o înzestrare elementară, spre nenorocirea elevilor cărora le ucid din școală pofta titlului și le strică gustul.

O vocație, trebuie iarăși priceput, nu poate fi măsurată contabilicește, pe puncte adunate, ci doar global. Cineva poate răspunde la toate elementele presupuse ale unei teme, dar să comenteze o poezie ca pe o declarație către fisc. Altul se oprește numai asupra cîtorva lucruri, dovedind însă prin felul cum le tratează o chemare incontestabilă. Drămuirea farmaceutică își construiește o falsă obiectivitate care să pună la adăpost pe examinator de eventuale contestații. Dar, de aici, lese cîștigat creierul îndopat cu informații, ca ficatul giștii pregătite pentru tăiere, și nu spiritul apt. Iar examinatorul inteligent, investit cu încredere și răspundere, va da întotdeauna rezultate superioare roboților, infailibili exclusiv acolo unde nu e vorba de imaginație, sensibilitate și expresivitate.

OV. S. CROHMĂLNICEANU ■

PUNCTE DE VEDERE

Ce romane ne mai trebuie

Obiectele genului romanesc pot fi încadrate într-un muzeu, dar și într-un fel de tablou al lui Mendeleev. Cînd există suficiente capodopere, atunci se face un muzeu; cînd nu există, se înlocuiește, în așteptare, capodopera cu opera reprezentativă, ilustrativă pentru o temă, problemă, mediu, stil, ierarhizarea fiind înlocuită cu funcționalitatea. Literatura română actuală s-ar preta mai curînd la cea de a doua ipostază; multe căsuțe sînt încă goale. Știm foarte bine ce avem; și vedem în primul rînd ce lipsește.

Un deziderat al epocii îl constituie realismul sau, mai exact, captarea problematică a realității sociale într-o ficțiune romanică. Acest lucru s-a realizat parțial printr-o așa-numită acoperire „tematică”: s-au scris romane despre o uzină sau alta, despre șantieri și combinate, inspirate din diferite industrii constructoare și prelucrătoare, asigurîndu-se mai puțin accentul problematic, ca diferență specifică și ca realitate generală a țării. De la o vreme, un asemenea roman este considerat perimat; și aceasta datorită modului eronat în care a fost văzut inițial. Un roman tematic, făcut cîștit și bine, a avut și va avea succes. De cițiva ani au o popularitate, în Franța bunăoară, și sînt chiar premiate, romane despre țesătoare, spălători de vase sau portari de hoteluri. Realitatea socială poate fi redusă la un aspect prin tematică; alți autori încearcă să totalizeze într-un roman toate articulațiile sociale. Dar nici una dintre aceste posibilități nu e azi valorificată integral. S-ar părea că există zone tematice delicate și tabuizate: nimeni nu pare a se gîndi că se poate scrie un roman despre gunoieri, țigani sau momirlani. Lipsește așa-numitul realism al mediilor. Mă gîndesc la plăcerea și interesul procurate de un roman despre zona pieței Sf. Gheorghe sau bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej din București, așa-zisul bulevard al cinematograferilor, sau pur și simplu despre Gara de Nord.

Lipsește un roman serios despre cel mai interesant personaj contemporan sub raport social: șantieristul.

Mai trebuie romane realizate în diferite modalități comice. Nu posedăm un roman umoristic, ironic, burlesc, parodic. Singurul reprezentant al romanului satiric e Teodor Mazilu; dar în satiră se pot face mult mai multe, mai ales cînd terenul e aproape gol la noi.

Mai trebuie un roman de dragoste. Romanele așa-zise de dragoste, uneori publicate chiar în colecții tematice, se ocupă de alte lucruri sau prezintă un erotism în spiritul unei pedagogii medieval-idealizante.

Mai trebuie romane istorice demistificate, despre figurile sau epocile complexe și contradictorii.

Ar mai trebui un roman experimental bine făcut. Ceea ce se cunoaște pînă acum ține de pastişă. Romanul experimental de la Zola la „Noul roman” s-a bazat totdeauna pe o gîndire științistă: ar trebui deci autori atrași de cele mai noi teorii științifice, și nu de cele mai recente mode.

Pentru a avea romane ilustrative ar mai fi nevoie și de o bună critică profesionalistă. Critica actuală are un caracter constatativ și nu orientativ: uneori lipsită de cultură estetică și chiar de informație literară. Cel mai elocvent exemplu îl constituie ultimul roman al lui Fănuș Neagu, primul roman baroc din literatura noastră, refuzat de toți criticii din opacitate profesională, privit nu din punctul lui de vedere, ci din altele: prin opera anterioară a autorului sau pur și simplu prin absența unui termen de comparație. Nici un autor, descurajat astfel, nu ar mai continua pe un astfel de drum.

Există prozatori dotați pentru toate tipurile de romane; ar lipsi doar impulsul și curajul sau sacrificiul de a scrie ceea ce ne liosește fie și pentru un tablou al lui Mendeleev.

MARIAN POPA ■

ACCENTE

Privind peste umărul scriitorului

Scriitorul descrie (analizează, interpretează, simbolizează, caricaturizează, transfigurează etc., etc.) realitatea, criticul — realitatea literaturii. Această distincție extrem de simplă (pusă în evidență pînă și de faptul că într-un text literar ne place să recunoaștem o situație trăită și de noi, însă greu de exprimat în cuvînte, iar într-un text critic — un stil pe care singuri de asemenea nu l-am fi putut defini) este adeseori trecută cu vederea. Diferenți critici se pleacă peste umărul scriitorului și observă din nou ceea ce a observat el. În loc să-l observe pur și simplu observațiile. Este ca și cum cineva, vrînd să înțeleagă natura unui ceasornic, l-ar topi într-un creuzet și ar analiza metalele obținute.

Folosită cu o anumită ingeniozitate și,

în orice caz, în deplină cunoștință de cauză, eroarea se poate transforma, temporar, într-un instrument eficient de investigație. Exemplul clasic îl constituie maniera, elegantă și plină de malicie, în care G. Călinescu povestește, în cîteva cuvînte, diferite romane proustiene sau de altă factură pentru a demonstra că arhitectura lor complicată, „modernă” e reductibilă la o schemă banală. Același procedeu are de multe ori în opera sa și un sens constructiv, evidențînd nu precaritatea, ci, dimpotrivă, caracterul elementar și durabil al temei. Dintre criticii de azi, doar Al. Piru conferă în mod sistematic acestei tehnici o funcție critică, însă într-o direcție exclusiv ironică și parodică. Nu întîmplător, în comentariile sale consacrate unor poeți de valoare, rezumarea seacă a poeziilor rămîne fără efect sau, și mai grav, trădează o anumită insensibilitate la lirism.

Confuzia dintre obiectul literaturii și obiectul criticii despre care vorbeam la început se explică, mai curînd, prin convingerea că literatura reprezintă un document enigmatic, care trebuie luat cu pensula, așezat sub lupă, descifrat și reconstituit. Întrebarea „ce a vrut să spună scriitorul?” se substituie astfel celei legitime: „cum a spus?”

Iată o mostră. Într-un eseu intitulat *Nichita Stănescu: „Contemplare” și „criză de timp”* și apărut recent în *Tribuna*, Dorina Andreș povestește cu îngrijorare și cu duioșie, recurgînd la suspense-uri și happy-end, peripețiile prin care trec „sinele”, „timpul”, „spațiul” și alte personaje de western în cele 11 elegii. Filmul este palpant: „Eu”, principiiu dinamic prin care potențialitatea trece în act, este pus în fața alegerii între „Da” sau „Nu...”, curgerea nu poate fi oprită și „eu” rămîne într-o sferă de vid... „înțîia încercare de umblet” fiind făcută, sinele a intrat în existență... orice zid dintre «eu» și lume este sfărîmat... „eu” epuizat se găsește într-o înghețată solitudine demiurgică, ca o consolare a eului însingurat este pregătirea de a se arunca în altceva...”

Admițînd că faptele sînt acestea, să recunoaștem că Nichita Stănescu a istorisit mai inspirat înreaga aventură. Cui folosec asemenea noi versiuni?

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

Comedia erorilor

Oricine ține un condei în mînă (și vrea, deci, să comunice ceva) trebuie să respecte cu strictete normele gramaticii și ale logicii elementare. Altfel, pagina scrisă e la fel de elocventă ca un discurs în desert. Se înțelege că observația e întru totul valabilă și pentru critică. Ba, aș zice că, dat fiind rolul pedagogic pe care ea și-l asumă, aplicarea normelor scrierii e cu atît mai imperioasă. Căci, nu poți fi un model valabil, atîta vreme cît disprețuiești tocmai ceea ce le pretinzi altora. Sînt obligații pe care le cunoaște oricine, chiar dacă nu sînt pomenite în toate împrejurările, dar a căror reluare se impune atunci cînd sîntem nevoiți (și asta se în-

CRONICA LITERARA

Sonia Larian: Biblioteca fantastică

Ideea livrescă de a reuni într-o carte personaje și situații literare nu este nouă. Ea a fost întrebuintată, de exemplu, în literatura științifico-fantastică de americanul Ray Bradbury, în *Usher II*, din *Cronicile marțiene*, unde este reconstruit decorul casei Usher din nuvela lui E.A. Poe, sau în *Exilații*, din *Omul ilustrat*, unde sînt resuscitați, pe planeta Marte, scriitorii și personajele literaturii „negre” și fantastice, interzise pe Pămînt.

Într-un fel asemănător precedează Sonia Larian cu personajele mai multor basme și fabule celebre pe care le convoacă în *Biblioteca fantastică*, și efectul principal al acestei cărți, care pare să fi fost scrisă dintr-o mare dragoste pentru lumea copilăriei, este comparabil cu cel al literaturii științifico-fantastice. În fond, *Biblioteca fantastică* este o carte din categoria celor care ilustrează tema lumilor duble, a universurilor paralele sau a lumilor emboîtés. Într-o pădure imaginară trăiesc Lupul din *Scufița Rosie*, Lupul din *Capra cu trei iezi*, Corbul și Vulpelul lui La Fontaine sau „animalele” lui Grigore Alexandrescu, Lupul Moralist, Vulpelul Liberală, Mierla și Bufnița, Papagalul și celelalte paseri. În general, timpul acestui univers este timpul etern al poveștilor, și Vulpelul Liberală este fermecătoare și elocventă „în prima zi”, și cit se poate de bolnavă într-a doua („Îmi e rău de aseară, îmi e rău cit se poate”). Uneori, între aceste lumi se pot produce confuzii, și se poate întîmpla ca Iepurele lui Gr. Alexan-

drescu, cel din versul „Pe iepure la vulpe cu un bilet trimise”, să ajungă, din greșeală, la Vulpelul din fabula lui La Fontaine. Nu este comparabilă această confuzie cu „amețeala” unor personaje din literatura științifico-fantastică ajunsă într-un univers paralel fără să-și dea seama?

Ultimul exemplu nu-l oferă volumul *Moștenirea modernilor*, al cărui autor este I. Constantinescu. Iată dovezile: a) *exprimări demne de Racol*: „această demascare presupune însă existența propriilor măști” (p. 42); „În singura variantă care există a *Epigonilor*...” (p. 50); „...la un Clemens Brentano, de pildă, cele două contrarii erau forțe opuse independente” (p. 59); „Baudelaire a forțat mereu efortul de a atinge...” (p. 69); „eleganța este efemeră, sterilă și perisabilă”; „...dandyul (sic!), ca antinatură, nu poate supraviețui naturii pe care o neagă” (p. 70); „inexistența este anterioară vieții, este netrăire”; „existența a făcut posibilă revolta (...), autodistrugerea și posibilitatea de a reveni la inexistență” (p. 74); „metamorfoza este numai o metamorfoză a formelor” (p. 37); „Cunoscuta frază a lui Balzac — *Molière a creat un avar, eu am creat avariția* — nu este mai puțin inexactă, ca, de altfel, și inversul ei” (p. 163); „Don Quijote își domină înfrîngerea printr-un martiriu adînc și mereu (sic!)” (p. 191); „Efortul către perfecțiune al lui Faust se dezvoltă înăuntrul (sic!) limitelor individului, pe care le forțează, efortul lui Don Juan, dincolo de ele” (p. 192); „Corabia beață e prima mare metaforă profetică a viitoarei sale «aventuri»” (p. 221). b) *agramatisme*: „întreaga poezie modernă (...) mereu aplecată asupra ei înseși (sic!)” (p. 25); „cum el însuși afirmă o dată (sic!) textual...” (p. 47); „Ecoul procesului pentru florile răului nu se pierdu-se (sic!) cu totul” (p. 79); „Cîntările lui Maldoror, (sic!) nu sînt o operă de care poetul...” (p. 96); „O solidaritate de suferință, un gust al jertfei, o pasiune pentru cei în suferință, o iubire «creștină» îi unește (sic!) pe cei doi martiri între ei și cu umanitatea” (p. 214); „un aer «ca-thartic», necesar unei naturi plecată (sic!) din lumea civilizației” (p. 220). c) *folosirea cuvîntelor în sensuri impropii*: „automatice în loc de în mod mecanic („pre-judecată [afirmată sub diverse forme, uneori automatice], p. 6); *tîmpi* în loc de *tîmpuri* („...concretență- a tîmpilor gramaticali”, p. 54); a *complexa* în loc de a *complica* („Peciorin ilustrează acea tipologie a omului de prisos pe care Goncarov o va complexa”, p. 217); *exultantă* în loc de *exultare* („O exultantă animă totuși cuplul...”, p. 224). d) *apelul la barbarisme*: *dezesperare* („făcută din melancolie și *dezesperare*”, „teritorii ale *dezesperării*”, „*dezesperare a lui*”, „floarea galbenă a *dezesperării*” etc.), *dezesperant* („comicul este mai *dezesperant* decît tragicul”), a *tenta* („necunoscut spre care a *tenta*”), *denominație* („sensul idealului și *denominația* lui”).

E de la sine înțeles că, după toate acestea, nu ne vom mai mira că I. Constantinescu scrie „fin du (sic!) siècle” (p. 135); că traduce „mon sacré bouquin” prin „sacra mea carte” (p. 93) — cînd înțelesul e tocmai, vorba dumisalei, invers — ori „se donner la peine” prin „a-și da suferința” (p. 97). Ne-am dat și noi suferința să parcurgem acest *Sacré bouquin* care este *Moștenirea modernilor* și cu atîta am rămas.

AL. DOBRESCU ■

În mijlocul acestei păduri se află biblioteca fantastică a Soarecelui de Biblioteca, un fel de sediu al animalelor fabuloase și mitologice, Struțocămila, Hidra din Lerna, Harpiile, Grifonul, Unicornul, Himeră, Pasărea Fenix și Pasărea Rock. Soarele de Biblioteca, un exemplu de studiu al acestei lumi, lucrează la un studiu despre Căpănuși și la o *Introducere în teoria torsului*.

Mai subtilă este lumea animalelor „de sunete”, a Lupului-melodie din suita simfonică *Petrică și Lupul*, și a *Carnavalului animalelor*.

O altă „cutie în cutie” este lumea bur-sucilor și a vîezurilor, care trăiesc într-o armonie desăvîrșită, respectînd o suită de vechi obiceiuri „tribale”, dintre care cel mai pitoresc este acela din noaptea Anului nou, cînd se aruncă cu făină și cu sare de bucătărie.

În toate aceste lumi se publică reviste și ziare (*Ziarul corbilor*, tipărit în limba *crone*, *Revista cangurilor*), se dau recepții la care sînt invitate personaje importante (Lupul Ysengrin și Vulpelul Renart, din *Romanul Vulpelui*), sau pot fi urmărite la televizor superproducții celebre, „cu mari mulțimi de corbi și mari mulțimi de vulpi”.

După cum se vede, în ciuda elementelor „de împrumut” cu care lucrează, Sonia Larian a scris o carte plină de fantezie și de subtilități ironice. Finalul „deschis” al *Bibliotecii fantastice* face posibilă o continuare în care este de sperat că vom avea ceva mai multă imaginație epică, ceva mai multă mișcare. Cînd se va în-tîmpla lucrul acesta, va trebui să ne întrebăm dacă *Biblioteca fantastică* este sau nu o carte pentru copii, și să comparăm rezultatul cu Alice sau cu poveștile despre hobbiji ale lui J.R.R. Tolkien.

FLORIN MANOLESCU ■

O COBORÎRE LENTĂ SPRE NEFIINȚĂ

În anul premergător dispariției sale, poetul Lucian Blaga se plîngea mereu de o cefalee rebelă, însoțită de insomnii și uneori chiar de palpații, pentru care se impune în mod obișnuit, printre altele, și controlul tensiunii arteriale. Bănuind însă că o are mărită, nu s-a lăsat niciodată controlat, declarînd întotdeauna că această examinare nu-l interesează. Începuse să fie ușor iritabil, apoi depresiv, așa cum rezultă dintr-o scrisoare

„Viața mea, mai bine de un an, reprezintă doar o coborîre lentă spre neființă”.

Un amănunt asupra căruia trebuie să insist acum este faptul că din cînd în cînd apăreau și unele accese tusigene, chiar prelungite, adevărate chinte de tuse, așa cum i s-a întîmplat într-o vizită făcută unor prieteni ce aveau un vecin de cameră cam incomod. I s-a atras atenția cu teamă și insistență cînd au început chintele :

— Lucian, mai încet ! Se aude !

„Coborîrea lentă” — cum își preciza el starea în această perioadă — o mai subliniază, de astă dată scuzîndu-se, într-o altă scrisoare :

„...chiar în timpul cînd mă găseam la tine, mi-am făcut reproșuri amare că ți-am vorbit de bolile mele. Te rog să-mi ierți gestul. Trebuia să tac și să sufăr (cum știi tu s-o faci, atît de discret) : dacă se întîmplă ceva, se întîmplă și... gata. Așa te-am amărit”.

Pe la începutul lui noiembrie 1960, vărul său, compozitorul Augustin Bena, împlinînd venerabila vîrstă de 80 de ani, este sărbătorit de către Uniunea compozitorilor. La festivitate iau parte și rudele apropiate, printre care sora lui, chimista Medean și, bineînțeles, vărul său, poetul.

Sora sărbătoritului suferea de osteoporoză, prezentînd un mers greoi, sprijinit în baston, fapt ce l-a făcut pe Blaga — total absent la cele ce se petreceau în jur — s-o supună pe chimistă la un adevărat chestionar în legătură cu durerile ei de la picior și coloană, fiindcă începe să le simtă și el, mai ales cînd se află în „Eutopia” — mindra grădină — sau „grădina lui Lulu”, cum era numit în familie, ultimul loc de creație al poetului.

Durerile erau din ce în ce mai mari, localizate în regiunea lombară, iradiînd apoi de-a lungul coapsei piciorului drept, mai ales atunci cînd intra prin gardul ce înconjură „Eutopia” sau cînd cobora în denivelarea ce se afla într-o porțiune dinspre mica colibă unde lucra.

De aici, din colibă, trimite cuiva rîndurile de mai jos, fără a pomeni însă nimic despre boala ce începuse deocamdată să dea mici semnale :

„Scriu la măsuta pe care o cunoști. Nici Eminescu n-a avut o măsută „mai de brad”.

Trebuie să mai treacă vreo cîteva zile pînă să pot învinge criza singurătății. Bătrînețea nu-mi este în nici o privință dascăl. Inima continuă să se dea citeodată de-a berbeleacul, dar acestor misterioase semnale nu le mai dau prea mare importanță.

E poate mai bine așa.”

Pe neașteptate apare acum de rezolvat o problemă financiară ce impunea o călătorie grabnică la București, prilej bun să reia acolo și problema imprimării la magnetofon din poezia sa.

Aici și acum se declanșează drama !

Aflat în camera de baie din apartamentul fiicei sale, simte o durere violentă în regiunea lombară, ca o adevărată tăietură de cuțit, care-l doboară. Nu poate ieși din baie decît trîndu-se pe parchet și covoare pînă la o canapea din apropiere. Se apelează la medic, care pune diagnosticul de sciatică și îi face obișnuitele infiltrații cu novocaină, fără nici un rezultat însă. Expediază atunci unei familii prietene din Cluj următoarea telegramă :

București, 8 noiembrie 1960

De zile sînt ținut la pat de un grav atac lumbago. Nu știu, încă, cînd mă pot întoarce. Lucian.

Poetul ia totuși hotărîrea întoarcerii la Cluj, rugînd-o pe nepoata sa Lelia din București să-l conducă la gară. La despărțire îi spune :

„Nu cred să te mai văd vreodată. Fiindcă am convingerea că de boala asta nu mai scap”.

Se temea de cancer și încerca, mai în glumă, mai în serios, să alunge „ideea” prin cele două așa-zise teorii ale sale — că oamenii cu părul creț nu fac niciodată cancer și că acesta nu este compatibil cu tuberculoza, boala

lă ce i-a secerat tatăl și o parte din frați.

Sosit la Cluj, reușește chiar a doua zi să vadă familia prietenă, unde este reținut la cină. E complet schimbat, apatic, palid, cu suferința vizibil întipărită. De acum încep consultații, analize, medicamente peste medicamente. Printre atîtea și atîtea sfaturi medicale, dorința lui este să i se aplice un tratament mai tradițional, mai „de casă”, să i se pună ventuze pe regiunea dureroasă în suprafața coloanei lombare.

— Oare nu am cumva cancer ?

Este combătut sincer, cu convingere, cu argumente, fără însă ca el să scape de aceste sumbre presimțiri :

— Mă simt în ipostaza „Greuerușei” și tare doresc să mi-o recitîți ! Și în timp ce ventuzele încercau să-i aline durerile i s-a recitat, cu emoție greu de stăpînit, poezia dorită :

Greuerușă

Greu e totul, timpul, pasul.

Grea-i purcederea, popasul.

Grele-s pulberea și duhul,

greu pe umeri chiar văzduhul.

greul cel mai greu, mai mare

fi-va capătul de cale.

Să mă-mpace cu sfîrșitul

cîntă-n vatră greuerușă :

Mai ușoară ca viața

e cenușa, e cenușa.

Durerile persistă însă, cuvîntul cancer nu-l mai pronunță, dar din felul în care vorbea îți dădea seama că la asta se gîndește. Nu-și spunea gîndul, ca și cînd ar vrea să-l alunge, un fel de teamă față de un lucru pe care nu vrei să-l pronunți ca să nu prindă viața.

Este examinat de un medic cardiolog, care-i găsește o tensiune arterială foarte ridicată de 280/130, pronunțîndu-se pentru o internare imediată în clinică. Iată o scrisoare trimisă cu puțin timp înainte de internare :

„Bine ai venit !

Nădăjdul că te-ai odihnit, dacă nu altfel, prin schimbare.

Și eu schimb, dar... internîndu-mă

la Clinia I Medicală, miine. Nu fi

deci îngrijorată că nu voi veni. Trebuie

să-mi faci niște „analize provocate”.

Deși cele făcute săptămîna

trecută n-au arătat nimic rău, conțin

tu să slăbesc.

Regret tot și mai ales că nu te văd.

Îți sărut miinile dragi”.

În 30 noiembrie 1960 la orele 14 este internat în Clinica Medicală I (Acad. prof. Moga) pentru dureri în membrul inferior drept, insomnie, iritabilitate, palpații, formulîndu-se diagnosticul de nevralgie sciatică și, asociat, boală hipertonică cu valori mari (25/13).

NOTA AUTORULUI. Cer scuze cititorilor pentru prezența multor termeni medicali, imposibil de evitat, și mulțumesc celor ce m-au ajutat prin copiile exacte după documente.

În 2 decembrie 1960 radiografia coloanei vertebrale arată fractura vertebrei L2. În continuare se face consult cu Ortopedia, care pune diagnosticul de fractură spontană pe fond osteoporotic și se decide imobilizarea, aplicîndu-i-se în 15 decembrie 1960 patul gipsat.

Internat în rezerva 15, are tovarăș de suferință pe baritonul Ursulescu, imobilizat în pat de un infarct miocardic, făcut pe scenă în „Carmen”. Originar din Lugoj, unde Blaga a locuit un timp la socrii săi, Brediceni, amicitia s-a legat repede, poetul ajutîndu-l la început ca o adevărată soră, cu încurajări, apă, orele de medicamente, încingîndu-se discuții despre Lugojul vechi, trecînd apoi chiar la poezie, Blaga fiind plăcut impresionat cînd Ursulescu i-a recitat

Melancolie

Un vînt răzleț își șterge lacrimile reci pe geamuri. Plouă.

Tristeți nedeșluite-mi vin, dar toată

durerea,

ce-o simt, n-o simt în mine,

în inimă,

în piept,

ci-n picurii de ploaie care curg.

Și altoită pe ființa mea imensa lume

cu toamna și cu seara ei

mă doare ca o rană.

Spre munți trec nori cu ugerile pline.

Și plouă.

Dar iată că pentru Blaga încep de acum chinurile insuportabile ale corse-

tului gipsat. Face febră, se plînge de dureri mari. Se interpretează totul ca o congestie pulmonară, scoțîndu-se patul gipsat în ziua de 20 decembrie 1960, după care se începe administrarea de antibiotice. Soția poetului, Cornelia, nu-l mai părăsește nici ziua, nici noaptea, dormind pe o canapea lângă el. Deoarece mulțimea de vizitatori ai lui Blaga deranjau starea de infarct a lui Ursulescu, se intervine acut pe lângă conferențiarul Faur, care mută pe poet în rezerva 13 cu două paturi ocupate acum de el și Cornelia. În 31 decembrie, cînd cîntărețul vindecat a părăsit clinica și-a luat rămas bun de la poet care-l îmbrățișează spunîndu-i :

— Te felicit că pleci și că te faci bine, eu însă aici voi rămîne !

Cu o zi înainte, evoluția bolii era următoarea :

Dureri pe traiectul membrului inferior drept. Obiectiv : tumefierea gambei și labei piciorului drept, cu edem palid discret. Pulsul și temperatura, normale. Interpretîndu-se ca o flebită, se asociază și heparină.

În această zi, el adresează din clinică următoarea scrisoare :

„Eu, care într-un fel sau altul mă simt atît de aproape de Moarte, pot să-ți declar că tot ceea ce văd, aud și simt mă interesează, mă impresionează și mă încălzește. Stau uneori la geam și privesc strada, firește, nu fără nădejdea de a zări o siluetă scumpă.

Ei bine, lumea care se grăbește spre oraș, o mamă și un băiețel care duc un brad, copiii unei grădinițe scoși la plimbare, o pată de senin, minunatul cer de ieri și chiar un copac cu crengile pustii așteptînd pe Martie, mă înduioșează și imi dă impresia că viața mai trebuie trăită. Dar iar am revenit la mine ! Ca să termin acest capitol : am avut o mică stagnare în ameliorarea stării mele clinice și am început acum un nou tratament.”

16—20 ianuarie 1961. Afebril. Consultul cu Clinica ortopedică suspectează un eventual abces rece. Se face puncția dar nu se extrage decît serozitate, datorită edemului local prin compresiune în regiunea lombo-sacrală, date de colacul de cauciuc. Mică escară pe regiunea sacrală. Pansament. Se rămîne pe lângă diagnosticul de osteoporoză.

17—22 februarie 1961. În prezența academicianului Moga se face un nou consult și se pun următoarele probleme :

1) Clinica Medicală I își menține suspiciunea de proces neoplazic, avînd în vedere evoluția trenantă, slăbirea, durerile, atrofiile musculare și propune transferul în Clinica ortopedică.

2) Ortopedia susține că leziunea nu ar fi de natură neoplazică și lipsa de consolidare se explică prin complicațiile intercurrente survenite pe parcurs care au împiedicat o imobilizare corectă (flebita, congestia pulmonară). Susține continuarea terapiei conservatoare, cu imobilizare și gimnastică medicală. Nu este de acord cu transpunerea în Clinica ortopedică, din lipsă de condiții corespunzătoare.

Începe să aibă dureri și mai mari, cumplite, insuportabile, mai ales noaptea, ceea ce l-a făcut odată să-i ceară cu insistență Corneliei un revolver.

Tot în acest răstimp și-a cerut iertare Corneliei pentru toate supărările pricinuite, spunîndu-i :

— Ești Maica Precista !

Discuțiile în jurul diagnosticului continuînd fără a se ajunge la o clarificare, se apelează la acad. Alex. Rădulescu din București, chemat de familie, care, în consult cu Medicală I și Ortopedia la patul bolnavului, rămîne la diagnosticul de neoplasm vertebral, fără a se preciza dacă este primitiv sau secundar.

În jurul lui vegheau neconținți Cornelia, verișoara Medean și nepoata Gigi.

— Nu credeți că ar trebui să ne gîndim și la moarte ?

— Tu ești nemuritor, Lulule, i-a răspuns chimista.

A zîmbit. I-a plăcut.

Le-a mărturisit apoi că vrea să scrie un mare poem despre albine, care să fie opera lui de căpătîi, manifestîndu-și dorința de a fi inițiat în tainele stupăritului de Romi Bena, învățătorul din Hronicul vîrștelor, din munți, de la Purcăreți, care sosit apoi în grabă la Cluj să-și cerceteze vărul, n-a putut schimba nici un cuvînt cu poetul, cuprîns atunci de niște dureri teribile.

Al cui este trecutul trecători

Trecutul e al celor care via

al cui este trecutul trecători
trecutul e al celor care vin
al cui este pămîntul muncitori
pămîntul e al celor ce-l muncesc

există vreo primejdie pe lume
nu pentru noi nu pentru noi
primejdia e un cuvînt infam
exclus din limba noastră de eroi

ION NICOLESCU ■

Se mai iveau însă și scurte perioade optimiste în evoluția bolii, așa cum a fost atunci cînd l-a vizitat filozoful D. D. Roșca, coleg de liceu și facultate, prieten vechi, pe care Blaga l-a asigurat că se va face bine, propunîndu-i să se ocupe amîndoi de poetul romantic Hölderlin, considerat cam neclar în creația sa.

— De ce amîndoi ? — s-a întreat mereu D. D. Roșca, cită vreme Blaga tradusese pe Goethe, Lessing ș.a.

— Și apoi, dragă D.D., vreau să te fac un pic gelos. (Aluzie la Inej).

Sau să-i spună altui bun și apropiat prieten, profesorului Liviu Rusu :

— Are și boala rostul ei, te face să te cauți lăuntric și nu strică !

S-a revoltat pînă la furie pe devotata lui verișoară, D-na Medean, atunci cînd aceasta i-a povestit că posedă un portret făcut ei de pictorul Tasso-Marchini, abandonat însă pentru nemulțumirea și pudicitatea ei de a-și privi umerii și pieptul decolat.

— Unde este ?

— La Sebeș, într-o pivniță, împreună cu alte lucruri neînsemnate din timpul refugiului.

— Imediat să trimiteți să-l aducă. A fost cel mai mare pictor stabilit la Cluj.

...Și zilnic, zilnic a stăruit să i se aducă, pînă cînd un nepot sosește cu portretul de la Sebeș.

— Ce culori splendide ! Îți promit, cînd mă voi face bine, să mergem prin muzeu, așa cum am făcut cu Breazu la Paris, să-ți explic ce înseamnă pictura.

3—5 aprilie 1961. Bolnavul face o stare depresivă, chiar onubilări și dezorientări în timp și spațiu. Se decide administrarea opiaceelor.

Verișoara îl întreabă într-un moment de liniște :

— De ce nu vrei să scrii la ce te gîndești, Lulule ?

— M-am gîndit destul, a fost răspunsul filozofului.

Îi roagă pe cei din jur să nu mai primească vizite. La această destrămare a tot ce a fost cînda osatura artistului, cit mai puțini spectatori.

28 aprilie 1961. Afebril, dureri în coloană, stare depresivă. Obiectiv, se remarcă slăbire — emaciere.

1—4 mai 1961. În mod acut devine dispneic, febril, ușor cianotic. Stare generală alterată. Se continuă tratamentul cu morfină și penicilină.

5—6 mai 1961. Persistă febra, dispneea și cianoza. Raluri bronșice umede și uscate diseminate. Aspect clinic de bronhopneumonie dublă. Se telefonează fiicei sale Dorli la București, care sosește în grabă, vîzîndu-și pentru ultima oară tatăl.

În dimineața zilei de 6 mai ora 4.30 starea bolnavului agravîndu-se progresiv, sucombă.

Diagnostic : Neoplasm al coloanei vertebrale, boală hipertonică, miocardipatie cronică, tromboflebită recidivantă, tulburări paroxistice de ritm cardiac, bronhopneumonie.

Autopsiat în ziua de 6 mai 1961 (Nr. 7553/A), necropsia aduce o surpriză și anume, descoperirea unui carcinom bronhopulmonar de mărimea unei nuci, cu metastaze în glandele suprarenale și coloana vertebrală de mărimea unui cap de nou născut.

Moare îngrijit pînă în ultima clipă de Cornelia.

După o oră sosește și nepoata Gigi, care-i cuprinde mîna caldă încă.

Familii apropiate depun buchete mari de iriși.

La morgă, o studentă așază pe trupul marelui dispărut poezia „Cinele din Pompei” iar cineva îi introduce în buzunarul hainei „creionul care scrie singur”.

Dr. MIHAI IUBU ■

Un personaj istoric este cu atât mai viu cu cât își simte mai devreme și mai radical timpul, cu cât anticipează, cu cât revoluționează

— În definitiv, ce e cu „anistorismul“ criticului Nicolae Manolescu? Mă uit la dumneavoastră cu îngrijorare. Chiar nu trăiți în istorie?

— Este o întrebare pe care ți-ai pus-o citindu-mă sau te faci în mod perfid avocatul diavolului?

— Să zicem că vorbind despre „anistorismul“ criticului literar Nicolae Manolescu cu fac ecoul unor opinii care circula pe seama dumneavoastră. Opinii care, între noi fie vorba, nu au apărut fără să se bazeze pe ceva. Vă reamintesc zicala cu focul și fumul.

— Uite așa se nase și circula ideile greșite despre cineva — cind oamenii se fac prea ușor ecoul opiniilor altora. Anistorismul meu, George Arion, este o prejudecată la care, din comoditate intelectuală ori din prostie agresivă, mulți nu pot sau nu vor să renunțe. Cum să trăiești, să gindești, să scrii în afara istoriei? Cărțile mele sînt pline de istorie. Maiorescu, Sadoveanu... Nu am scris întâmplător despre ei și scopul meu n-a fost simpla exegeză. Experiința literară (și istorică) mi l-a scos în cale ca pe niște martori semnificativi. Și i-am folosit ca să vorbesc despre condiția criticilor ori a literaturii, despre mine însumi, cel de aici și de acum, — într-o măsură poate mai mare decît despre ei înșiși, cei de altădată.

— În Contradicția lui Maiorescu îl prezentați pe marele critic obsedat de dorința de a „inaugura“ în cit mai multe domenii: în critică, în oratorie, în ortografie, în polemică... În cartea dumneavoastră, Maiorescu oscilează între vocația sa de „constructor“ și activitatea de „demolare“ a unor valori care nu mai corespund timpului său. De ce ați prezentat o astfel de teză?

— Cartea s-a născut dintr-un anumit sentiment care a devenit tema ei interioară. Eu fac o distincție între tema propriu-zisă (care e critica lui Maiorescu, proza lui Sadoveanu) și tema interioară pe care, în cazul cărții despre Maiorescu, o găsești formulată din motto-ul ei, un text al lui E. Lovinescu: „În materie de cultură, evoluțiile nu sînt nici perpetui, nici lineare...“ Și așa mai departe. Aș zice că am scris o carte despre aprehensiune. Pentru a construi solid în cultură este nevoie de stabilitate. Nimeni nu scrie pentru cîteva luni, pentru cîteva ani. Nimic nu mi se pare mai străin de creație decît spiritul de campanie: cînd ne echipăm pentru un scurt interval de timp, știind perfect că ne vom dezecipa ca să ne echipăm din nou. În literatură, singura planificare posibilă este aceea pe termen lung.

— De ce ați scris despre Sadoveanu ca despre un autor care, pe măsură ce înaintea în vîrstă, se retrage din fața vieții și devine stăpînul unui univers imaginar, de natură livrescă?

— Ca să polemizez cu o anume mentalitate, cu o anume fel de a citi și de a scrie, cu o idee de literatură.

— Prea clar. Nu vreți să fiți mai nebulos?

— Am polemizat cu șabloanele, hiperbolele, lozincile, prejudecățile, manualele și, la urma urmei, cu mine însumi. Dar observă, te rog, că am polemizat cu deferență și n-am jignit pe nimeni. Am citat tot ce am găsit interesant și am omis părerile pe care eram silit să le resping. Nu înțeleg unde au văzut unii dintre recenzanții cărții lipsă de respect, iconoclastie etc... Mă și miră la critici frica aceasta de o părere deschisă. L-am coborît pe Sadoveanu? În realitate, am vrut să-l instalez pe un alt soclu decît acela de pe care rutina noastră cea de toate zilele nu l-ar vrea niciodată dat jos. Cît de solid e acest soclu nu știu, te las să apreciezi singur. Dar de coborît, nu critica îl coboară pe Sadoveanu (sau pe oricare alt scriitor), ci politetea mortificanță a celor care și-l amintesc doar la aniversări.

— Eu am înțeles altfel Sadoveanu, cartea cea mai plină de istorie pe care ați scris-o... Dar, totuși, nu foarte plină. Am înțeles-o ca pe o examinare a răspunsurilor pe care le-a dat marele prozator istoriei atît de frămîntate din prima jumătate a secolului nostru. Mi-a plăcut creionarea discretă a ecranului epocii în care a creat Sadoveanu. Mi-au plăcut fraze ca acestea: „(Ce straniu și tragic lucru: marele Sadoveanu visa la o utopie a cărții tocmai într-un timp cînd cărțile lui — și ale lui Th. Mann, și ale altora, la care l-am raportat — erau arse în piața publică ori despicate simbolic cu toporul de către cei cărora, auzind cuvîntul cultură, le venea să scoată pistolul!)“.

— Și ce nu ți-a plăcut?

— Iată o întrebare care îmi convine! Mulțumesc! Nu mi-au plăcut paginile în care se teoretizează prea mult (nu mă refer la valoarea lor), ca, de pildă, toată discuția despre roman din capitolul „De ce nu avem roman“. Aceste pagini „sparg“ unitatea esului.

— Crezi? Eu sînt un teoretician care se folosește de analize. Un om care nu se poate niciodată decide între „plăcerea“ literaturii și „ideile“ pe care literatura i le pune la dispoziție ca să teoretizeze.

— Teoretizați atunci! Cum au trăit istoria marii noștri prozatori?

— Romanul nostru interbelic e, adesea, un roman istoric: Ultima noapte de dragoste, întia noapte de război, Pădurea spinuraților, Răscoala. Fără însă o mare problematizare istorică. Să pornim de la un exemplu: Zaubenberg (Muntele vrăjii, n.n.) al lui Thomas Mann nu conține, decît în final, imaginea istoriei concrete (primul război mondial), fiind totuși cartea cea mai tulburătoare care s-a scris despre sfîrșitul Europei burghezo-umaniste. În disputa dintre două personaje ale romanului, Settembrini și Naphta, se decide „soarta“ moștenirii europene a trei secole de umanism. Regăsim ideea peste tot la Th. Mann, în conferința despre Goethe sau în proză. Dar Pădurea lui Rebreanu? Imaginea războiului e a Ardealului sub habsburgi, a conflictului ce se dă în sufletul unui român silit să lupte contra romanilor, toate acestea se văd, sînt directe și puternice; dar romanul nu trece dincolo de experiența imediată a lui Bologna și nivelul problematic și departe de a fi impresionant. Cum nu e, vai, nici la Camil Petrescu, spirit mai speculativ decît Rebreanu. Ceea ce lipsește romanului românesc interbelic este teoria: cu alte cuvinte nu istoria, ea temă, ci istoricitatea, ea idee.

Criticul literar Nicolae Manolescu s-a născut la 27 XI 1939 la Rimnicu Vilcea. În prezent este lector la Facultatea de limba și literatura română din București.
Bibliografie: Literatura română de azi. 1944-1964 (1963) — în colaborare cu D. Micu, Lecturi infidele (1966), Metamorfozele poeziei (1968), Contradicția lui Maiorescu (1970), Teme (1971), Teme 2 (1975), Sadoveanu sau utopia cărții (1976).

— Spuneți-mi, cum vi s-a dezvoltat dumneavoastră istoria?

— Mi s-a dezvoltat ea, o, cum să zic, duplicitate. Iată. În 1953, cînd am fost primit în U.T.M., am așteptat o după-amiază întreagă la comitetul orașenesc pentru ca să fiu confirmat. Singura întrebare de care mă temeam era: „De ce port alt nume decît tatăl meu?“ (Fusesem înfiat). Intrînd la 2 noaptea într-un birou unde se găseau 5-6 persoane, o voce care mi-a sunat arrogant (n-am reușit să văd a cui era, puteai să tai fumul cu cuțitul, aerul era cenușiu și opac) m-a interpellat: „Aseculă, mă... Am o singură întrebare să-ți spun. Dar mie să-mi răspunzi cîntîț. Să nu încerci să mă duci că nu ține“. O singură întrebare! Desigur, întrebarea de care mă temeam! Dar vocea a vrut altfel. Și am auzit cu stupeoare următoarele cuvinte — pe care mi le-am explicat mai tîrziu cînd am aflat că activistul în cauză lucrase pînă nu demult într-un județ renumit prin livezile lui de pruni: „Are tac-tu cazan de țuică?“ Tata nu avusese niciodată cazan de țuică, cu atît mai puțin putea să aibă atunci, în locul unde se afla. Nu, am răspuns eu, după mai multe clipe de tăcere, care mi-au fost necesare ca să-mi treacă uimirea. Am înțeles după aceea că nu întodeauna criteriile noastre și criteriile cu care sîntem confrunțați sînt aceleași. Așa s-a născut duplicitatea mea care a durat ani de zile și care s-a datorat neconcordanței dintre cele două serii de criterii. Puteam răspunde liniștit la întrebările ce mi se puneau, știind totodată cu neliniște că există mereu o întrebare nepusă care m-ar putea infunda. Aveam 14 ani și trăiam pentru prima oară sentimentul istoriei.

— A luat sfîrșit acest sentiment de duplicitate?

— E un sentiment de adolescență, care a luat sfîrșit cînd am început să mă manifest cum gîndeam, cînd am început să mă situez în istorie, cu alte cuvinte cînd am început să scriu. Fiecare om se situează în felul lui în istorie: eu m-am situat scriînd. În acest moment a încetat duplicitatea, care era consecința unei neparticipări: scriînd, am încetat să mai fiu trăit de un anume timp, am devenit conștient că-mi trăiesc timpul.

— Cînd s-a întîmplat asta, mai exact?

— După 1965.

— Ce a concurat la formarea sentimentului istoriei la dumneavoastră?

— Faptul că scriînd și gîsindu-mi în scris manifestarea cea mai deplină și adevărată a personalității eram obligat să-mi asum o răspundere. Cultura, lecturile, conștiința unei continuități (care îmi interzicea naivitatea de a mă crede cel dinții, singurul; așadar, raportarea la ceilalți, la un timp și la o societate în care trăiesc și față de care toate acestea îmi ofereau o perspectivă integratoare foarte largă) an consolidat acest sentiment pe care l-am dobîndit scriînd.

— Fără îndolală, ce se petrece într-o bibliotecă poate fi extrem de interesant, uneori hotărîtor, pentru mersul istoriei. Să ne amintim cît a zăbovit Lenin în preajma cărților. Esențial este ca lumea cărților să nu te îndepărteze de lumea reală, ci să te facă s-o înțelegi și mai bine. La dumneavoastră însă istoria pare mai curînd o experiență cărturărească.

— Nu e o experiență cărturărească, pentru că scrisul e modul meu de a exista. Prin el, am acces la istorie. Înainte de a scrie, mă găsesc în preistoria ființei mele. Scrisul m-a socializat, m-a făcut coerent. Esența specifică umană fiind una istorică, eu pretind a o fi dobîndit prin scris (așa cum alții o dobîndesc prin acțiune). Revista „Flacăra“ are o rubrică, Faptele și vorbele, a lui Ov. S. Crohmăniceanu. Titlul (complementaritatea, opoziția) mă face să cred că autorul nu se referă în special la scriitori, ci la oameni care uzează în chip întîmplător de cuvinte și se află de aceea cîteodată în conflict cu faptele lor (e chiar definiția demagogiei). Dar scriitorul uzează în chip necesar de cuvinte, și nu doar uneori, ci tot timpul. La el conflictul acesta nu există, căci el e omul cuvîntelor: sincer sau demagog exclusiv în cuvinte, criteriul e interior.

— Ați scris un eseu frumos și sever despre Procopius din Cesareea, autorul unei „istorii secrete“, în care prezintă faptele altfel decît în istoria dată la iveală. Deci Procopius a mințit. De ce nu-l absolviți? Împrejurările în care a scris l-au silit să adopte o mască. În definitiv, e de admirat pentru că, pînă la urmă, nu a acceptat să scrie numai o versiune minciunoasă (care o fi aceea?) și s-a simțit dator să spună și adevărul.

— Istoria minciunoasă a lui Procopius este un panegiric comandat de (și închinat lui) Justinian, același care devine erou negativ în istoria secretă. M-a deranjat la Procopius faptul că are două fețe. Un scriitor nu trebuie să aibă decît o singură față.

— Dumneavoastră aveți una singură?

— Da.

— Surprinzător răspuns. Nu mă așteptam la el. Să trecem însă la altă întrebare.

Ce iubiiți dumneavoastră cel mai mult din istoria romanilor?

— Revoluțiile. Cu alte cuvinte, aerul proaspăt, vigoarea națiunii noastre, capacitatea ei de a se schimba, de a-și crea instituțiile și ideile necesare, apariția oamenilor de care a fost nevoie, ori de cîte ori a fost nevoie, pentru a se asigura con-

tinuitatea, viața. Detest pe conservatori, reacționarișmul, istoria devenită muzeu, idolatria. Un personaj istoric este cu atît mai viu cu cît își simte mai devreme și mai radical timpul, cu cît anticipează, cu cît revoluționează. Cîtă revoluție, atîta istorie.

— Un exemplu de astfel de personaj.

— Băleescu, un personaj fascinant.

— Ce vă place la el?

— Intransigența morală. Refuzul tranzațiilor. Purițata sufletescă. Nimbul eroic.

— Ce personaj din istoria noastră detestați?

— De pildă, pe Constantin Cantemir, fiindcă a pus să fie omorît Miron Costin. Unul din marii cărturari ai secolului XVII ucis din porunca unui domnitor care abia știa să se iscălească! A regretat apoi, ni se spune... Dar pe un Miron Costin nici un regret nu ni-l mai putea restitui.

— Care e condiția, după dumneavoastră, ca un personaj istoric să fie viu în conștiința noastră?

— Condiția e să nu-l privim ca pe un obiect de aniversare. Este o evoluție organică a oricărei culturi care face să se mențină la suprafață tot ce e mai bun, toate ideile morale, tot ce poate constitui un exemplu, toate personajele. Aniversările oficializează. Cînd, în fond, nici nu e nevoie să întorc capul spre trecut ca să văd aceste personaje ilustre. Ele sînt aici și acum. Și, dealtfel, eu nici nu am ceea ce se cheamă „sentimentul trecutului“. Trecutul e neconștient prezent în mîntea mea.

— Ce ați învățat din istoria trăită, din istoria citită?

— Că totul se repetă și că totul e nou. Că toate greșelile sînt justificabile, dar că nici una nu se uită. Că toți eroii au momente de slăbiciune și toți lașii momente de eroism, dar că pînă la urmă eroii rămîn eroi și lașii, lași. Că nu noi ne stabilim de obicei responsabilitățile, dar că sîntem responsabili de tot ce se întîmplă. Că istoria e o continuă invitație la alegere, dar că nu sîntem totdeauna liberi să alegem.

— Vă învidiez pentru răspunsul ăsta. Nici n-am să-l transcriu. Prea puneți în umbră tot ce am zis eu. Ca să vă iert, să trecem la altceva. Mi-ați spus acum cîteva zeci de minute (într-un trecut care în mîntea dumneavoastră e prezent) că

astăzi ați scrie altfel despre Maiorescu. Înseamnă că peste alți cîteva ani ați scrie din nou în alt chip.

— Intocmai.

— Înseamnă că toată viața n-ați scrie decît variantele unei singure cărți.

— Idealul meu este să scriu mereu o altă carte despre mereu același autor.

— Am notat ideea.

— Mă bucur.

— Și eu. Dar cum explicați faptul că respectivele cărți pe care le-ați scris nu vor semăna între ele?

— Epoca îmi comandă cartea. În măsura în care o scriu ca pe un răspuns nemijlocit la apelul epocii, ea nu poate fi la fel cu cartea dinainte.

— În cuvîntarea sa la Congresul educației politice și al culturii socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit și la rolul criticii literare în promovarea unei arte revoluționare. Secretarul general al partidului a spus atunci, printre altele: „Trebuie să facem din critica literară o armă puternică de luptă pentru o artă revoluționară, pentru formarea omului nou, cu o concepție înaintată despre lume.“

— Sublinierea rolului criticii este totdeauna necesară. Cu atît mai important este faptul că această subliniere s-a făcut de la tribuna Congresului educației politice și al culturii socialiste de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. O cultură nu se poate dezvolta fără critică. Literatura noastră socialistă nu poate înflori fără o critică literară afirmată răsplat, pusă în slujba idealurilor revoluției. Aprecierea de către secretarul general al partidului ca fiind deosebit de necesară transformarea criticii literare „într-o armă puternică de luptă pentru o artă revoluționară“ deside concepțiile celor care își mai imaginează critica în chip simplist, ca pe un comentariu parazitărilor al literaturii. Dacă avem opere, ce ne mai trebuie comentarea lor, par aceștia a se întreba. Cu alte cuvinte, fiecare din noi, cei care citim, îndeplinim automat și un oficiu de critic. Ar fi ideal dar, din păcate, nu e și adevărat. Spiritul critic pretinde o educație prealabilă și un exercițiu. Criticul este un profesionist: citind într-un anume fel, învață și pe alții să citească. Sensul educativ, formator, al criticii de aici decurge. Cea mai puțin dificilă (era să zic criptică) operă se cuvine explicată spre a fi înțeleasă cum trebuie: a explica vrea să zică a raporta opera la condițiile social-politice, istorice, în care a apărut: a o compara cu altele; a-i desprinde mesajul original și mijloacele particulare. Spiritul critic se naște ca urmare a acestui complex proces de explicare, el este o rezultantă și rolul lui începe de aici: în fond, critica există (ca instituție publică) pentru a permite constituirea acestui spirit înțelegător, a acestei viziuni sistematice asupra literaturii. Critica marxistă fiind o ideologie, ea structurează ideologie literatură, dezvoltă ideile ascunse în imaginile poeziei ori în reprezentările prozatorului, pune în evidență structura literaturii, confruntă intențiile și rezultatele, scopurile ideale ale artiștilor și practica scrisului lor. O greșală este, firește, și aceea (inversă) de a considera această operație critică drept o instrumentalizare a conștiinței publice: cu alte cuvinte, de a furniza de-a gata explicații bune pentru toți în orice moment. Critica trebuie să stimuleze ideea de creație, care e inițiativă, libertate a omului.

— Istoria poate fi vinovată față de un individ, față de un popor?

— Istoria nu poate fi niciodată vinovată. Ea e așa cum o fac popoarele și indivizii.

— Dar invers?

— Adică dacă un popor sau un individ pot fi vinovați față de istorie? Tacit povestește, cum știți, despre nebuliile lui Nero. Suetoniu spune că împăratul Caligula ar fi exclamat, în setea lui de crime: „Oh, de ce n-are poporul roman un singur git!“ Ei bine, sînt Nero și Caligula vinovați? Sînt romanii vinovați că au acceptat cu ușurință tirania unor demenți? Tacit, în amărăciunea lui patetică, Suetoniu în lapidaritatea lui par a învinovați și pe unii și pe alții. Dar ei sînt moraliști (mai ales Tacit) ai istoriei. Întrebarea este dacă noțiunea de vinovăție, așa cum o pui, are vreun sens. Eu cred că nu: în istorie contează doar ce s-a întîmplat și a stabili post festum vinovății e a introduce morală în real. Ceea ce nu înseamnă că indivizii ori popoarele nu sînt responsabili față de istorie. E altceva, e o atitudine concretă și contemporană cu evenimentele: toți sîntem responsabili de tot. Și eu cred că e mai firesc să educăm acest sentiment concret, decît să stabilim abstracte vinovății ulterioare.

— Ce preferați: să fiți martor al istoriei sau participant la făurirea ei?

— Interesează ce sîntem, nu ce preferăm să fim. Îmi place să mă cred un martor implicat. Nefiind oameni politici, ei scriitori, participarea noastră este de un fel anume, indirectă, fără eficiență imediată controlabilă, fără putere de decizie politică. Dar, de vom mai fi citiți mine, s-ar putea să ni se recunoască un mic rol (nu vorbesc de mine ca individ, ci de noi ca scriitori). Și trecînd la persoana mea: știu eu? Fericitii cei care știu.

— După cum vedeți, am discutat cu dumneavoastră, cu „anistoricul“ Nicolae Manolescu, mai mult despre istorie. Nu e o contradicție?

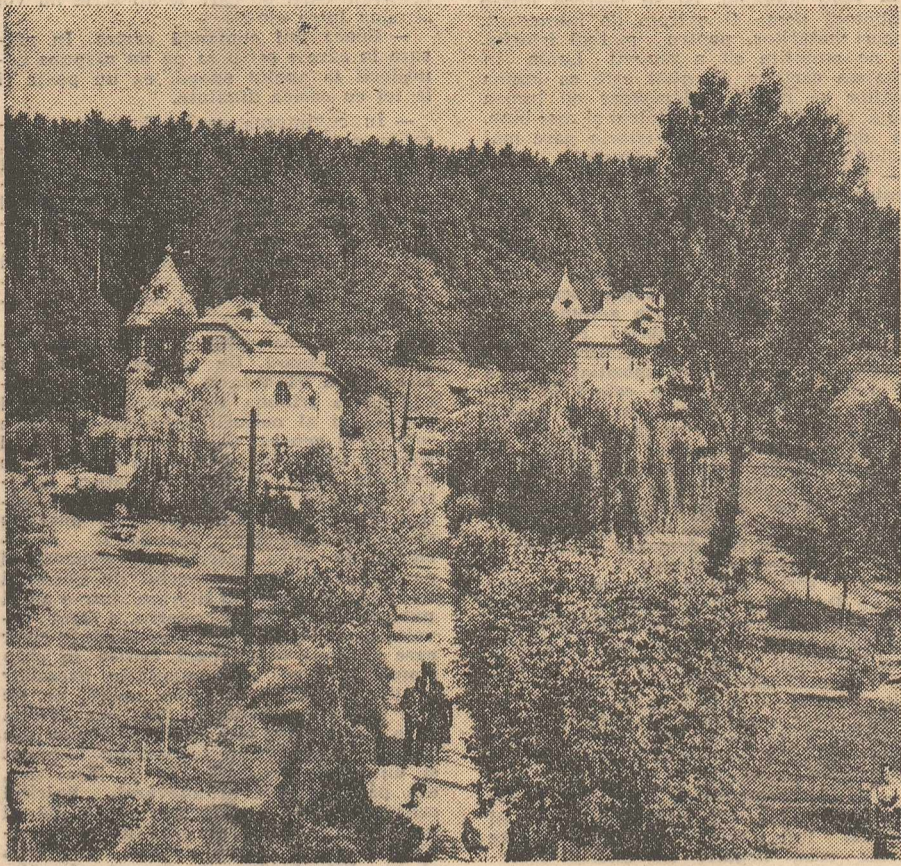
— E o contradicție între ce cred eu despre mine și ce cred alții. Spune-mi o altă, eventual mai interesantă.

— Altădată.

GEORGE ARION ■

...STAREA REALĂ A STAȚIUNILOR BALNEO-CLIMATERICE

SINGEORZ-BĂI :

Subsemnatul, Mustăța Paraschiv, din comuna Tătărăști de Jos, reclam următoarele: sînt foarte mulțumit de felul cum sînt consultat și tratat

Indiferent că vii prin sindicat, prin O.N.T. sau particular, la Singeorz-Băi miroase a regina-noptii și a verbină. Expresul oprește aici mai mult decît un minut, într-o gară invadată de sălcii și bănci pentru vilegiaturisti în fapt de seară. Unii se plimbă numărînd traversele pînă departe în întuneric, dincolo de semafoare, unde ai impresia că stelele îți cad în palmă. Totul aici se petrece cu discreție: medicii consultă de dimineața pînă seara, pacienții se plimbă liniștiți, fac masaj, dușuri subacvatice, băi cu infuzii de plante, dușuri alternative, dușuri de lumină, raze röntgen, aerosoli cu ape minerale... Dar mai cu seamă se plimbă pe alei degustînd agale, cu o meticulozitate arhaică, sucurile subterane și miraculoase ale pămîntului de la poalele munților Rodnei. Sucuri minerale cărora chimiștii le-au stabilit diagnostice exacte: carbogazoase, bicarbonatate, cloruroso-dice, calice, magnezice, slab feruginoase, cu ușoară radioactivitate, bune pentru bolnavii digestivi, pentru reumatism, nevrotici etc... Atmosfera e tranchilizantă. Uneori, seara, strada mare e străbătută de limuzine ultramoderne și de turme de oi patriarhale. Prin difuzoare se scurge o muzică discretă, o muzică pentru buna digestie a lumii. Imprejurările sînt pitorești „elvețiene”, cu munți albaștri și păduri de fag sau de brad, cu mici case de țară aruncate parcă la întimplare și înăbușite în verdeață. Medicii, spunea, asistentele medicale și surorile stau retrase în cabinetele medicale și consultă zilnic sute de pacienți. La ora cînd scriem rîndurile de față în Singeorz-Băi se află aproximativ 3000 de oameni care suferă mai mult sau mai puțin de gastrite cronice hipo și hiperacide, ulcere gastrice și duodenale, colite cronice, colicistite cronice, diskinezii biliare, litiază biliară și se hrănesc, după prescripții medicale severe, din izvoarele care situează Singeorz-Băi la nivelul stațiilor de la Vichy și Karlovy Vary. Din păcate două dintre izvoare, și anume cele mai frecventate, sînt închise temporar pentru „studii și prospecțiuni!”. Dar ceea ce e demn de remarcat aici, în această stațiune cu flux continuu de pacienți și vilegiaturisti, este fantastica uzină culinară, cu 7 regimuri speciale și 14 meniuri, preparate de maestrul bucătarului condus de Petre Gavrila, omul care, se spune, nu a reușit încă să prepare o mîncare fără gust, deși, evident, gusturile aici se discută în funcție de regimurile alimentare prescrise. E greu de aprovizionat o familie, o gospodărie și vîșchiuții cît de greu e să aprovizionezi 3000 de oameni cu o poftă de mîncare devenită folclorică în aerul ozonat și curat, sub efervescența apelor minerale care stîrnesc abisurile gastrice. Din păcate, magazinul alimentar din stațiune este catastrofal aprovizionat, în contrast cu pensiunile stațiunii, iar restaurantul este impropriu, inghemuit, aglomerat și asaltat de bețivani, scandalagii și insurgenți. Pînă nu de mult stațiunea avea un aspect eminentemente rustic, rural: de curînd s-au recepționat

definitiv două hoteluri-mamut, fiecare cu 900 de paturi, care dau așezării, prin arhitectura lor savantă, o înfățișare urbană, deși cu decibeli de rigoare în plus. Condițiile de civilizație sînt acum ireproșabile, oricîte cursuri ai căuta, oricîte noduri în papură ai pîndi. Cei aproape 500 de membri ai personalului stațiunii își fac datoria cu conștiinciozitate. Expresivă în acest sens este o însemnare din „Condică de sugestii și reclamații a stațiunii”. „Subsemnatul Mustăța Paraschiv, din comuna Tătărăști de Jos (satul Slăvești), județul Teleorman, reclam următoarele: Pentru prima dată cînd vin în stațiunea Hebe din Singeorz-Băi, județul Bistrița-Năsăud, sînt foarte mulțumit de felul cum sînt consultat și tratat, totodată mulțumit de felul cum își face serviciul conștiincios personalul de întreținere al vilei 11. În calitate de muncitor permanent la Stațiunea de mecanizare agriculturii din comuna mea, voi vizita în fiecare an această stațiune frumoasă. Tractorist Mustăța Paraschiv. La mulți ani!” (24 ianuarie 1976).

E într-adevăr, reconfortant să-ți petreci zilele de concediu și de tratament în Singeorz Băi și să nimeriști sub supravegherea medicilor Mircea Cingulea, Ilie Hampu, Rudolf Sinai, Sergiu Diaconescu... Cînd nu mai ai ce face, cînd începi să te plictisești de ațita plimbare, de somn, de tenis, de cinematograful, de excursii, vizitezi tarabele de artizanat unde se vînd obiecte de prost gust, adevărate cosmăre cu pretenții de unicat! Sau mîncînci semințe. Sau culegi fragi, afine și ciuperce. Ca un făcut, vîntul acesta e și vîntul plantelor de izmă, de sunătoare și de coada șoricelului, ideale pentru tratamentul bolilor digestive. Mai puțin reconfortant e faptul că unii pacienți sparg geamuri, lăvoare, dușuri, abajururi, ard pături, cearșafurile sau fotoliile cu țigara, împachetează prosopale, fețe de masă, umezări, scrumiere dispar fără adresă!

Și se face din nou seară. Soarele apune în plin scandal. O soție și-a prins soțul îmbrățișat cu o „persoană străină” pe o alea din parc! Teatrul din Turda anunță tocmai bine turneul cu piesa „Ce-aveți cu bibicu?”, de Ștefan Berciu. Ultimele perechi de îndrăgostiți se retrag, prin vile, prin hoteluri... Lifturile, miraculoase, funcționează. Telefonele interurbane sînt defecte.

Și pretutindeni miroase a „regina nopții” și a verbină.

A. DOHOTARU ■

P.S. Sub clar de lună, doi bărbați îmbuteliază clandestin, de la izvorul 3, apă Hebe, renumită apă „Hebe” care oricum nu se prea găsește prin magazine! O îmbuteliază cum știu, adică rudimentar, și o expediază apoi, contra cost, diferitelor persoane din țară. La urma urmei, ce să faci bieții oameni, dacă apa tot curge, tot curge de cîteva secole, și nimeni nu se gîndește să o valorifice cum se cuvine.

TUȘNAD :

Stațiunea își așteaptă adevărații gospodari ai turismului

Unul din orașele cu cel mai mic număr de locuitori — aproximativ 1600 — stațiunea balneo-climaterică Tușnad este totodată orașul în care încă aproape 2500 de oameni ai muncii descind într-un interval de două săptămîni, veniți din toate colțurile patriei pentru odihnă și tratament, completînd în mod fericit aspectul demografic al acestei frumoase stațiuni montane.

Dar ce înseamnă o zi petrecută la Tușnad? Ce înseamnă Tușnadul pentru oaspeții lui? Înseamnă o stațiune pitorească foarte frumoasă, cadru natural incitant în care prin grija statului au apărut și apar noi construcții destinate odihnei și tratamentului oamenilor muncii, incintați de multe din darurile Tușnadului (care rămîne unul din punctele de mare atracție ale oricărui vacanț), dar și nemulțumiți de lipsa de grijă a administrației, nemulțumire exprimată în fel și chip. Iată!

Nicolae Dionisie din București, str. Giulești nr. 42, sector VII: „La izvorul nr. 3 este infundat canalul și nu se poate folosi. De două săptămîni sînt aici și situația e aceeași, iar la vila nr. 32, camera 20, unde sînt cazat, bași mina prin crăpăturile pereților. Dacă nu mă credeți, puteți veni să le ionizări pot avea cuvinte de laudă. Nu mă credeți, dar fetele astea nu primesc bacșișuri chiar dacă le-ai tăia...”

P. Stela, angajată a Institutului de proiectări din Oradea: „Am venit în stațiune cu cele două fetițe ale mele, am stat 7 zile dar miine plec, renunț la bilet. Camerele n-au instalații sanitare, condițiile de cazare sînt foarte rele decît cele ale cabanelor de pe virfurile de munte, cum ar fi cabana Piatra Craiului, Mălăiești etc. Într-un confort 2 și confort 3 nu e nici o diferență, poate numai faptul că la gradul 2 de confort o cameră are patru paturi, iar la celălalt șase paturi...”

Principalul reproș pe care i-l face stațiunii și tînărul Mihai Ciobanu, bucureștean, este tot legat de condițiile de cazare: „Nu cerem baie în cameră, nu pretindem nici măcar duș, dar o chiuvetă poate să existe, pe lingă... tradiționalul lighean care se pare că înlocuiește orice instalație tehnico-sanitară. De cînd am venit aici, de aproape două săptămîni, nu mi s-a schimbat lenjeria patului...”

În legătură cu întrebarea: „Cum vă petreceți timpul dintre mese, aici, la Tușnad?”, un elev din ultimul an al Liceului militar „Ștefan cel Mare”, explodează: „Așteptînd masa cealaltă! Nu, nu e vorba de o glumă intenționată. Cu toții, fără excepție, tineri și vîrstnici, batem pur și simplu străzile orașului dezamăgiți că la Casa de cultură „ca-n țîntirim e liniș-

te-n țelate”, vorba poetului; nu de două săptămîni de cînd stau în stațiune, ci, după cîte am aflat, de ani de zile n-a mai văzut Tușnadul o piesă de teatru, no profesioniști, ci măcar una de amatori, ori un spectacol de indiferent ce gen, o seară de dans, etc., etc. Notați, vă rog, că în tot Tușnadul nu există decît un singur televizor și acela la Casa de cultură, amplasat într-o sală cît o cutie de chibrituri, unde pot încăpea o mină de oameni și care abia apucă locuri pe scaune. Cînd funcționează acest televizor, leșini în sală de ațita îngheșuală. A început și Olimpiada, vă dați seama ce înseamnă un singur televizor la circa trei mii de oameni?”

Ce am putut reține ca esențial din discuția purtată cu Carol Bicksak, directorul O.J.T.-ului Harghita, care, culmea, își are sediul la Tușnad: „Stațiunea are 2400 de locuri, oferind condiții pentru tratament, odihnă pentru turiști. Avem cîteva vile noi, unele construite pe temeliiile celor vechi, complexul hotelier „Ciucas”, un camping cu 160 de locuri și... cam atît! Pînă la finele anului viitor se vor da în folosință: o nouă bază de tratament cu 1000 de locuri, se execută lucrările de finisaj la un hotel turistic cu o capacitate de 220 de locuri și ale altuia de 260 de locuri...”

De folosirea nejudicioasă a personalului auxiliar (instalatori de apă și canal, lăcătuși etc), de faptul că stațiunea are suficiente locuri de cazare de confortul 2 și 3, diferența de confort nefiind, practic, decît, poate, la preț, grad de confort la care conducerea O.J.T.-ului nu vrea încă să renunțe, cu toate că dintre pacienții unii sînt nemulțumiți de faptul că acest organ de turism nu a reușit să înjghebeze noțiunea de agrement, aici, la Tușnad, pe noi temelii (nici măcar o sală de jocuri mecanice nu există, nu mai vorbim de televizoare instalate în holurile vilelor) și de faptul că unele vile sînt evident neglijate de personalul de serviciu, tovarășul Bicksak nu vrea să discutăm. Nici de „zgrăveală” nu poate fi vorba.

Dealtfel, vorbind cu tovarășul Bicksak, n-am avut sentimentul că dînsul înțelege pînă la capăt necesitatea remedierii imediate a atîtor „lucruri mici” care produc însă necazuri mari, necesitatea ștergerii unor pete negre de pe un „tablou” care poate și trebuie să fie în întregime frumos: atît de căutată, de dăruita și binefăcătoarea stațiune Tușnad.

Nutrim speranța că forurile în drept, autoritățile județene și Ministerul Turismului vor lua urgente măsuri pentru ca Tușnadul să-și descopere gospodarii pe care-i merită.

M. N. FLORIAN ■

SĂRATA-MONTEORU :

Un loc unde se poate citi o carte plutind pe spate

Astăzi, ca stațiune, Sărata-Monteoru este desigur mai puțin cunoscută decît, să zicem, Borsos, Olănești sau Herculane, deși numele său legat de o veche cultură descoperită aici, cultura Monteoru, de ceea ce presupune a fi fost un altar dacic, cit și de mina de petrol atît de neobișnuită în lume, are o veche și statornică rezonanță în memoria noastră. De vină au fost și împrejurările nefavorabile care, pînă în urmă cu cîteva ani, îi ruinaseră încet și sigur faima sa vindecătoare, odată cu vechile instalații termale. Ar fi fost totuși păcat și de aceasta și-au dat seama fruntașii județului buzoian care, în numai 4—5 ani, cu eforturi admirabile, ce puteau să pară unora inutile, au început să-i pună noi temelii, readucînd-o astfel în circuitul balnear.

Stațiune în care reumatismul — această boală atît de puțin spectaculoasă în majoritatea cazurilor, însă tot pe atît de perfidă prin răbdarea cu care așteaptă bătrînețea multora ca să-i lovească — are ca remediu apele izvoarelor de aici cu o extraordinară concentrație de magneziu (peste 90‰), Sărata-Monteoru beneficiază atît de o climă îngăduitoare, cit și de un peisaj odihnitor. Mai mult, pentru cei bolnavi de ochi, aici picură un izvor (în aproape o oră abia se umple o sticlă la jgheab) despre care localnicii, afirmă, dîndu-se pe ei înșiși de exemplu, că „tămăduiește” ochii. Cu aceste calități nu e de mirare că, odată cu revenirea din uitare — după ce strălucise o vreme la începutul secolului — astăzi, în bazinul central — în care poți să și citești, fără să mai fie nevoie să dai din miini, atît e de sărată apa! — aproape că nu mai ai loc să intri. „Numărul celor atrași de stațiune, confirmă șeful complexului-băi Sărata-Monteoru, Valeriu Sirbu, este an de

an tot mai mare și dacă baza de tratament le asigură îngrijirea, nu același lucru se poate spune de posibilitățile ei de cazare.

Intr-adevăr, din vechea stațiune mai rămăsese nedărîmat un singur pavilion cînd s-au pus bazele reconstrucției sale. Ceva mai încolo, sub pădure, deși amenințat, un parc secular n-a fost pînă la urmă tăiat. Printre bolovani abia pîlpîia Sărățelul, apă limpede, de munte, care se sărează brusc la intrarea în localitate. Cam atît rămăsese din zestrea, altădată falnică, a stațiunii, cînd buzoienii și-au întors din nou privirile spre ea, mai ales că este foarte apropiată de orașul de reședință al județului. Numai cu forțele lor buzoienii însă pînă acum nu au reușit, desigur, să construiască prea mult și nici construcțiile, exceptînd noul motel „Mina de petrol” (dar cu numai 40 de locuri) nu sînt cine știe ce arătoase, un bloc mic, numit cu prea mare încredere vila „Istrița”, pare făcut mai mult din economii, un altul, ceva mai frumos, dar nu mai încăpător, al U.N.C.A.P.-ului, un ștrand, cabine pentru băile calde (42) și cîteva căsuțe în campingul motelului. 500 de locuri pe serie, la care se adaugă camerele închiriate la localnici. Cam atît sau, mai bine, gîndindu-mă la cei care vin aici în primul rînd ca să se trateze și apoi să se odihnească, 1000 de băi pe zi.

— Modest, e adevărat, recunoaște tovarășul Valeriu Sirbu, dar sîntem abia la început.

— Cantina aceea în construcție a cui e?, întreb, gîndindu-mă că a construi în plin sezon a ajuns o obicei turistic al trustrilor de construcții.

— A U.N.C.A.P. Cantina noastră, deși asigurăm masa la 500 de persoane, nu mai face față, e foarte aglomerată. E bine că se face. Acum?

verifice, ca să mă spioneze. I-am lăsat pe toți baltă și am ieșit tremurând de spaimă. Afară mă așteptau, într-un taximetru, Gemănarul și Apostoliu. Am scăpat de ei cu ajutorul poliștilor de la poartă. Și din clipa aceea totul se învîrtea în jurul meu ca la circ“.

Numai că tinerilor îndrăgostiți le vor trebui încă aproape 2 săptămâni ca să se dezmeticească singuri, părăsiți de ceilalți transfiguri în labirintul de străzi al New Yorkului și al Washingtonului, fugind mereu, până și de umbrele lor, amenințați cu moartea pentru îndrăzneala de a fi călcat pragul misiunii române. Aici ceva nu e clar: dacă amenințarea din partea unor imigranți malefici și trădători pe care i-au cunoscut era reală sau imaginată? Cert este că perioada ce urmează e relatată de Dan P. ca un film rupt mereu sau întrerupt și lipit greșit: un coșmar care se desfășoară după toate legile oniricului, într-o dezordine fără margini, unde nimeni nu mai poate limpezi lucrurile.

Dan P. și Crina C. țin minte că au luat nenumărate autobuze și metrouri, că au făcut tot posibilul ca să li se șteargă urma în haosul celor 16 milioane de locuitori ai New Yorkului. Flămînzi, rupți de oboseală, cu picioarele singerind de atîta goană, urmăriți mereu de imaginile citorva români dezrădăcinați și trădători din New York, dormind pe sub scările clădirilor, pe sub poduri și din cînd în cînd într-un hotel mizerabil, biciuți mereu de spaima că vor fi prinși, învinși de propriile lor

halucinații, cei doi eroi de „epopee neagră“ vor aluneca tot mai mult pe fundul leșios al apelor turburi în care au pescuit luni de zile. Iși aduc violent aminte de scene groțesti petrecute prin holuri de hoteluri unde li se părea mereu că sosirea lor era telefonată. Iși aduc aminte că erau mereu confunțați cu alții, ca și cum cu o zi înainte ar mai fi trecut prin locurile pe care le străbăteau acum. Și situațiile acestea îi exasperau! Iși aduc aminte de conversații lugubre prin ganguri igrasioase unde au fost amenințați cu moartea și unde s-a încercat — după spusele lui Dan P. — în ci-tava rinduri despărțirea lor. Au fost momente în care odată instalați într-un hotel, la auzul unui glas lăuntric, neliniștit, disperat, care le striga mereu: „Fugiți, fugiți, altfel veți muri“, se smulgeau din pat și alergau din nou buimaci pe străzi în căutarea unui alt țarm de liniște și de speranțe. „Încă puțin, încă puțin“ își spuneau, încurajându-se unul pe altul. O dată au dormit într-o pădure din marginea Washingtonului. A fost singura noapte, timp de două săptămâni, în care s-au simțit liniștiți, fericiți aproape. După care a reînceput coșmarul demersurilor pe lingă autorități, cerșitul lipsit de demnitate (dar cine mai poate avea demnitate după ce și-a părăsit țara și simte că va muri de foame?), explicațiile date necunoscuților, goana din fața urmăritorilor, cu senzația că orașele, străzile, gările prin care trec nu sint reale, că sint inventate sau visate

de cineva prin somn. Pînă cînd dezagre-gați, năcuți, se vor întoarce în casa familiei Mărcoi, încercînd o reconciliere. E primul prinz omeneș pe care-l iau. Apoi se retrag pentru somn. Ca prin vis, Crina C. aude sunînd telefonul. Iși impune să se trezească deși are impresia că a doarme între o mișcare și alta, între o replică sau alta dată la telefon de gazda lor. Totuși ascultă cu urechea lipită de ușa: „Sint complet derutați și zăpăciți. Sint la capătul puterilor. Le-am administrat cantitatea de drog pe care am convenit-o... Nu, acum dorm, acum dorm două zile și două nopți dacă e necesar... Tocmai asta aș vrea să vă spun că nu mai sint în stare să mă urc la volan și să-i aduc acolo. Am luat și eu droguri azi noapte cînd cu noii veniți și sint complet amețit. Și mi-e teamă să conduc printre ruinele alea... Mai bine veniți dumneavoastră aici. Putem discuta în pivniță“. Auzind acestea, Crina C. îl trezește pe Dan P., ies amîndoi pe ușa de serviciu și se lansează într-o nouă cursă. Într-o cursă halucinantă. Acum, spun ei, aveau argumentul concret al spaimii și amenințării cu moartea prin care trecuseră. Trebuiau făcuți să dispară? De ce? Ca o lecție pentru cei care le-ar fi luat pilda de a se adresa misiunii române din New York și Ambasadei române din Washington? Greu de presupus. Cu toate acestea, 24 de ore mai

tîrziu, vor lua avionul spre patrie, de pe aeroportul Kennedy. Doi tineri extenuați, cu nervii arși ca filamentele de wolfram, prăbușiți în fotolii, nevenindu-le să creadă că aventura lor se sfîrșește aici, temîndu-se încă pînă în ultimul moment că vor fi scoși din avion și aruncați în mîinile urmăritorilor lor. Și astfel, cu toate rudele din străinătate, cu toți unchii din Franța și din Brazilia, Dan P. împreună cu Crina C. se întorc în țară profund zguduiți și dezamăgiți de experiența pe care au trăit-o și profund marcați, poate pe viață, de supliciu la care au fost supuși.

Confuzia în care trăiseră pînă atunci a atins asemenea culmi, încît la coborîrea din avion pe aeroportul Otopeni, Dan P. nu și-a mai recunoscut tatăl !?!)

Dincolo de degingolada morală prin care au trecut, nu se poate să nu atragem atenția asupra unui lucru fundamental: patria nu poate fi jucată pe bani de împrumut, pierdută și cîștigată la ruletă sau la bakara; cetățenia nu înseamnă un act mărunț care poate fi uitat undeva, declarat nul la o rubrică de „mică publicitate“, recuperat ulterior sau refăcut prin bunăvoință. Viața nu-i iartă pe cei care privesc cu frivolitate propria lor identitate în lume, patria este și rămîne una singură.

A. DOHOTARU ■

din dosarele miliției, ale procuraturii, din boxa acuzațiilor

CIȚI ANI A AVUT TOTUȘI CALUL ?

„În ziua de 5 octombrie 1975, să fi fost orele 18, mă aflam la Terasa „Feroviarul“ din Galați, beam o țuică. Eram cu Toma Sirghi și Constantin Băleanu. La o masă alăturată se afla și partea vătămată, adică Dima Sirghi. La un moment dat, între noi, cei de la masă, s-a deschis o discuție îndrăjită cu privire la vîrsta unui cal cumpărat de Gheorghe Stănică. În timp ce beam noi aldămașul, intervine și Sirghi Dima și zice: „Calul e mai bătrîn“. „Ba, e mai tînăr“, zic eu. „Ba, e mai în vîrstă“, ne ironizează partea vătămată. Dacă a văzut Sirghi Dima că eu nu-mi însușesc punctul lui de vedere cu privire la vîrsta calului, și-a manifestat supărarea: „Cum, tu mai tînăr fiind, nu cedezi?“ „Păi de ce să fi cedat dacă știam precis cîți ani are calul?“

În urma acestei dispute, Dima Sirghi s-a ales cu capul spart, iar Teodor Spiridon cu citeva luni de închisoare. Și totuși, vîrsta calului n-am putut-o afla. (Dosar 1032/1976 Tribunalul Suprem)

OM CU IDEI, FRUNZULICĂ ĂSTA

Naivul Ion Păun mai era încă, în anul 1972, președintele C.A.P.-Căldăraru (Ilfov). Atunci au venit la el, ca într-o vedenie, trei indivizi însoțiți de o... idee. „Hai să facem o secție anexă de construcții, în cadrul cooperativei, i-a propus unul dintre ei, pe numele lui ade-vărat Frunzuliță; o să aducem mari venituri cooperativei“. Naivul Ion Păun a acceptat: „Pe cine punem însă șef?“ „Cum pe cine? Pe Dragomir Mirea, om de-al nostru, bun“. Secția a luat ființă, dar cum cei trei afaceriști, pe numele lor adevărat Toma Frunzuliță, Dragomir Mirea și Florian Bobocel, aveau toți antecedente penale și case în... București, au început să tragă toată spuza pe cozonacul lor. Adică, prin manopere frauduloase, avînd și un climat propice fraudei, au păgubit membrii cooperativei Căldăraru cu rotunjioara sumă de 250 000 lei. Din această sumă, Frunzuliță are partea cea mai mare: 173 088 lei.

Descoperiți în cele din urmă, iată-le și răsplata: Ion Păun, președinte = 12 ani închisoare; Gheorghe Bărbulescu, șef contabil, cu antecedente = 12 ani; Toma Frunzuliță, cu antecedente = 10 ani; Dragomir Mirea, recidivist = 11 ani închisoare; Florian Bobocel, cu antecedente = 2 ani închisoare. Cu pedepse mai mici au fost condamnați următorii: Ion Toader, Mihai Daneș, Iulian Ursulescu, Constantin Mocanu, Robert Toma, toți din București. (Dosar 1593/1976 Tribunalul Suprem)

PREZICEREA S-A IMPLINIT

Aurica Pirvu, fostă casieră la Cantina I.C.M. Bocșa II, îndemnată, reiese din dovezile, de Tiberiu Traistă, fost administra-

tor, a delapidat suma de 57 044 lei. Cum? În felul următor: dacă primeam, de exemplu, 1000 lei, îi eliberam chitanță, gestionarei, dintr-un chitanțier neînregistrat. După ce pleca, rupeam chitanța și întocmeam alta pentru numai 700 lei. Diferența o încasam și o împărțeam cu Traistă, coînculpatul meu. Dacă Traistă îmi cerea 1000 lei și gestionara venea cu o mie, eliberam o chitanță falsă și-i dădeam toți banii lui Traistă“.

Dar cum gestiunea n-a fost o traistă fără fund, celor doi „colaboratori“ li s-au dejuccat afacerile. Acum, casiera Aurica Pirvu, trasă pe sfoară, solicită printre alte dovezi și declarația fostei casiere Livia Bătrînu care, la plecare, i-a spus doamnei Doloi: „Doamnă Doloi, eu plec, dar o să vedeți că ceea ce n-a putut să facă Traistă cu mine, o să facă precis cu Aurica — adică, cu mine — pentru că ea e bună și proastă“. Din păcate avertismentul n-a avut nici un efect și prezicerea s-a împlinit. A cui e vina? (Dosar 1012/1976 Tribunalul Suprem)

MI-AM DAT SEAMA CĂ NU E LUCRU CURAT ȘI AM ZIS: PE EI, LICĂ !...

După ce a fost judecat de mai multe ori — de comisia de judecată a C.A.P. Dragoș Vodă (Ialomița) — pentru furt de furaje din rația animalelor, Ion Cercel s-a gîndit la un furt mai rentabil: să fure purcei. „Vin și eu“, s-a oferit Gheorghe Giscă. Numai că purcelușii erau păziți de paznicul Constantin Mănciu care i-a întrebă pe cei doi: „Unde vă duceți la ora asta?“ În loc de răspuns, paznicul a primit o lovitură peste picior și s-a trezit cu el fracturat. Hoții credeau că n-o să fie văzuți. Dar iată ce declară în legătură cu acest fapt cîibanul Aurică Carpen: „Era miezul nopții. Mutam stîna din satul Bogdan, pe o miriște apropiată. Treceam pe lingă grajdurile ceapeului. Era nor și fulgera. Ce mai fulgera pe tot cerul! Cu mine aveam și lanterna „Elba focos“ și mai luminam și eu cu ea. Aveam baterie nou-nouță și lumina foarte bine. Deodată, văd în-gă o basculă, la vreo 20 de metri de maternitățile de scroafe ale ceapeului, pe Gheorghe Giscă și Ion Cercel. Cu ei mai era unul pe care nu l-am cunoscut. I-am luminat cu lanterna, ei au fugit de lingă gard și s-au ascuns după basculă. Mi-am dat seama că nu e lucru curat și am zis: „pe ei, Lică!“ Lică e ciinele meu. A doua zi am auzit că i-au rupt piciorul paznicului pentru că nu i-a lăsat să fure purcei“. (Dosar 1595/1976, Tribunalul Suprem)

VIAȚA ÎN ROZ

Șoferul Dan Aurel Bara colinda, într-o după-masă în care era bine dispus, mai multe localuri. La braseria „Ambasador“ își face plinul — ca să vorbim în limbajul profesiunii sale — cu vin și

cu bere, iar spre seară se mută la „Perla“. Pe la 11 noaptea părăsește pe trei cărări acest restaurant bucureștean și, avînd în vedere echilibrul său instabil, se îndreaptă spre cea mai apropiată stație de taximetre. La stație se întîlnește întîmplător cu prietenul său Cornel V., întovărășit de soții Victor și Constantina I. Aceștia din urmă ieșiseră și ei de la „Perla“, după ce făcuseră o escală prealabilă la „Băneasa-Pod“. Cu alte cuvinte, vedeau și ei... viața în roz.

La început au hotărît să meargă fiecare pe la casele lor, orele fiind înaintate, dar — întîmplare nefericită — le-a ieșit în cale restaurantul „Doina“. Cornel V. a fost trimis în recunoaștere să vadă dacă localul mai este deschis și, eventual, să parlamenteze cu ospătarii, iar Bara și soții I. au rămas pe trotuar în așteptare. Apoi, din senin, între Bara și Victor I. se iscă o discuție; ceea ce unui om treaz i-ar fi părut un fleac capătă, datorită fumurilor alcoolului, dimensiuni ciclopice. Bara se enervează și, drept suprem argument, îl pocnește cu pumnul în față pe „oponentul“ său care cade și se lovește cu capul de caldarîm. Con-tuzie cerebrală. Moare în camera de gardă a Spitalului de urgență, înainte de a ajunge pe masa de operație. De pe urma victimei rămîn doi copii mici. Făptuitorul a fost condamnat la mai mulți ani închisoare. Vieți zdrobite pentru un pahar în plus.

„IA UITAȚI-VĂ CUM MĂNINC EU ȘI NU AM NIMIC !“

9 iulie, 1976, orele 13 și 45 de minute. Patru oameni ne întorcem, de pe dealurile Dărmăneștilor. Vrem să ne astîmpărăm foamea la restaurantul „Oituz“ din Tg. Ocna. Ne așezăm la o masă, o rugăm pe ospătara Anișoara Mihăilă să ne servească mai repede, că altfel riscăm să pierdem acceleratul 746, și cercetăm lista de bucate întocmită probabil de responsabilul restaurantului. Toți patru cîți sintem alegem „ciorbă de vacuță“ și o „friptură de porc la tavă“. Sint mîncăruri pe care chiar și ospătara Anișoara Mihăilă ni le recomandă cu destulă încredere. Numai că după ce ajungem la felul doi ajungem și la o neplăcută surpriză: carnea este imposibil de consumat. Este stricată. Ne convingem pe rînd de acest fapt și vrem să o convingem și pe bucătara Teodora Dreptu. Bucătarea însă nu cedază cu una, cu două și e gata să ne demonstreze contrariul: „Carnea e bună. Are, ce-i drept, puțin miros, pentru că de citeva zile frigiderul este stricat, dar carnea se poate mîncea. Ia uitați-vă cum mîncinc eu și nu am nimic“. Și bucătara T. Dreptu, care nu susține o... „cauză dreaptă“ este gata să înghită toate cele patru porții de carne, numai ca să... rămînă deasupra.

— Vreți să-l anunțați pe responsabil să vină în local?, întreb eu pe unul dintre ospătarii de față.

— Dar ce aveți de discutat cu el?, îmi

răspunde cu o întrebare un ospătar cu o mustăcioară subțire sub nas.

— Ce avem de discutat, am dori să discutăm numai cu dînsul.

— Atunci, nu-i.

Și omul îmi întorc un spate elegant în uniformă veșinie.

— Cum se numește colegul dv.?, îl întreb pe un alt ospătar care poartă o bluză albă, cam murdară, dar fără ecuson.

— Nu știu!, sună sec răspunsul acestuia.

Îmi dau seama că nu mai pot continua și-i cer barmanei, Aglaia Strat, condica de sugestii și sesizări. Notăm întîmplarea în condică și o răsfoim. Peste 30 de persoane sesizează fapte asemănătoare. I. Dermengiu, angajat la o întreprindere din localitate, își notează telefonul — 131 80/276, sesizează tot despre calitatea slabă a preparatelor, mîncărurilor, a deservirii. Dumitru Țăranu notează în condică despre aceleași neajunsuri.

De la barmana Aglaia Strat mai aflăm că ospătarul care își poartă cu destulă aroganță mustața, dar care atunci cînd este întrebă cum se numește, își acoperă ecusonul cu palma, se numește, totuși, Dumitru Ghiurea. Iar responsabilul restaurantului „Oituz“ se numește Ion Mihăilă și „acum zece minute a plecat la confruntare“. Așa să fie, dar cea mai mare confruntare a responsabilului Ion Mihăilă rămîne confruntarea cu aceste inadmisibile abateri ale personalului din subordine.

N. GRIGORE-MĂRĂȘANU ■
LIONEL NIȚESCU ■

SIMONA POP ■

VIAȚA - FILM. DUS ȘI NTORS

În medie...

Socotind lumea creatorilor o clasă cu multe specii și subspecii, trebuie să recunoaștem că și aici, ca și în lumea mamiferelor, durata gestației variază după niște criterii pe care, neputând să le măsurăm cu exactitate, le numim capricioase.

Fellini este, de pildă, un cineast care naște greu și, aproape întotdeauna, cu repetiții. Decolează puțin îndelung, se plînge des că rămîne în pană de inspirație și alege mult pină culege. Producătorul său trebuie să aibă stofă de cascador și temperament de martir. Cînd scenariul nu se răstoarnă în ultima jumătate de oră, se triplează deșezul. Cînd se cade, în sfîrșit, de acord asupra finalului, primul sfert al filmului este nu furat, ci răpit, ca bijutierul bulgari. Urmează deci șantajul, tranzația, povestea cu sacii umpluți cu lire și aduși în camioane — ce să-i faci dacă inflația nu mai permite oamenilor din bransă să lucreze cu mașini-sport și cu servietediplomat?

Genul vesel nu e nici el scutit de chinuri. Ca să-și orchestreze giumbușlucurile, ca să scoată „Ziua în care va plînge clownul”, Jerry Lewis spune că a consumat zece ani de maturitate, trei ani de studiu, șase volume de note, unsprezece luni de pregătire propriu-zisă, patru luni de turaj, plus lunile mîncate de prospețiile înțelese în douăsprezece țări, pentru ca, finalmente, să se așeze la Stockholm unde a lucrat cu 75 de comedieni și 100 de copii, dirijîndu-i prin mimă și pantomimă.

Productivitatea marilor, ca și a micilor, regizori este însă o problemă întortocheată care tine — așa cum știm cu toții — nu numai de fecunditatea, de hărnicia, de prea marea sau prea mica exigență a insului, ci și de o multitudine de factori mai mult sau mai puțin obiectivi, în orice caz exteriori, pentru că scapă de sub controlul cineastului.

Istoria cinematografului este, din acest punct de vedere, istoria întîlnirii voinței creatorului cu bunăvoința producătorului.

La noi nu se poate vorbi chiar de „bunăvoință”. Producătorul acționează potrivit unui plan, care exprimă gusturi și interese mult mai largi decît cele strict personale. Aici, ca și în altă parte, este însă vorba tot de o consonanță. Cineastul trebuie să vrea, să știe, să poată germina pe tărîștea intereselor mai sus-amintite.

O statistică discutabilă, dar care poate fi luată ca bază de pornire, constată că în cinematografia noastră un regizor face în medie un film la doi ani și jumătate. Media este satisfăcătoare, dar să vedem ce fac colegii noștri care nu se așază chiar la jumătatea drumului, acei mai sus sau mai jos de media care a inspirat frumoasa anecdotă despre un om care avînd un picior într-un frigider și altul într-un lighean cu apă fiartă stă în medie bine, pentru că în medie trăiește la o temperatură temperată. Cu alte cuvînte, ce se întîmplă între extremele marcate la un pol de Liviu Ciulei, care din tot felul de motive, obiective și subiective, a făcut pină acum în medie un film la trei ani și la celălalt pol Sergiu Nicolaescu, care bate recordul de înțeață, iscălînd în medie (înclud aici și activitatea lui peste hotare) aproape două filme pe an. (Urmează cei mai productivi regizori români, în ordinea mediilor: Dinu Cocea — un film la un an, Manole Marcus, Mircea Drăgan, Francisc Munteanu, Gheorghe Naghi — un film la un an jumătate).

Un lucru este incontestabil. Directiva de a realiza, deci de a trece ca „sarcină de plan” 25 de filme anual, a marcat în cinematografia noastră momentul unui salt. Cantitatea în artă nu este și, să sperăm, nu va fi niciodată un criteriu, dar ea este o condiție. „Multum” se realizează prin „multa”.

Raportul dintre cantitate și calitate nu este însă, așa cum prea bine se știe, nici automat, nici constant. Devierile cele mai numeroase de la o condiție ideală sînt produse, cred eu, de următoarea situație: există cinești buni, dar dificili din punc-

tu de vedere al producătorului (în acest dificil trebuie înglobate toate nuanțele: de la lipsa de „maleabilitate” pină la excesul de capricii) și există cinești mai puțin dotați în arta cinematografului, dar extrem de dotați în știința public-relațiilor, persoane docile și nepretențioase care au făcut o elice din locuștea nici nu drege, nici nu strică. În consecință, pe lîngă productivii chemați, apar productivii nechemati, dar tuți de mină pentru că ei, spre deosebire de Jerry Lewis care are nevoie de șase volume de note și spre deosebire de Fellini, ei nu se consideră niciodată în pană de inspirație. Filmele lor nu sînt acele filme medii de care nu se poate lipsi nici o cinematografie, ci filme mediocre sau slabe. Pentru toți acei care nu cred în minuni, previzibil mediocre și previzibil slabe.

Cred că gabaritul unui producător trebuie stabilit în primul rînd în funcție de acești doi parametri:

1. capacitatea de a nu se descuraja în fața talentelor dificile.
2. capacitatea de a rezista așa-numiților nemofuroși cu gestația rapidă.

ECATERINA OPROIU ■

CRONICA SPECTACOLELOR

Drame organizatorice

Erau în sală 28 de fete și băieți: deci, numărîndu-mă și pe mine, exact 29 de spectatori. În rest, o sală goală, goală. Firește, am vrut să aflăm cu cine și vîna? Am procedat prin eliminare.

A piesei? Parcă nu cred: pentru că lucrarea lui Corneliu Marcu Loneanu, numită *Comoara din deal*, fără să fie un tezaur, o capodoperă, are cîteva merite, cîteva reușite: portretul unui țaran bătaios foarte și care refuză să fie un funcționar dintre cei care nu gîdesc, dintre cei care fug de responsabilitate; o suită de schițe (unele pitorești) de personaje care roiesc în jurul celui principal; microconflcte care-și duc traiul, nu prea zbuciumat, sub semnul unei bononii simpatice; o curgere sprintară care aminteste de hazul popular al întîmplărilor cu Păcală; replici în general vesele și primenite dar, pe ici pe colo, și vulgare (pentru exemplu: „ai imbulinat-o”); o tiradă frumoasă (aceea a soției primarului Dinoiu, Elisa) și spusă frumos (de actrița Elena Drăgoi); precum și un moment al adevărului (acela cînd Dinoiu, încercat de-o sănătoasă bucurie, spune chiar așa, rîsînd, pe românește: „De la Panaiotu, vedea-l-aș primar măcar o vară!”).

A regiei? Categorie, nu. Pentru că Dan Alecsandrescu i-a dat acestui text, alcătuit din numeroase tablouri, un tempo și o unitate care demonstrează că poate exista un bun spectacol de teatru și pornind de la piese-scenarii.

A actorilor? De asemeni, categoric nu. Pentru că Eugen Tănase (un cuceritor țaran-primar, un năbădăios dar și înțelept-șiret, Petre Dinoiu) schimbă, pe rînd, ca la moară, replici cu parteneri care, în pofida dimensiunilor cantitative ale rolurilor, și le-au luat în serios: Elena Drăgoi, Liviu Mărtînus, Liviu Rozorea, George Șofei, Teodor Faur, Septimiu Pop, Haniel Teodorescu, Radu Cazan, Sebastian Comănic, Ion Văran, Mariana Müller, Vasile Grădinaru, Ion Costea.

A scenografiei? Iar categoric nu. Pentru că Emilia Jivanov i-a dat acestei piese și acestui spectacol exact ce-i trebuia: un chenar luminos, rabatabil și modernizat-pășunist.

A cronicarului care n-are gustul personal în acord cu acela al maselor? Iar pară că nu cred, pentru că ceilalți 28 de spectatori răspîndiți prin sală erau bine prinși în timpul spectacolului și bine dezlegați la comentarii în timpul pauzei.

A organizatorilor de spectacole? Tot nu, pentru că Ioan Bocis, instructorul cultural cu probleme organizatorice al Teatrului de stat din Arad mi-a demonstrat, negru pe alb, că toate biletele fuseseră vindute.

Și tot dumnealui mi-a dat răspunsul la întrebarea pe care am folosit-o ca ax-pretext pentru organizarea acestei cronici. Il transcriu cu fidelitate, cu acea fidelitate la care ne obligă cuvintele oamenilor care au necazuri:

„Planul de încasări se face, dar spectatori nu vin. Iată, acest spectacol a fost în întregime cumpărat, cedat, cum pudic se spune, unui liceu din oraș. Însă e frumos afară, e duminică dimineața și tinerii au preferat să piardă patru lei și să se ducă în plimbare de-a lungul Mureșului. Cit despre profesori, ați văzut singur, nu era nici unul. Mulți dintre conducătorii de unități la care apelăm gîndesc așa: am cumpărat biletele, ne-am făcut datoria față de teatru. Eu nu mă plîng de ostilitate, ci de indiferență. Dăm spectacole, prin sate, primarii sînt înștiințați din timp, dar adeseori găsim săliile neîncălzite și chiar cu geamurile sparte. Unii conducători de unități ori președinți de sindicate ne spun: eu îi anunț pe oameni, în rest nu-i treaba mea. Bineînțeles, sînt și adevărații iubitori de teatru: datorită lor avem stagione permanente și în comunele Sintana, Șiria, Birzava; datorită directorului de școală Vasile Manu sîntem întotdeauna bine veniți în satul Frumuseni. Nu credeți, de pildă, că la acest spectacol, cu numai 28 de elevi în sală, participarea ar fi fost alta dacă veneau și cîteva cadre didactice ori dacă profesorii de română ar fi dedicat o oră discutării piesei și spectacolului, așa cum se dedică atîtea și atîtea ore discutării diferitelor lucrări literare prevăzute în bibliografia, în programa școlară?”

Ba da, eu cred. Cred că apropierea de teatru nu se poate face doar plătînd cîteva lei, doar cotizînd bănește, ci investind și ceva stimă și dragoste. Biletul de teatru are nevoie și de un timbru afectiv. Numai așa poți pătrunde prin porțile teatrului, artei, culturii. Altfel, cheiulești dar rânii tot pe din afară.

28 x 4 = 112 lei. Deci 14 actori și cam tot atîția colaboratori tehnici au jucat și au muncit, timp de peste două ore, doar pentru 112 lei plătiți cu valuta forte a dragostei pentru teatru. Iată un fapt care obligă la ceva meditație.

NELU IONESCU ■

CRONICA FILMULUI

Charlot

O informație culeasă din presa centrală: „La Deauville, Franța, va avea loc, în curînd, un festival al comediei în care va fi prezentat în premieră mondială un film al realizatorului Richard Patterson, intitulat *Gentleman Tramp* (Vagabondul-gentleman). Intemeiat pe documente autentice, filmul va evoca viața și bogata activitate a actorului și cineastului de renume mondial Charlie Chaplin. Comentariile sînt asigurate de o altă celebritate a ecranului, Sir Laurence Olivier”.

...CHARLIE CHAPLIN. Pe scurt — CHARLOT. Adică una dintre culmile de necontestat ale cinematografului internațional, personaj pentru care s-a propus înființarea unui premiu Nobel pentru cinematografie. Recent, Charlot a evoluat și continuă să amuze săli arhipline, cîteva dintre capodoperele cu Charlot — „Goana după aur”, „Dictatorul”, „Timpuri noi” etc. — s-au prezentat atît pe marele cit și pe micul ecran. Milioane și milioane de hohote de ris stîrnite de omulețul cu baston și gambetă, veșnic incurcîndu-se în capcanele lumii moderne, veșnic reușînd să se descurce, pentru a cădea în altele — risul acesta cumplit care înseamnă de fapt Charlot m-a făcut să-mi amintesc, astăzi, că dacă Charlot, personajul, va rămîne veșnic prin intermediul peliculei din celuloid, EL, celălalt, MARLE Charlie Chaplin se apropie de 90 de ani, una dintre ultimele fotografii făcute publice fiind aceea a unui bătrîn cu părul de un alb strălucitor, zîmbînd cu greu fotoreporterului, împins din spa-

te, așezat fiind, și paralizat pe jumătate, pe un fotoliu cu rotile...

Pe acesta, pe Charlie Chaplin doar îl mai avem, încă, printre noi. Iar acest „încă” sună dureros de adevărat.

Există capodopere printre capodopere, există filme printre filme, pe care le poți viziona la nesfîrșit. Există însă și acești mari creatori, acești oameni „ai universului” aș îndrăzni a-i numi, iar printre ei se află și Charlie Chaplin. Charlot este de acum al nostru, definitiv și irevocabil... Charlie Chaplin însă, omul, mai are puțin. Nu știu de ce, dar am în fața ochilor o imagine extrem de clară: aceea a unei lacrimi, a unei singure lacrimi alunecînd pe obraz și obligînd colțul gurii să nască un zîmbet...

Marele maestru al risului, marele maestru al tragicului în același timp, marele maestru al speranței se apropie de 90 de ani... În schimb, Charlot e veșnic!

HORIA PATRAȘCU ■

EXPOZIȚII

Lena Constante — Victor Brauner

(Muzeul Țării Crișurilor — Oradea)

Sub înaltele bolți ale acestui foarte bun muzeu, Lena Constante expune din nou tapiseriile-colaș care, după expoziția din 1974 de la „Orizont”, au prilejuit, cum se știe, cu o vehemență unică, atitudinii și opiniilor extreme. Fiindcă timpul nostru lucrează drept, Lena Constante răspunde, iată, invitației orășului Oradea și prezintă publicului din această parte a țării arta sa pilduitoare originală. Din zdrențele unor frumoase îmbrăcămîți fărâșești, artista leagă petice de petice și idee de idee, construind — în termenii unei mitologii proprii, simole și generoase — tapiserii sau, mai bine-zis, un fel de tapiserii. Efectul asupra publicului de toate categoriile este considerabil și el se naște în savanta și mișaloasă alăturare de deseri textile. Lucrurile se petrec intrucîtva ca în chimie: din amestecul unor elemente cu un rost bine cunoscut ies, după coacere sau fierbere, teribile parfurmuri, teribile explozive, teribile otrăvuri. Chestiune numai de dozaj, de îmreunare a componentelor, de putere a flăcării.

În artă, ca și în chimie, contează, se înțelege, proporția părților, țaria arderilor, înțușia curajoasă.

Pe marile panouri din Muzeul Țării Crișurilor colașele acestea își împlinesc cu multă prestanță destinul de cronicar cult și sensibil al unor stări de suflet curat românesc. Tărâșii zonei Pădurendor, care au ajutat-o pe Lena Constante să stringă, timp de un deceniu și jumătate, fragmente de broderii decolorate și roase de apă, soare, vînt, port și vreme sînt ei înșiși impresionați de lucrările artistice ca de-o artă nouă. Ei spun: „Dumneavoastră folosiți, în loc de pensule și culori, petice”. Observație nu numai justă, ci și cuorințătoare. Se recunoaște creația, inteligența adăugată, filozofica trecere a lucrurilor dintr-o stare în alta.

Tot acum sînt expuse pentru prima oară o seamă din lucrările de tinerete ale marelui pictor Victor Brauner. Pinzele și desenele ilustrează perioada formativei sale, inițiativa și experiența estetică a unui autodidact de geniu, decis să inventeze o artă proprie veacului, în fine, tulburătoarea epocă a avangardismului românesc de după 1920, slujit, între alții, de Gheorghe Dinu (Ștefan Roll), Marcel Iancu, M.H. Maxy, Milița Patrașcu, Mattis Teutsch, Ilarie Voronca, Jacques Herold, Șasa Pană.

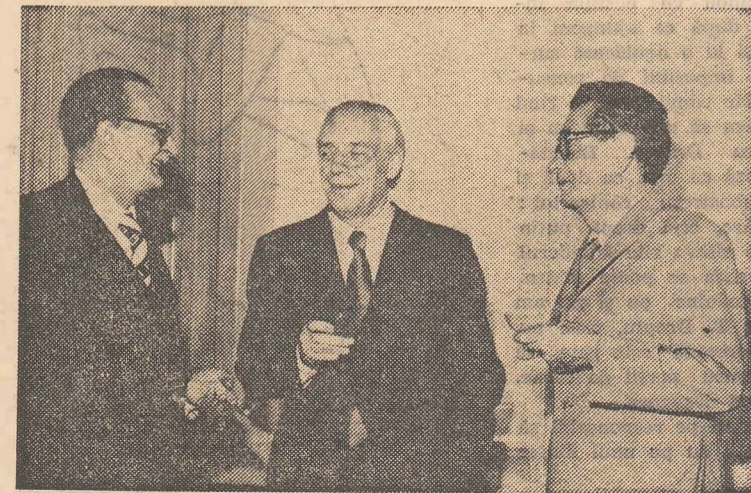
Născut la Piatra Neamț, în anul 1903, Victor Brauner este una din figurile de frunte ale direcției democratice și inovatoare a creației moderniste la noi și, ca-

INSTANTANEE

Doi critici literari și un romancier: ȘERBAN CIOCULESCU, GEORGE IVAȘCU, AL. I. ȘTEFANESCU

Actrițele DINA și TANȚI COCEA în fața microfonului

DOINA LEVINȚA, autoare a unei scenografii de bun-gust și de o modernitate neostentativă

PROGRAMUL CENAULUI

Partea a doua a turneului pe litoral al **Cenaclului Flacăra al tineretului revoluționar**, condus de Adrian Păunescu, se va desfășura între 5 și 15 august, astfel:

5 august — **Costinești** (Teatrul de vară); 6 august — **Eforie Nord** (Teatrul de vară); 8 august — **Mamaia** (Teatrul de vară); 9 august — **Neptun** (Teatrul de vară); 10 august — **Năvodari** (Teatrul de vară); 11 august — **Constanța** (Sala sporturilor); 12 august — **Mamaia** (Teatrul de vară); 13 august — **Costinești** (Teatrul de vară); 14 august — **Constanța** (Sala sporturilor), spectacol cu preț redus pentru studenți și elevi; 15 august — **Năvodari** (Teatrul de vară).

Ora de începere a spectacolelor este 19,45.

Biletele se vînd la casele grădinilor de vară din stațiunile respective (exceptînd spectacolele din Costinești și Năvodari, unde biletele au fost rezervate), iar pentru Constanța la agenția Teatrului liric și la casa Sălii sporturilor.

tegoric, cea mai insigurată și sensibilă conștiință a suprarealismului. În prima sa expoziție personală de la Paris a expus tablouri a căror substanță — anunțată în citeva din lucrările aflate astăzi la Oradea — l-a hotărît pe André Breton să-l alăture, pe planul înalt al mișcării, lui Salvador Dalí, Yves Tanguy și Max Ernst. Pentru a lumina rolu real jucat de arta lui Victor Brauner pe scena Școlii de la Paris după 1934, anul expoziției sale pariziene, și mai ales după 1938, anul stabilirii definitive în Franța, este suficient să cităm faptul că în 1966 — anul morții — opera sa reprezintă Franța, cu o sală întreagă, la Bienala de la Veneția. Trebuie, de asemenea, amintită marea retrospectivă din 1972 pe care Ministère d'Etat Affaires Culturelles și Réunion des Musées Nationaux i-o organizează la Paris, la Musée National d'Art Moderne.

Muzeul Țării Crișurilor are astăzi una din acele prețioase inițiative, reducînd în discuție opera de început a lui Victor Brauner.

TUDOR OCTAVIAN ■

Cînd repertoriul de împrumut nu mai salvează situația

În săptămîna concursului „Mamaia '76”, așteptînd în special prezentarea celor 30 de piese dar și palmaresul, să ne oprim puțin la muzica de dans. O „consumăm” în restaurant sau la discotecă, o „consumăm” prin toate canalele de largă difuzare, dar și în familie, prin toate mijloacele de redare. Un „consum” public deci și un altul, personal, care nu poate fi controlat direct, poate doar fi influențat prin nivelul de calitate al creației autohtone și străine difuzate. Acest „consum privat”, ales după preferințe personale și după posibilități (cred că nu există cămin fără radio, magnetofon, casetă sau disc), include o imensă cantitate de ore de muzică de dans. Accesibilitatea și veșnica „foame” de acest gen de muzică, provocate tocmai de pensabilitatea ei, nu au fost trecute cu vederea de către cele mai apreciate emisiuni de „actualități și muzică”, inclusiv de emisiunea „O zi într-o oră”. Această muzică de dans este cea mai nepretențioasă muzică, sau așa pare cel puțin mai ales în ultimii ani, în care ritmul, de multe ori percutant și totuși simplist pînă la obsesie, definește subgenuri muzicale (nu peiorativ!). Alteori, alte particularități duc la ceea ce s-a numit „anul Glitter” sau „anul Demis”, precum și la zborul acela deranjant de avîntat al „pa-

lomei blanca”. Dar asta e situația și n-are rost să închidem ochii pentru a nu o vedea. Nu voi da procentele lăsînd pe fiecare să analizeze structura programului pe care-l ascultă zilnic, acasă.

Cu tot drumul ascendent al muzicii noastre ușoare, chiar țînînd cont de eforturile făcute pentru recentul concurs de creație („Publicul va putea audia piese ample, poematice, piese în tempo de vals, în ritmuri moderne de rock sau chiar piese folk...” — din interviul acordat de tovarășul Nicolae Călinoiu ziarului **Scinteia tineretului**), sîntem departe de a spune că Uniunea compozitorilor a asigurat, măcar la „bine”, cantitatea și ritmurile cerute pentru dans (nu vorbesc de calitate, pentru că uneori, renunțînd la ea, ajungi la... șlagăr, deci...). Dar să nu dăm toată vina pe creatori (care nici n-au fost stimulați cu un festival-concurs al „muzicii de dans”) pentru că la televiziune orice dans modern se execută pe o piesă străină, radioul se descurcă încă bine utilizînd creația autohtonă ca moderator iar Electrecordul, prins între discurile de „autor” și „mozaic”, a apelat la forțe interne pentru a realiza o mult căutată și utilă serie „de dans”, păstrînd ritmul și limba lucrărilor de circulație internațională. Formațiile bune de local se descurcă în funcție de „atmosfera”, iar la nunți, acolo unde muzica populară nu e stăpîină, tot repertoriul de împrumut salvează situația, chiar dacă lista înaintată la viză cuprinde trei sferturi de titluri autohtone. Formațiile pop lucrează în special pentru concert, chiar dacă sînt dansante, piesele lor nu sînt „de dans” (exceptie **Romanticii** și **Horia Moculescu**, singurul poate care știe să-l „conducă” pe dansator). Cu atît mai mult nu înțeleg lipsa de colaborare, de atragere (să nu zic... adversitate) dintre Uniunea compozitorilor și formațiile noastre. Mai precizez, pentru că încă este necesar, că muzica folk și progresivă, ca și jazzul modern, nu se dansează.

Desigur că „orice” muzică se poate dansa, desigur că fiecare găsește „ceva” în orice program, dar coborînd „sub vîrsta de 30 de ani” se gustă, uneori cu exclusivism, un anumit gen sau ritm. Din păcate, pentru această categorie „fragedă”, cu mare poftă de dans, nu s-au realizat lucrările „lor”, lăsînd-o să se descurce singură... și se descurcă (chiar dacă, uneori, pentru copierea unui disc se plătește și 100 de lei!). Or, tocmai aici nu se poate controla sau influența alegerea. Atît timp cît „piața oficială” nu propune nimic sau nu țîne pasul cu muzica comercială internațională. Există din fericire cazul muzicii pop românești de concert: mii de tineri în sălile de concert nu așteaptă muzică străină pentru că avem **Phoenix** sau **Curtea Veche** sau **Vîntilă și Doru**. Sîntem siguri că o politică muzicală inteligentă, făcută cu răbdare, poate crea o bună muzică de dans autohtonă: creație, interpretare, formații specializate — respectînd specificul muzicii de dans pentru dans.

Cert este că, deocamdată, această muzică de dans care să satisfacă în special milioanele de tineri ne lipsește. Recentele instrucțiuni în legătură cu stabilirea programului de funcționare a unităților comerciale și de alimentație publică, instrucțiuni elaborate de direcția de specialitate din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, militează pentru selecția riguroasă și preponderența muzicii românești în programe, utilizarea cu parcimonie a nivelului sonor, costumația adecvată etc. și sîntem siguri că efectul va merge în același sens cu scopul propus. Cu o condiție: să se respecte spiritul legii, fără exagerări, fără măsuri pripite. Să încurajăm muzica de dans autohtonă dar să nu-i asigurăm o viață artificială, care o va face și mai lenoasă. De asemenea, aș reanaliza obligația ca „interpretarea se va face în mod obligatoriu în limba română, sau după caz, în limbile naționalităților conlocuitoare”. În prezent, chiar pe litoral, toate șlagărele repertoriului internațional se cîntă cu la-la-la sau cu cuvinte incropte ad-hoc, fără vreo acoperire valorică, dacă nu chiar studii: „I'm a fire baby” sau „Ai'm a faiă beiby” sau „Sînt un foc iubit” se cîntă... „Ia mai fă soare”, iar „Oh dear”... Odată. Atît deocamdată. Și, pentru a fi mai sigur că nu am greșit, îi rog pe cititorii revistei amatori... de dans, să ne scrie cum văd ei muzica de dans și ce ar vrea să găsească în ea.

AUREL GHERGHEL ■

Arsenalul muzicantului modern de muzică populară

Mă aflam de curînd într-un îndepărtat sat de munte hunedorean. Locuitorii, mai cu seamă tineretul, erau în mare fierbere. La nunta ce urma să aibă loc fuseseră „tocmiți” pe bani grei muzicanți de frunte aduși de la mare depărtare.

Ei s-au făcut cunoscuți și și-au cîștigat renumele mai cu seamă prin discurile lor. Între muzicanți se află și talentatul Cap de Cal-junior, ajuns adevărată vedetă atît pentru măiestria cu care stăpînește instrumentele, la care cîntînd pasajele cele mai complicate dă impresia a se juca, cît și pentru recunoscuta-i muzicalitate.

Cu nerăbdător așteptații „artiști” sîntem vechi cunoștințe. Cîntecele bănățene, străvechile „doine”, înaripatele lor jocuri prindeau viață prin interpretarea savant frizată, cu nuanțări subtile, a acestor demni urmași ai celebriilor muzicanți populari din Banat, ori de cite ori i-am ascultat.

Pregătirile nunții ce se dorea „ca în basm”, după cum fusesem dinainte încunostințat, se terminaseră. Plutea o îngîndurată neliniște. Mult așteptații artiști se lăsau prea așteptați. Murmur din gură în gură și oftat de ușurare. Cînd nu te mai așteptai, un elegant turism își face gîfîind apariția prin hirtzoapele și noroalele ploii din ajun. Nepietritul drum s-a schimbat în adevărat calvar. Pufînd și trepidînd, mașina, încărcată „pînă la refuz” cu tot felul de instrumente muzicale, aparate, scule se oprește în fața casei miresei. Au străbătut muzicanții noștri cale lungă, tocmai de la Caransebeș. Din cîteșpatru ușile își deschid, prețuiții artiști inconjurați de mulțimea tinerilor, flăcăi și fete ce li privesc emoționați, făcînd roată în jurul lor.

Într-o clipită călătorii purced la descărcarea bagajelor. În afara instrumentelor muzicale propriu-zise, din toate ascunzîșurile mașinii apar noile „unelte de muncă” ale muzicantului modern, fie el chiar și de muzică populară. O impresionantă „stație” cu difuzoare, microfoane de calitate, sirme și cite și mai cite născociri ale tehnicii „la zi” încep a fi pe loc instalate, cu dibăcie. Fiecare muzicant își are rolul bine determinat în vederea fixării difuzoarelor, potrivirii microfoanelor stabile și mobile, spre incîntarea gurilor-cască, plini de importanța evenimentului, mindri că în sătucul lor uitat se petrece asemenea minunăție. Muzicanților le este rezervată o cocheta estradă instalată ad-hoc sub un improvizat umbrar. Alături, frumos împodobită și așternută, o adevă-

rată masă „de onoare” este destinată „artiștilor” cunoscuți sătenilor prin intermediul micului ecran. În mici grupuri, fetele chicotesc, roșesc, aruncîndu-le ocheadă, iar cele mai curajoase îi intrerup din lucru cerîndu-le autografe. Mă poartă gîndul la timpuri de mult trecute. Mă pomenes aievea la o nuntă țărănească cu lăutarii de odinioară. La felul cum erau „tratați” aceia... La impresionanta primire „cu autografele” de azi...

Eleganți, spulcuți și pomădați, muzicanții bănățeni, socotii oaspeți de onoare care le cîntesc satul, sînt primiți cu respect și admirație. Dealtfel și țînuta extrem de îngrijită și atitudinea lor demnă impun. Cunoscîndu-i pe muzicanții cu care mai de mult am înregistrat la „Electrecord” muzică bănățeană, neașteptata întîlnire pe aceste îndepărtate meleaguri a fost adevărată surpriză pentru ei. Surpriza agreată și de întreg satul, căci, dorînd a-mi fi cît mai pe plac, fiecare dintre muzicanți se întrece pe sine spre a-mi arăta ce știe. Cîntece vechi, de o mare frumusețe, au răsărit ca prin minune. Imi mărturiseau cît le-a fost de utilă „școala” de la București, cînd, cu prilejul înregistrării de la „Electrecord”, prin indicațiile primite de la specialiștii folcloriști și de la tehnicienii de sunete, au învățat nenumărate lucruri. De atunci își dau osteneala și nu-și mai permit, în nici o împrejurare, să cînte oricum. Într-adevăr, acești cinci muzicanți populari au ajuns la un înalt nivel artistic, atît prin felul interpretării cît și prin repertoriul ales cu mult bun gust și grijă.

La un moment dat, între numeroasele scule ale arsenalului muzicantului modern zăresc și un admirabil magnetofon japonez.

„Ce-i cu asta?”, întreb eu.

„Păi, avem înregistrată muzica ce ne-a plăcut mai mult. În acest fel, cînd uităm cite ceva, controlăm după bandă și ne reamintim. Mai folositor este magnetofonul cînd uneori se ivește vreun cîtețean care se pornește pe cîntat ca să-și odolescă aleanul. Uneori aflăm cîntece frumoase, nemaiauzite. Le înregistrăm pe loc. Întorși acasă, le ascultăm, le învățăm și ne îmbogățim repertoriul...”

Am admirat felul elevat de exprimare al muzicanților, judecata lor sănătosă și mai presus de toate interpretarea muzicii populare, străvechi și veșnic noi. Mi-ar fi fost plăcut să fi fost împreună în această minunăție, cu cît mai mulți dintre cei care sînt îngrijorați de soarta cîntecului nostru popular. S-ar fi liniștit pe loc.

Dar cel mai mult m-a emoționat felul pozitiv în care sătenii au reacționat la muzica bună ce li se oferea. Dovedeau că știu să deslușească frumosul de urît acești oameni „simplici” ai satelor și că știu să se bucure cum se cuvine cînd li se dă ceea ce lor li se cuvine.

HARI BRAUNER ■

Pe cont propriu

Despărțiți, Beatles au început fiecare o carieră separată.

Paul McCartney este în 1969, cu sau fără voce, eroul unui mare scandal. Cîțiva detectivi amatori americani aduc „probe”, extrase mai ales din discurile Beatles, că, de fapt, Paul ar fi mort încă din 1966, într-un accident de automobil, și că ar fi fost înlocuit cu fratele său. Așezat într-un loc izolat din Scoția, unde compune în liniște, Paul scoate în aprilie '70 primul său album solo, pe care cîntă la toate instrumentele. L.P.-ul care se numește „McCartney” este însă sub valoarea muzicală obișnuită. Un an mai tîrziu, în mai, apare încă un album scos de Paul împreună cu Linda și Dave Spinozza, Danny Seiwell, Hough McCracken, album intitulat „**Ram**”. În vara lui '71, Paul își formează propriul grup, Wings, cu Danny Seiwell la baterie, Denny Laine (ex-Moody Blues, ex-Ginger Baker Air Force) și Henry McCulloch (ex-Grease Band) chitariști, fără a o uita pe Linda la „diverse”. În februarie '72, Paul lansează cîntecul angajat „Give Ireland Back To The Irish” (Dați Irlanda înapoi irlandezilor). Discul este însă interzis de postul de radio BBC, nu și de celelalte posturi ale lumii. Legat de casa Apple, Paul lansează, ca producător, pe Mary Hopkins. Tot cu Wings, el mai lansează citeva singles și albume notabile, cum ar fi „Hi, Hi, Hi”, „C Moon” și respectiv „**Red Rose Speedway**”.

George Harrison cîntă și compune în continuare, editînd triplul său album „**All Things Must Pass**” (nov. '70), la înregistrarea căruia au participat prietenii săi Ringo Starr, Eric Clapton, Klaus Voormann. Are, de asemeni, citeva singles de un imens succes internațional, ca „My Sweet Lord” sau „Bangladesh”. În calitatea sa de coproprietar al casei Apple, produce mai multe discuri pentru Hara Krishna Temple, Ronnie Spector, Cilla Black, grup continuator al dulcelui stil Beatles, și chiar pentru colegul său Ringo Starr (single-ul „It Don't Come Easy”). La 1 august 1971, George organizează în New York, la Madison Square Garden, un concert pentru ajutorul populației din Bangladesh, la care participă stele de primă mărime ale pop-ului, ca **Bob Dylan**, **Leon Russell**, **Ringo Starr**, sitaristul indian **Ravi Shankar** ș.a. Înregistrările din acest concert dau naștere unui triplu L.P.

GEORGE STANCA ■

Fotografii de VASILE BLENDEA, ELENA GHERA, EMANUEL TÂNJALA, NICOLAE TOKACEK ■

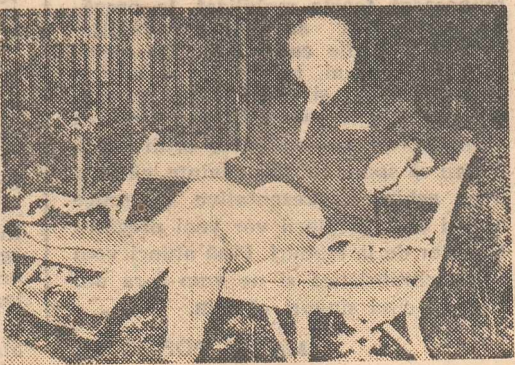
DANA COMNEA, o actriță plină de sensibilitate și talent, prea puțin prezentă în filmele noastre

MARCEL ANGHELESCU rămîne în orice rol același actor plin de har și vervă

Personalitate de factură enciclopedică, **FRANYO ZOLTÁN**, care împlineste peste două zile 89 de ani, și-a închinat îndelungata sa activitate de scriitor militant idealurilor revoluției comuniste, folosînd puterea cuvîntului său în luptă pentru o lume mai bună și mai dreaptă. Remarcabil traducător, el a transpus în limbile maghiară și germană numeroase creații ale poezilor români, contribuînd astfel la o mai bună cunoaștere a fenomenului liric românesc peste hotare.

La mulți ani, Franyó Zoltán!

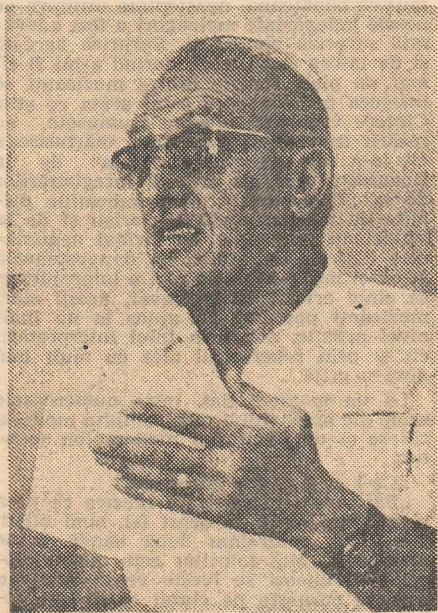

Fără prejudecăți și false convenții

— Convorbire cu Ion Bălănescu —

De la seria Dobrin, Dumitrache, Dembrovski, Dinu, Lucescu, Domide, Radu Nunweiller, fotbalul nostru nu a mai crescut valori internaționale. De ce?

— Stimate Ion Bălănescu, întrebarea asta ar trebui să v-o pun eu și nu dumneavoastră mie. Nemai-vorbind că eu m-aș înscrie în excepție măcar cu un nume...

— ...Dumitru. E adevărat, el este singura apariție de marcă în acest interval. Alții doi, trei jucători mai au mult până să convingă. Oricum, datele problemei nu se schimbă. Ne aflăm de 7-8 ani într-o evidentă secetă de valori internaționale. De ce și pentru ce? Cine este de vină? Ce măsuri trebuie luate — direct, operativ, — astăzi nu miine?

— Considerați că v-am pus eu întrebările pe care văd că perseverați în a mi le pune mie. Cerindu-vă și eu totuși ceva, v-aș ruga să nu ne povestiți Odiseea fotbalului nostru și nici vreun roman științifico-fantastic pe aceeași temă, ci să fiți la fel de direct, de limpede și de univoc în răspunsuri pe cât ați fost în întrebări.

— Cine e de vină pentru criza de valori de care vorbeam? În primul rând și în cea mai mare măsură federația! Ea se mărginește să repete — să constate — că la centrele de copii și juniori nu se muncește cum trebuie, activitatea lor fiind fără randament, dar eu vin și întreb: ce a făcut onoratul for ca să se muncească așa cum trebuie la centre, pentru ca ele să aibă randament? Vă spun eu: a vorbit și iar a vorbit, dar de făcut n-a făcut nimic. Centrele de formare și lansare a fotbalistilor continuă să fie niște refugii, caracterul lor productiv existând doar în dosare și dări de seamă sfârșitoare. Pe teren nu se vede nimic!

— Pe vremea lansării lui Dobrin sau a lui Dumitrache, era alta situația?

— Cu totul alta. Intii și intii erau selecționați... selecționerii copiilor și juniorilor. Aici opera prima sită de competență. Și am să vă dau destule nume: Ianovschi — la Pitești. Dan Alexandru și Farmati — Arad, Luhasz, Molnar — Oradea, Silviu Avram și Naghi Ștefan — Cluj-Napoca, Scășteanu și Iordănescu — Craiova, Hidiszan — Brașov, Ghica — Bacău, Costea — Rapid, Klüge — Progresul etc.

— Ce făceau acești antrenori spre a avea rezultate bune?

— Lucrau în profunzime. Seornneau orașele și satele după copii dotați. Și-i selecționau după criterii moderne de joc. Apoi le urmăreau evoluția și-i girau până în clipa afirmării lor. Cercetătorii superficiali ai fenomenului fotbalistic de la noi au încercat să acrediteze ideea întâmplării în apariția generației de pe Wembley, răsărită din hazard și din spuma mării ca o generație spontană, noi culegând ce ne-a dat norocul. N-a fost așa. O seamă de

antrenori uniți într-o idee comună, muncind ca niște profesioniști devotați și pricepuți, au scos o serie de valori de clasă continentală. Asta a fost atunci. Și asta nu s-a mai întâmplat de atunci încoace, deși condiții materiale au existat, mereu mai bune, statul asigurând centrelor mijloace la nivel internațional.

— Pornind de la un efect flagrant — neapariția jucătorilor de clasă internațională — am ajuns la o cauză de fond. Vă propun să rămânem la această treaptă hotărâtoare a legăturii dialectice și să vorbim despre cauzele principale care fac fotbalul nostru așa cum este el, cum îl știm cu toții, cu rezultatele lui și cu tot cortegiul de fenomene adiacente ce produc indeobște mai multă bătaie de cap decât satisfacții. Care este după părerea dumneavoastră veriga primordială care trebuie să hotărască progresul fotbalului nostru?

— Antrenorul.

— Deci antrenorii noștri sînt principalii inovatori de stagnarea fotbalului?

— Ar fi dacă ar avea condiții corespunzătoare de lucru. Nu le au însă în multe cazuri. Antrenorii sînt angajați de cluburi fără avizul colegiului central de antrenori și sînt aruncați de cluburi în aceleași condiții, fără acordul colegiului, care are exact funcția etichetei la un borcan gol. Necunoscînd clocotul vieții din cazanul fotbalului nostru, colegiul de antrenori este o instituție fantomă a cărei activitate începe pe hîrtie și se termină pe hîrtie, debutînd la începutul sedințelor din strada Vasile Conta și încheindu-se la sfîrșitul lor, deasupra și în afara vieții fotbalului.

— Alte cauze?

— Medicii echipelor. Pansează jucătorii răniți, aleargă pe teren pentru un prim ajutor după cite un fault mai violent au în general doar o funcție curativă în loc să participe direct la procesul de pregătire prin stabilirea — împreună cu antrenorii — a curbei de efort optime, corespunzătoare dinamicii și cerințelor jocului modern. Al domeniu în care aproape că am ajuns de pomina — arbitrii. Ani de zile i-am pedepsit azi pentru a-i ierta miine, cultivînd mediocritatea după o pedagogie și un sistem de promovare sui-generis. Fructele acestei activități le-am mîncat cu toții, iar gustul a fost de multe ori acru și nu de puține ori amar. Ne-am trezit, se pare, în ceasul al 14-lea. În acest domeniu nu există decît o soluție: război fără menajamente împotriva mediocrității și a toleranței.

— Cum vedeți evoluția actuală și viitoare a echipei naționale?

— Am auzit de zeci de ori un refren păgubitor. Analizîndu-se jocul echipelor reprezentative, se subliniază, de regulă, dăruirea și mobilizarea în meciul respectiv a fotbalistilor. Și este un adevăr frumos, băietii se dăruiesc, dar acest adevăr este folosit nu o dată ca o circumstanță atenuantă. „Băieții s-au mobilizat, s-au dăruit, dar nu s-a putut face mai mult...” Păi bineînțeles că nu se poate face mai mult dacă te mobilizezi și te dăruiești abia la meci. Jucătorii trebuie să se dăruiască și să muncească foarte mobilizat la presă-firi, acolo apar acumulările cantitative și salturile calitative. La jocuri mobilizezi ce ai, mijloacele și armele de care dispui și te dăruiești cu atuurile pe care le posezi. Cînd nu le ai, te chinuiești de pomană și de ochii lumii. Vreau să spun, cu alte cuvinte, că vom avea echipe reprezentative puternice atunci cînd jucătorii vor veni pregătiți superior de la cluburi. Pînă atunci vom face echilibristică și ne vom fura din cînd în cînd singuri căciula.

MARIUS POPESCU

Nadia Comăneci, la sosirea pe aeroportul Otopeni:

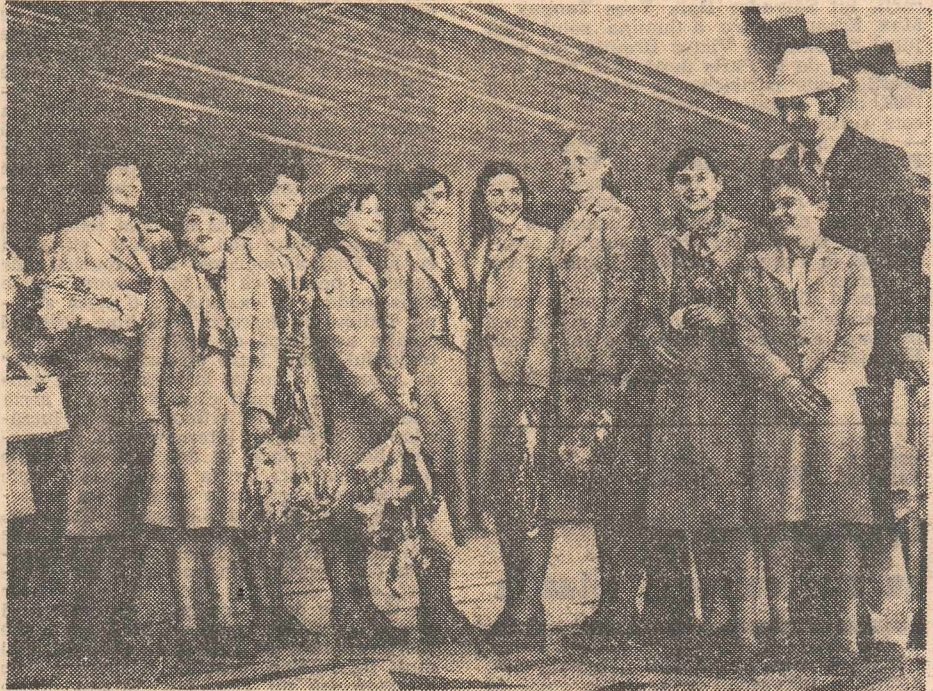
„Mi-a fost tare dor de acasă, iar acum mi-e cald și aș vrea să beau o citronadă“

Marti la amiază, imediat după ora 15, cîteva mii de priviri se tîntuiesc pe cerul Otopenilor, așteptînd cu nerăbdare și emoție apariția avionului ce va aduce acasă echipa de gimnastică a României, medaliată cu argint la Jocurile Olimpice de la Montreal, sportive, antrenori, arbitri, medic și așa mai departe, în frunte cu tripla campioană olimpică, Nadia Comăneci. Un sfert de ceas după ora anunțată, din înalțuri coboară un pîntecos DC 9 al companiei Scandinavian Airlines, botezat Sune Viking, se deschide scara de coborîre, dar gimnastele noastre întîrzie să apară, neavînd practic unde să pună piciorul, pista de aterizare fiind pur și simplu luată cu asalt de mii și mii de oameni, marea majoritate tineri, care vor s-o zărească, fie și o clipă mai devreme, pe Nadia Comăneci, marea eroină mică a Olimpiadei canadiene. În cele din urmă, sportivele noastre apar în ușa avionului, dar cea care întîrzie de data aceasta descînderea este o stewardesă a com-

— Totul mi s-a părut greu la Montreal, dar am muncit mult pentru victoriile de acolo și trebuia să le obțin. Antrenorii mei au merite la fel de mari ca și mine.

— Ce ți s-a părut ușor la Montreal? — Totul mi s-a părut ușor la Montreal, știam că voi cîștiga și am cîștigat.

Într-unul din holurile aeroportului, parcă dinadins ales ca să fie cel mai puțin încăpător, se organizează o conferință de presă pe picior. Inghesuiala continuă să fie teribilă, Nadia e rugată să arate fotoreporterilor medaliile dobîndite la Montreal, aurul olimpic strălucește frumos, iar lîngă noi Eugen Radu, elev la Școala generală numărul 16, venit în întîmpinarea gimnastelor noastre, stă gata să izbucnească în lacrimi, cu ochii lipiți de medaliile fetelor. Venit tocmai din municipiul Gheorghie Gheorghiu-Dej, Gheorghie Comăneci își șterge necontenit fruntea de transpirație, în vreme ce bluza sa al-

Copiii — minune ai gimnasticii românești la cîteva minute după aterizarea avionului.

paniei scandinave, care ține morțiș să se fotografieze alături de Nadia. I se împlinește dorința, stewardesa o îmbrățișează pe micuța noastră campioană și-i înmînează o garoafă, floare care se înmulțește pe pămînt, brațele Nadiei umplîndu-se, în cîteva momente, de uriașe buchete. O placardă urează gimnastelor noastre bun venit, spre disperarea operatorilor de film și televiziune, cărora întinsa bucată de pînză le închide orizontul. Se aude cîntecul dedicat în aceste zile izbîndei olimpice, „Na-dia, Na-dia Comăneci, meritați și nota douăzeci”, se aud ovatii, trecerile sînt blocate din toate părțile, părintii gimnastelor nu reușesc să ajungă la scara avionului și este nevoie de multă stăruință spre a se face loc Nadiei și coechipierelor ei către holul aeroportului.

Transpirată, zîmbind în toate părțile, abia avînd răgaz să înmîneze mamei sale o păpușă gigantică, împărțind autografe, campioana olimpică răzbate cu greu prin mulțimea de admiratori, protejată de statura uriașă a antrenorului Bela Karoli. E îmbrăcată în uniformă lillachie a olimpicelor noastre, poartă pe mina dreaptă, ceva mai sus de cot, cele cinci cercuri olimpice și stema României, are părul strîns cu o bentiță galbenă. O urmează Teodora Ungureanu, Mariana Constantin, Anca Grigoraș, Georgeta Gabor, Marilena Neacșu și restul coechipierelor, strecurîndu-se anevoie spre clădirea aeroportului. Aici, la intrare, un cordon viu format din pionieri, colegi de organizație și de vîrstă cu minunatele noastre gimnaste, oferă un oarecare spațiu de acțiune, permițîndu-ne un scurt dialog cu tripla campioană olimpică.

— Nadia, spune-mi, te rog, ce-ți trece prin gînd în acest moment?

— Sînt foarte fericită pentru medaliile de aur și pentru frumoasa primire ce mi se face. Mi-a fost tare dor de acasă, iar acum mi-e cald și aș vrea să beau o citronadă.

— Ce ți s-a părut cel mai greu la Montreal?

bastră e udă și boțită. Solicitățile vin din toate părțile, „Nadia, zîmbește”, „Nadia, cu fața la noi”, blitzurile scriesc nebunește, aparatele de luat imagini zumzăie, confrății nu mai conținesc cu întrebările, deși micuța campioană e vădit obosită. Prindem un al doilea și ultim schimb de cuvinte:

— Cum ai dormit în noaptea dinaintea primei medalii?

— Am dormit și atunci și mai tîrziu foarte bine. Cred că n-am visat nimic.

— Nici măcar o medalie de aur?

— Nici măcar o medalie de aur.

— Ai fost cumva emoționată?

— Poate că aș fi avut de ce, dar n-am fost. V-am mai spus că noi am muncit mult înainte de Olimpiadă, medaliile noastre fiind o urmare firească.

— Care va fi primul lucru pe care-l vei face cînd vei ajunge acasă?

— Un duș și apoi mă voi culca. Cred că drumul m-a obosit mai mult decît exercițiile de la Montreal.

— Alțeva, Nadia?

— Nimic.

La o jumătate de oră după sosirea avionului, rumoarea s-a stins treptat. Gimnastele noastre au plecat către București. În urma lor au rămas, să mai discute cîteva minute în plus cutare sau cutare exercițiu, miile de iubitori ai sportului românesc, evident mîndri că de aici, de la noi a pornit să fascineze lumea întregă o fetiță cu păr castaniu și ochi limpezi, despre care se spune, în vorbe răspiccate și exacte, că a deschis o nouă eră în gimnastica mondială.

OVIDIU IOANIȚOAI

Jurnal de călătorie a sufletului

În noaptea în care întreaga planetă o urmărea, am privit-o la televizor pe Nadia Comăneci, împreună cu părinții ei, din casa părinților ei

Cursa Adjud — Ghimeș oprește în stația Gheorghe Gheorghiu-Dej cu o întirziere de vreo zece minute. Coborim aproape de ora unsprezece noaptea și ne interesăm de casa Nadiei Comăneci. Prima persoană nu știe decât că familia Comăneci s-a mutat recent de pe strada Oituz la unul din blocurile din centru, dar n-ar putea să spună la care. A doua ne indică strada Tineretului, un bloc cu zece etaje. A treia, un bărbat între două vârste, se oferă să ne conducă până acolo, ocolim câteva alei pavate cu dale de beton și ne oprim în fața unui bloc turn. Aici e, zice, pierzându-se în noapte. Sunăm la parter și întrebăm. Chiar deasupra noastră, vine răspunsul prin ușă, la etajul întâi, apartamentul șase.

La etaj, chiar pe prima ușă, stă scris Gheorghe Comăneci. Apăsăm pe sonerie, o femeie ne privește cuminte, nu pare deloc mirată de vizita noastră, nu trebuie s-o mai iscodim deloc. Seamănă leit cu marea campioană mică, e chiar mama Nadiei, Alexandrina Ștefania după nume, Fănică după cum o vor striga cei ai casei, mai puțin Adrian, mezinul familiei, care o va numi, simplu, mamă. Intrăm în sufragerie, unde un televizor Cosmos 3 își face datoria, transmițând imagini de la meciul de fotbal dintre echipele olimpice ale Spaniei și R.D. Germane. O cameră rinduită cu gust și cu mobilă Baicău, numele vitrinei și al sifonierului, dar și al județului în care s-a născut și trăiește campioana de gimnastică a Jocurilor olimpice de la Montreal, o încăpere dominată de păpuși, una uriașă, Fragolina, se odihnește pe canapea, și de dovezi despre Nadia. Diploma de maestru emerit al sportului se află la bună vedere. Vitrina e plină de trofee, mai mari și mai mici, iar deasupra televizorului tronează o cupă roșie de cristal, însemnul de campioană a Europei. O fotografie aproape în mărime naturală, Nadia lucrind la birnă, umple jumătate dintr-un perete, posterul realizat de Tony Duffy, după cum scrie în josul imaginii, fiind încadrat de două portrete. În stînga, Nadia înaintea primei zile de școală, cu codițe și fundă roșie. În dreapta, Adrian, pozat în aceeași împrejurare.

Gheorghe Comăneci, mecanic auto la Unitatea forestieră de exploatare și transport din localitate, urmărește atent meciul de fotbal. Poartă o bluză cărămizie cu dungă orizontală, are patruzeci și doi de ani și, după cum spune, are mari emoții înaintea probelor pe aparate. Privește necontenit la ceas și la răstimpuri egale ne anunță cită a mai rămas până la transmisia de gimnastică. A fost sigur, zice, că Nadia va lua o medalie la individual compus, numai că nu era foarte sigur că va fi de aur. I-a mai venit inima la loc după ce, cu vreo două zile în urmă, a primit o vedere din Canada. Ne-o arată. Pe o parte, Saint Joachim Pointe Claire din Montreal, iar pe cealaltă, scrisul ordonat al Nadiei cu litere frumos rotunjite și drepte. Dragii mei, scrie Nadia, să știți că eu sînt sănătoasă, că sîntem cazate la un hotel mare și că aici e foarte frumos. La Montreal e foarte cald, facem antrenamente și ne merge bine. O să vedeți că totul o să lasă cum trebuie. Vă sărut cu drag. Copiem textul și tatăl campioanei simte nevoia să adauge. După ce a sosit vederea, m-am liniștit. Dacă Nadia ne-a scris că o să fie bine, am știut că așa o să fie, căci fetița noastră nu vorbește degeaba. Cînd a plecat parcă nu era în apele ei, nu zicea nimic, dar o vedeam și înțelegeam că ceva o nemulțumeste, așa că ne-am temut de ce va urma. Poate să fi fost de vină traciul, îndrăznim. Poate, răspunde, dar nu cred. Nadia nu știe ce e aia emoție.

Se aude soneria. Deschide mama Nadiei și vine cu o telegramă. „Sîntem cu totzii mindrii că atzi dat lumii un copil minune”, o felicită lucrătorii Spitalului din Ineu, județul Arad. Gigi, se interesează dinna, cunoaștem noi pe cineva la Ineu? Soțul nu știe nimic, un semn de simpatie venit dintr-un colț de țară, de la oameni necunoscuți, o bucată de hirtie ce face, se vede acest lucru cu ochiul liber, multă plăcere familiei Comăneci. Despăturită, telegrama se rinduește peste celelalte, primite în cursul zilei și al nopții de la oameni cunoscuți și necunoscuți. Unele oficiale, din partea forurilor sportive ale județului și din partea Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport, altele numai sentimentale, venite de la Nicolae Husi, primulul comunei Vile din județul Satu Mare, sau de la Tincuța, atit, Tincuța, o femeie din Oradea despre care familia campioanei nu-și aduce aminte s-o fi întâlnit vreodată.

Mama campioanei dispăre la bucatărie, dar pătrunde în sufragerie Adrian. Îmbrăcat în pijama, ciufulit, fratele Nadiei, elev în clasa a cincea, din toamnă, se așază sfielnic pe un scaun. Mai e un ceas sau pînă la transmisia de gimnastică și tatăl se simte dator să intervină, trimițîndu-l pe prislea la culcare. Adi se apără, a dormit după-amiază, a citit și trei povestiri din Jules Verne, a cumpărat și pline, a făcut totul pentru a fi lăsat să-și vadă surioara la televizor. O să te trezim la două, vine replica, dar acum sterge-o! Înțelegînd cum stă situația, Adi caută să cîștige timp stînd de vorbă cu noi, lămurindu-ne că el e băiat mare și că va sta treaz pînă la patru dimineața, așa cum a făcut și de revelion. Lui îi place Donald rățoiul și îi plac halterele, ăla da, zice cu seriozitate, e un sport de bărbați, dar Nadia nu-l lasă o clipă, cînd e acasă, îl pune să facă salturi și „sfoara”, îl aruncă în sus. Uitați-vă, ne arată tavanul, degetele alce două de lingă lustră sint ale mele. Nadia și cu Teodora m-au aruncat, mie nu mi-a fost frică, cum rideau ele, dar eu vreau să mă fac halterofil sau fotbalist. Am jucat și fotbal cu ele, doi la doi, eu cu Cristi Grădinaru și ele împreună, le-am tot faultat, dar Cristi a fost un portar slab și ne-au bătut cu 2-1. A trebuit să le plătim noi ciocolată, că jucasem cu miză.

Treaba la bucatărie s-a încheiat, apare capotul roșu al mamei. Adi se chircește pe scaun, dar pricepem imediat că n-are nici o șansă. La culcare, Adi, nu uita că ai avut hepatită și că trebuie să te odihnești! Bine, mamă, dar eu nici măcar nu pot să dorm, mai încercă mezinul o porțită de scăpare, înainte de a se întoarce în dormitor. Pe ecranul televizorului apare o fotografie a Nadiei, însoțită de un comentariu din studio și de un citat din ziarul brazilian „O globo” care vorbește despre gimnasta din România ca despre o campioană maximă. Poza asta e de la birnă, intervine mama, aparatul ăsta e cel mai greu pentru Nadia, la el a muncit cel mai mult. Bine, ne amestecăm în discuție, dar la birnă Nadia a luat zece?! A luat, sigur că a luat, continuă mama, dar după cîte eforturi la antrenamente. Șase ore pe zi lucra la sală, de la opt și jumătate la unsprezece, dimineața, și de la cinci după-amiază la nouă și mai tirziu, n-o vedeam acasă decât ca să mă-nince și să doarmă, iar cea mai mare parte a execuțiilor o dedica birnei.

Sună din nou, de data aceasta la ușă. E aproape miezul nopții, dar soneria nu pare să-i surprindă pe soții Comăneci. Intră Elena Balcan, o verișoară de-a familiei, s-a întors de la serviciu și înainte de a merge acasă a venit să-l încurajeze pe părinții Nadiei. Stă numai o clipă și iese. De la intrare, Gheorghe Comăneci se repede la telefon. Un grup de munci-

toare din Deva, cum ne mărturisește mai apoi, a ținut să-i felicite și a întrebă la ce oră exact va evolua Nadia. Asemenea telefoane primim necontenit, intervine soția. După victoria de miercuri noapte, aproape că n-am putut dormi din cauza telefonului. Mai întâi, ne-a sunat o ziaristă tocmai din America să ne întrebe ce și cum, apoi un unchi din București. Blănarul îl cheamă, o susedenie de necunoscuți, de la Brașov, de la Craiova și de mai știu eu unde, oameni care au înțeles să fie alături de noi la marea bucurie. Aceeași atmosferă a fost și la serviciu, înțelegem. Pe Alexandrina Comăneci au sărutat-o zilele acestea atitea colege și necunoscuti, pe stradă, cît în toată viața de pînă acum. Pe Gheorghe Comăneci l-au așteptat colegii de muncă de la U.F.E.T. cu flori și felicitări, Gheorghe Oancea și Ion Ciobotaru, întîmpinîndu-l chiar la poarta întreprinderii și cîntîndu-l. **Mulți ani trăiască.**

Pe nesimțite, se face ora două, fără ca cineva să dea vreun semn de oboseală. Repare și Adrian care ne anunță de la bun început că el la paralele nu se uită. Are un loc sub fotoliu de unde numai aude, se teme să privească, n-ar putea să ne spună de ce, dar parcă i se face frică. Televiziunea canadiană începe cu proba de sărituri, tata îi soplește lui Adrian să dea sonorul mai tare, și acesta se conformează. Intră în încăperea un puști din vecini, Augustin Alex, blond ca un nordic, dar venirea lui trece aproape neobservată. Tatăl ne anunță că Nadia nu va lua nici o medalie la sărituri, și-a făcut dînsul toate calculele, dar mama nu-l crede, și îl invită să tacă. Uite-o pe-a mea, zice la apariția Nadiei, uite-o și pe Teodora, da, da, uite-o pe Teodora, întărește

Prin telefon, un grup de muncitoare din Deva se grăbesc să-l felicite pe tatăl campioanei olimpice.

Adi, după care ne explică nouă, cu voce de om așezat, că arbitrele au fost rele cu colega Nadiei, care merita note mai mari. Previțiunea șefului casei se adevărește și mama Nadiei iese din cameră, abia ținîndu-și lacrimile. Emoția în încăperea e extraordinară, batistele fiecăruia sînt înlocuite cu un prosop care circula de la unul la altul, zăbovind mai ales la Alexandrina Comăneci. Încep paralele, Adi își ocupă locul sub fotoliu, dar televiziunea comută la natație. De ce-au întrerupt, mamă, se lamentează prislea, spune-le să dea! Mama tace, dar își frînge miinile, căutînd aiurea un dram de înțelegere: poate că e mai bine că n-o vedem; cînd or da din nou gimnastică, Nadia va avea medalia de aur la gît. Vorbeste sugrumat, adunîndu-și gîndurile parcă de departe. Nadia a fost întotdeauna un copil zburdalnic, o auzim, se juca mai mult cu băieții, creîndu-ne o serie de griji. Cornelia Ender a mai luat o medalie de aur, tenisiunea e neobișnuită în sufragerie, dacă s-ar aprinde acum un băț de chibrit cred că încăperea ar lua foc, nu e timp de întrebări, dar noi întrebăm și vine răspunsul. Părinții băieților o reclamau mereu, ba că nu-i lasă în pace, ba că le bate copiii, nu putea să stea o clipă locului și în trei ani am schimbat patru canapele... Să-rea pe ele cum sare acum, praf le făcea, așa că pentru noi a fost o ușurare s-o trimitem la sala de gimnastică. Acolo, talentul ei, cu care se zice că s-a născut, a avut norocul să-i întîlnească pe soții Karoli, Marta și Bela, doi oameni minunați, care au ajutat-o să ajungă ceea ce a ajuns.

Imaginea revine la sala Forum și Topescu anunță o nouă medalie de aur pentru Nadia Comăneci. Adrian aplaudă și iese de sub fotoliu, tatăl respiră ușurat, Nadia urcă pe podiumul de premiere și prosopul nu mai pleacă din mîinile mamei, care lacrimează vizibil, stergîndu-și colțurile ochilor cu fereală. Adrian anunță că sora lui e o mare campioană, dar va fi și mai mare pentru că va cîștiga și birna, sună telefonul și nimeni nu se duce să răspundă. După insistențe, imaginea fiind din nou mutată la natație, Gheorghe Comăneci ridică receptorul. Cineva din Moinești, parcă familia Bălan, se grăbeste să-i felicite pe fericicii părinți.

Din nou legătura cu Topescu și din nou titlul olimpic pentru româncă! Mama Nadiei plînge de-a binelea, nemaiascuzîndu-și emoția, soțul ei o privește ca și cînd n-ar vedea-o, frunzărește nervos și fără sens paginile unei cărți alese din bibliotecă la întimplare. Basmă de Clemens Brentano, Adrian topăie de bucurie. La sol, fie ce-o fi! Avem trei medalii olimpice de aur, n-au decât să mai ia și alții, Teodora a luat și ea două, ce-am visat s-a întîmplat, așa că pot să mă liniștesc, monologhează Adrian.

Mai rămîne ceva răgaz pînă la încheierea concursului. Neprovocat, dar simțînd nevoia să vorbească, tatăl campioanei își aduce aminte de campionatele de la Bacău, la care a fost prezent abia în ultima clipă, deși plecase de acasă la timp. Pe drum, microbuzul s-a defectat și au ajuns la sală chiar la festivitatea de premiere. S-a strecurat undeva în tribună, dar cineva l-a recunoscut. Uite-l pe tatăl Nadiei Comăneci, a zis o femeie, iar dînsul, bărbat în toată firea, trecut prin destule în viață, a simțit că nu-și mai poate strîni firea și a lăsat să-i cadă cîteva lacrimi.

Urmează, după cum bine știți, bronzul de la sol, dar clipele de mare tensiune trecuseră. În încăperea se aprinde lumina și sîntem invitați să sărbătorim, după datina românească, izbînzile extraordinare ale micutei campioane, ce va împlini cincisprezece ani la 12 octombrie. Din păcate, timpul ne presează. Pierdem trenul. Plecăm la fel de pe neașteptate cum am venit, lăsînd în urma noastră o familie fericită, una din milioanele de familii de români fericite în acele clipe, care familie se numea tocmai Comăneci.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

O telegramă, venită la miezul nopții și de la oameni necunoscuți, demonstrează familiei Comăneci că o întregă țară e părtaşă la bucuria ei.

Asupra inscripției de pe Răbozul de aur de la Pietroasa, rezumăm din DACIA PREISTORICĂ datele și opiniile ce urmează:

— În anul 1843 Sechi — „consideră caracterele inscripțiunii ca litere clare și neîndoioase eugane”;

— În anul 1844 — „se ocupă de această verigă Micali, care consideră că inscripțiunea gravată e obscură, deși caracterele, prin forma lor, sînt foarte apropiate de cele eugane”;

— În anul 1850 Joseph Arnetz consideră caracterele acestei inscripțiuni „asemănătoare întru toate cu cele pelage și chiar cu cele eugane”;

„Însă cu totul de altă părere erau literații din Germania. Seduși prin asemănarea unor caractere (s.n.) cu așa-numitele rune anglo-saxone, dinșii erau de credință că inscripțiunea este gotică și că ea conține cuvinte gotice ori cel puțin germane posteroare epocii gotilor”;

— În anul 1855 Iuliu Zacher — „cel dinții care emise această părere, citește: G... ANIOVIHAILAG”;

— În 1856 Wilhelm Grimm susține că ceva gotic în inscripțiunea verigei nu se poate afla (s.n.): din contră, se pare mai mult că această inscripțiune conține cuvinte ce aparțin dialectului teuton. El citește: + UTAN NOTHI HAILA +;

— În 1857 Massmann citește inscripția: GUT ANNOM HAILAG;

— Tot în 1857 Lauth e de părere că această inscripție conține cuvintele GUTANI OD HAILAG;

— În 1861 Dietrich propune o nouă interpretare: GUTA ANIOTHI HAILAG;

— În 1866 același Dietrich își modifică părerea ce-o avusese mai înainte cu privire la sensul cuvintelor;

— În 1867 Georg Stephens — „exprimă părerea că inscripția este a se citi: GUTANIO WI HAILAG”;

— În 1884 Stephens face o nouă împărțire a cuvintelor: GUTA NIO WI HAILAG;

— În 1878 P.I. Cosijn — explică textul propus de GUTANIO WI HAILAG — „Dar consacrat din partea femeilor gotice (!)”;

— În anii 1884—1889 Henning adoptează lectura lui Stephens GUTANIO WI HAILAG;

— Între 1861—1866 Rudolf Neumeister propune trei interpretări: GUTANIOWI HAILAG; GUTANI OWI HAILAG; GUTANI O WI HAILAG —

Acestea sînt interpretările pe care Nicolae Densusianu le înregistrează, de la pag. 643 pînă la pag. 647

De unde noi înțelegem astăzi ce eforturi s-au făcut pentru a atribui onora ceea ce nu le aparține.

Mai departe marele savant român pe nedrept uitat și minimalizat, scrie:

„Cînd noi am trimis un facsimil de pe această inscripțiune distinsului lingvist Dr. PARMET, docent privat de filologie la Academia din Mînter, dînsul, după un studiu aprofundat ne-a declarat că aici nu avem a face cu rune ci cu litere vechi grecești (s.n.) cari pe lângă toate că gravorul neîndeminat nu știa să facă decît linii drepte, totuși au pierdut foarte puțin din forma lor adevărată, originală”.

Noi am ajuns însă la concluzia că Parmet considera tipicitatea scrierii getice zisă Răboz, ce este alcătuită din zig-zaguri, drept stingăcie, așa cum îndeobstea arheologii mai consideră monedele geto-dace drept imitații barbare, dovădind cel mult crasa lipsă de talent grafic și caligrafic al strămoșilor noștri, față de greci.

Continuînd și revenind la textul inscripției, Nicolae Densusianu scrie: „În examinarea critică a caracterelor grafice nu trebuie să pierdem din vedere că aceleași forme de litere le aflăm în inscripțiunile vechi grecești, în cele italice și peste tot locul pe unde s-a extins odată poporul pelag. Alfabetul așa-numit runic nu conține decît numai o parte din elementele vechiului alfabet pelag” (s.n.).

De mare însemnătate este însă nota din subsolul paginii (648) în care marele savant scrie:

„Cuvîntul runa sau rhuna, după cum rezultă din vechii autori era la început numai o numire generală pentru caracterele grafice, ce se întrebuntau în ținuturile locuite de celti, de germani, și de pelagii din nordul Dunării. Originea și înțelesul acestui cuvînt nu se poate explica nici din limba celtă nici din limba germană. Din contră, se pare mai mult că acest termen are un caracter etnografic, după numele vechiului popor pelag, numit RIMI, ARIMI, sau RĂMNI...”

Episcopul Venanțiu Fortunat din Gallia (sec. al VI-lea) numește aceste caractere barbară rhuna, adică litere ale barbarilor, iar nu ale germanilor și după cum știm, sub numele de barbari se înțelege cu deosebire populațiunea indigenă din părțile de nord ale Eladei.

În fine, să amintim aici că ungurii încă din secolul al XIII-lea numeau literele cirilice literae blackorum sau românești, cu toate că în timpurile aceste se scria cu așa-numitele cirilice mai mult în limba slavonă decît românească. Chiar și în secolul al XVIII-lea și al XIX-lea literele cirilice erau numite de unguri olah betűk și de români, slove românești.

Cînd lucrurile au fost stabilite atît de clar în DACIA PREISTORICĂ, ni se pare cel puțin ciudat efortul atîtor generații de arheologi români de-a evita, și chiar de-a discredita aportul lui Densusianu în multele enigme ale culturii noastre străvechi. Cu totul inexplicabilă ni se pare și ambiția unor cercetători actuali de-a mai pune o lopată de țărînă peste geniala operă DACIA PREISTORICĂ, atunci cînd eforturile unora dintre noi, de altă părere, li se atribuie o așa zisă „agresivitate neodensusianistă”.

Este astăzi, mai evident decît oricînd, că nu se poate spune că de la Iuliu Zacher

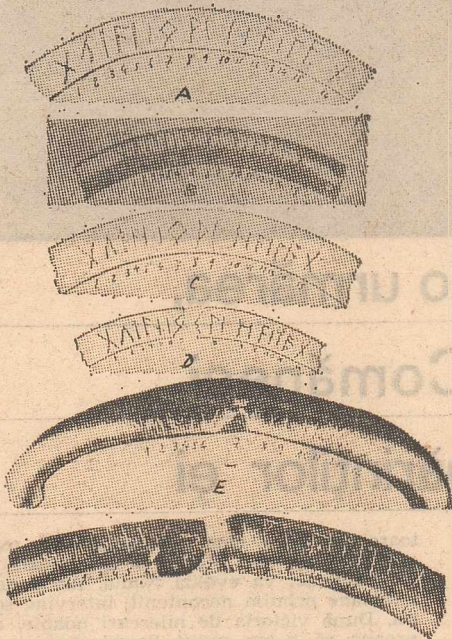
FOTOMONTAJ

LA UN PUNCT DE VEDERE

toți specialiștii care s-au ocupat de această inscripție o consideră runică.

Este tot atît de evident că transcrierea inscripției de către Odobescu, pe care Densusianu nici n-o consideră demnă de-a fi luată în discuție, nu poate fi argument suprem și ultim pentru a închide definitiv calea oricărui alt punct de vedere.

Drept probă depunem șase variante ale uneia și-acelerași inscripții cu următoarele mențiuni:

Varianta A — „astfel cum a fost publicată de MICALI.”

Varianta B — „după reproducerea galvanoplastică făcută pentru muzeul din Berlin în 1855”, deci aceea citită de Iuliu Zacher — și de către ceilalți literați germani.

Varianta C — „reprodusă de C. Bolliac în Trompeta Carpaților 1871.”

Varianta D — „în starea în care se află în Dacia Preistorică la pag. 651.”

Varianta E — după Ecat. Dunăreanu Vulpe.

În această variantă, aducem la cunoștința publicului interesat de istorie că autoarea monografiei „Tezaurul de la Pietroasa” — 1967 — comite dacă nu o mistificare, cel puțin o greșeală.

Ne referim la planșa nr. 46 — „fragmentele colanului (Răbozului) cu inscripția rămasă după deteriorarea din 1875”.

După cum poate constata oricine consultă broșura citată mai sus, inscripția a fost răsturnată — plasindu-se cu curbura în jos.

Am crezut la început că poate să fie o greșeală de paginatie, dar cercetînd mai atent am băgat de seamă că în cazul în care Ecat. Dunăreanu Vulpe ar fi așezat inscripția ca toți ceilalți cercetători s-ar fi constatat mai repede faptul că din cele 15—16 rune ale variantei Odobescu, nu-si mai păstrează caracterul „gotic” decît cîteva.

Și mai derutantă va fi constatarea că X-ul „gotic” inițial a dispărut, și-n locul lui se vede un „I” latin.

În loc să cerceteze care să fie misterul acestei modificări a runelor s-a găsit soluția nu prea științifică, de-a se răsturna „colanul” inversindu-se capetele inscripției — întrucît X-ul „gotic” final s-a păstrat fără modificări flagrante.

Varianta F — pusă nouă la dispoziție de către o tovarășă cercetătoare de la Institutul de arheologie, la cîteva ani după varianta Vulpe.

Am alcătuit fotomontajul celor șase variante pentru ca să atragem atenția asupra unui fenomen cu totul curios — privind nu atît diversitatea de opinii și interpretări asupra uneia și aceleiași inscripții, ci înții de toate că ni se par stranii deosebirile fizice evidente dintre unele și aceleiași semne, încît diferențele de interpretare devin minore.

În fotomontajul nostru, trei variante (A, C, D) sînt, ca să zicem așa, subiective adică așa cum a fost văzută și transcrisă una și-acelerași inscripție cu diferențe de la cercetător la cercetător.

Celelalte trei variante (B, E, F) au fost obținute cum urmează:

Varianta B — prin procedeul galvanoplastică, variantele E și F prin fotografieră.

Cercetîndu-le cu atenție și inventariînd modificările așa-ziselor rune „gotice” din Răbozul getic de la Pietroasa, nu poți trece cu vederea acest fenomen al modificării în funcție de direcția și intensitatea luminii la care este abordată inscripția, decît intrînd în conflict cu adevărul științific.

În consecință, se impune ideea de-a renunța la prejudecata gotică și să ne îndreptăm cercetările pe linia propusă de Nicolae Densusianu — precum l-am citat noi mai sus, selectîndu-l. Am propus și propunem de aceea o confruntare cu monedele dacice-getice și cu răboajele țără-

nești și-am fost contestat într-un soi de alt punct de vedere, vechi de peste o sută de ani. Dăm mai jos două fotomontaje cuprinzînd monede geto-dace — primul din două monede Filip și una de Banat, pe fața în care este grafiat Călărețul și-al doilea alcătuit din trei capete de OLIGARHOI daci, care nu seamănă cu niciun Filip, pentru că sînt Eroi fondatori — inițiali-strămoși, aleșii pentru viajul sacru.

Se impun mai apoi următoarele lămuriri:

Moneda nr. 1 este una și-acelerași monedă publicată în Flacăra la punctul nostru de vedere din 27 mai, după care am scos două calcări grafice, pentru a evidenția procedeul graphis, ca procedeul general întru elaborarea scrierilor sacre ale strămoșilor noștri.

Moneda nr. 2 este o monedă cu scriere-Banat cum o face publică C. Preda în cartea „Monedele geto-dacilor”.

Moneda nr. 3 — o monedă tip Filip din aceeași carte, — în care se poate constata fără prea mare efort procedeul graphis de elaborare a monedelor de către ai noștri, cei vechi și drepti... Acest fotomontaj îl considerăm apt să probeze ideea noastră că dacii-geții practicau scrieri-desene în care foloseau alfabetele vechi latinești-grecești adică pelagice, utilizate ca termeni componenți ai unor rune-ideograme zise mai tirziu slove valahe.

Cu vechile alfabetele pelagice, combinate și mai apoi cu multele și diversele scrieri ale orientului troian și semitic, inițiatii orfici-zamolxieni desenau-scriau banii sacri de folos transcendențial.

Al treilea fotomontaj este alcătuit din trei capete de printă, sau zrer-roi, regi-fondatori sau bani — căpetenii etnice sa-

eralizate, și fii de regi aleși și trimiși în solii multiple, gravați-scriși după anume criterii în monede zise „imitații după tetradrahmele lui Filip al II-lea.”

Le depunem mai jos cu intenția de-a pune sub semnul întrebării teza actuală asupra monedelor mai sus-zise.

Credem că este în ordinea oricărei logici elementare următorul raționament:

Dacă monedele „tip Filip” ale dacilor-geților sînt copii și dedicații după emisiunile casei macedonene, respectiv ale lui Filip al II-lea, atunci aceste monede-copii trebuie să aibă gravat capul regelui Filip consacrat în tetradrahmele titulare.

Cum acest lucru nu se poate constata la cea mai mare parte din monede dacice „tip Filip” — întrucît mai tot banul de aur, de argint sau aramă are gravat pe el tot alt și alt cap de rege, se impune ideea că emisiunile postune și imitate nu-s ceea ce consideră în toată obștea arheologică — numismatică.

Ne aflăm prin urmare în fața unui tulburător fapt cultural al strămoșilor noștri, care nu poate fi abordat decît în conexiune cu practica scrierilor Răboz — atît de clar și exact ilustrată în misteriosul fenomen al metamorfozelor luminii solare în evoluția zodiacală — fenomen ușor de constatat de către oricine și oricînd în fotomontajul nostru de mai sus.

Lată prin urmare, o multime de probleme la care trebuie să se angajeze cercetătorul serios, mai înainte de a lua pe un „nespecialist” la întrebări cînd se propune un nou punct de plecare asupra răbozului getic de la Pietroasa, și-asupra banilor dacici-getici.

În ceea ce privește somația ce ne-ar face-o unul sau altul de a ne expune public sistemul de lucru, răspundem că sîntem gata a ne divulga construcția ce ni s-a recunoscut într-o altă confruntare cu istorici, dar numai în următoarele circumstanțe:

— dacă ni se asigură un auditoriu larg alcătuit din adepții tuturor orientărilor arheologice, adică și din afara cercului de elevi ai lui Părvan și elevi ai elevilor lui;

— dacă aceștia din urmă vin la confruntare cu caletele în care să aibă conspectată DACIA PREISTORICĂ de Nicolae Densusianu ediție unică 1913;

— dacă se va da dovadă de elementară colegialitate și civilizație getică, (de a fi cei mai drepti dintre toți tracii!) — adică să nu se recurgă la întrebări de intimidare...

Cum însă nu sperăm să obținem nici unul din dezideratele mai sus enunțate, rugăm să se aștepte să definitivăm și să publicăm DAKHIA FÓNIX — Răbozul sau Testamentul lui UOM.

ION GHEORGHE ■

CIRCULAȚIE ȘI ACCIDENTE

Simbătă, 17 iulie, orele 14.00; pornim cu echipajul compus din lt. maj. Virgil Căsmoiu și lt. Ștefan Duce, la bordul unei Dacia 1300, cu însemnele Miliției, pe străzile Bucureștiului. Zi caldă de vară, lumină multă, apăsătoare.

DE CE SE GRĂBESC OAMENII ?

Circulăm pe șoseaua Otopeni, în sensul care duce spre Ploiești. Undeva, la circa 1 km în urmă, aparatul Radar, montat pe o Dacie 1100, înregistrează vitezele și ni le anunță. Un Ford Escort, condus de o tânără din Tg. Mureș, Katalin Szivos, trecuse cu 82 km la oră. Explicații: credeam că este autostradă, mașina are viteză mare, n-am văzut radarul. În Fiatul 124 cu nr. 1-B-5448, o pereche de tineri circula cu 80 km la oră. De ce? Se căsătoriseră și erau grăbiți să ajungă la Snagov pentru a sărbători, în doi, evenimentul. Cu 79 km la oră este înregistrat și autoturismul Dacia 1100 cu nr. 2-B-4093. Dar „cazul” este mai interesant. Tînărul de la volan, Al. Arginteanu, pare nemulțumit de măsurile luate de agentul de circulație. Nu semnează procesul verbal de contravenție („am acest drept, nu?”), vrea să știe de ce Dacia 1300 neagră, în spatele căreia a mers, angrenându-se în viteză aceasta, n-a fost oprită, iar ca să plătească amenda vrea să i se arate fotografia din care să reiasă cu ce viteză a trecut prin fața radarului. Stă liniștit pe perna mașinii și așteaptă întocmirea actelor. „N-au ce-mi face, d-le, nici nu semnez hirtia. Las' că știu eu cum merg treburile...” Se constată însă că tînărul nu are încă un an de când conduce și nu poartă semnul preventiv. Despre asta ce-i de spus? „Cade, d-le, uite, pune-l d-ta să vezi cât stă? Hai, pune-l!” Amenda trebuie achitată. Pe loc sau în 48 de ore. După trecerea lor, va fi mult mai mare.

Cazurile au fost multe. Am ales doar câteva. Imi aminteam că pe porțiunea pe care ne aflam se întimplaseră grave accidente datorate vitezelor, se înregistraseră victime omenești.

— Ce părere aveți, tovarășe maior Mihalache Stoleru, de cazurile prezentate?

— Viteza a rămas principala cauză a accidentelor de circulație. În 1975, din cele aproape 4000 de accidente mai grave, soldate fie cu victime ori răniți și cu pagube de peste 5000 lei, 14% s-au datorat excesului de viteză. Pe primul trimestru al acestui an, dintre accidentele mai ușoare 26,8% au avut aceeași cauză. Aș spune însă că nu atât excesul de viteză în sine duce la accident, ci poate mai ales neadaptarea vitezei la condițiile de drum, pentru că o viteză excesivă poate fi chiar cea permisă de lege, să zicem 60 km/h, dacă starea drumului parcurs nu permite o deplasare atât de rapidă. Sau pe timp de ploaie, ori polei. Sint situații în care fiecare șofer trebuie să știe să se adapteze împrejurărilor speciale în care se află. Cit despre așa-numitele majorități de amenzii, ele sînt privite cu totul eronat, pentru că, pe de o parte, sumele fixate fac parte dintr-o lege (nr. 32 din 1968 — n.n.) care include toate sancțiunile și sancționările contravențiilor, nu numai ale celor de circulație, iar, pe de altă parte, pentru că sumele respective, cu o limită minimă și alta maximă, sînt înscrise tot în această lege, nefiind, prin urmare, un capriciu al agentului de circulație, cum pretind unii. Proba vitezei prin fotografie se face în fața instanței dacă aceasta o solicită. Nu este o problemă.

UN PAHAR ? DOUĂ PAHARE ? CINE

POATE ȘTI ?

Sîntem pe noua și frumoasa Șosea Colentina. Mergem în spatele unei Dacia 1100 care, spre surpriza noastră, taie linia neîntreruptă fără a se asigura (în acest caz ar fi văzut echipajul miliției și ar fi renunțat) pentru a trece de pe un culoar pe altul. La volan Vasile Chiriță, angajat al I.U.T. autobaza „Gherase”. Șofer profesionist. Să-i dăm cuvîntul: „Mă duceam să-mi iau leafa. Da, am greșit. Miros a alcool? Am băut, dar numai un pahar cu bere, acum 2-3 ore, dar am și mincat. Am doi copii. Pe sănătatea lor dac-am băut mai mult. Mă duceam doar să-mi iau leafa. Atii!” Se procedează la controlul actelor. Se constată că V. Chiriță are carnet de mai puțin de un an de zile și că, în luna aprilie, a avut carnetul suspendat pentru consum de alcool... Pe Calea Griviței, în dreptul Cîmîtîrului Sf. Vineri, un „Roman Diesel”, cu nr. de circulație 31-B-8495 întoarce dintr-o bucată, schimbînd direcția de mers dinspre Piața Chibrit spre Podul Grant. În fața noastră și în dreptul stației de tramvai și autobuz. Este un tînăr simpatic, Ion Olteanu, care miroase de la distanță a băutură. Omul se explică: am lucrat de noapte și acum am intrat iar, adică la 14.30 (ceasul arată orele 16.30 — n.n.). Am băut 2 beri colea, la „Marea Neagră”, dar nu mai mult, că am de lucru. Trebuie să car pămînt de la groapa Giulești. Presimțind ceea ce avea să urmeze, se trezește parcă și începe să se roage: nu mă nenorociți, imi luați pîinea de la gură, abia m-am înșurat, ce-o să zică nevasta, socrii, cînd ori să mă vadă stînd acasă, gîndiți-vă și dumneavoastră! Un caz mai deosebit, aflat în cercetare, s-a petrecut în aceeași zi pe șoseaua ce duce spre Măgurele, acolo

unde se află cetatea atomiștilor români. Mașina nr. 2-B-1606 refuză să se oprească la indicația agentului de circulație și intră pe un drum de țară, fiind urmărită de echipaj. Drumul devine cărare, cărarea se infundă. Milițienii găsesc autoturismul abandonat. Înăuntru, cetățeanul Ghiță Barbu care nu-l cunoaște pe proprietar. Îi făcuse semn să-l ia și pe el, să ajungă mai repede la București. Warszawa cu nr. 2-B-1606 se află acum la sediul Batalionului de circulație din București, proprietarul a fost identificat, iar primii martori audiați, vecinii lui Dumitru Marin, din str. Biserica Mărcuța nr. 1, au declarat că l-au văzut urcîndu-se la volan după ce băuse și plecînd spre pădure, cu familia.

NEATENȚIA DETRONEAZĂ ALCOOLUL

Totuși, ne spune maiorul Mihalache Stoleru, statisticile ne arată că locul al doilea în trista ierarhie a accidentelor nu mai este deținut de consumul de băuturi alcoolice, ci de neatenție.

Chirurgul Adrian Cristescu, de la Spitalul „Dr. Gh. Marinescu”, afirmă însă că din cele 70 de accidentări înregistrate la camera de gardă urgentă a neurochirurgiei, unde lucrează, 60 pînă la 70% s-au datorat beției, fie a conducătorilor auto, fie a pietonilor loviți din vina lor.

— Starea de beție agravează totul, deoarece pe lângă intervențiile chirurgicale necesitate de accident se ivesc și tulburările organice și psihice determinate de starea de ebrietate. În astfel de cazuri, sarcina noastră, a medicilor, devine mult mai grea, șansele pacienților scad. De la 1 ianuarie 1976 și pînă acum, la 20 iulie, am acordat 9000 de consultații accidentaților, dintre care circa 3000 se datorau circulației rutiere.

DO, RE, MI, FA, SOL, LA, SI...

Din cauza neatenției s-au produs în anul 1975 (referirea se face la accidentele mai grave, cu răniți și pierderi de vieți omenești) 8% din totalul de accidente de circulație. În primul trimestru al acestui an procentul a fost de 7,5%.

Pe șoseaua ce duce la aeroportul Băneasa, începînd de la Casa Ștefăni, banda de depășire este ocupată de autoturismul nr. 2-B-6631, un Fiat 850, condus de Gh. Perlovan. Mare surpriză pentru cel oprit, tocmai dincolo de Băneasa. „Am mers eu pe banda a 3-a? Și ce-i neregularitar în asta? Aveam viteza legală”. Lt. maj. Căsmoiu îi atrage atenția că pe porțiunea dintre Casa Ștefăni și fîntina „Miorița” viteza este limitată la 40 km/h. Gh. Perlovan nu „vede totuși un motiv de a fi amendat. Banda a 3-a este interzisă doar începătorilor. Or, eu conduc de mai mulți ani. De fapt, nici nu știam pe ce bandă eram. Discutam cu soția. Avem pe cineva bolnav în familie”. Pe Calea Dorobanți, în dreptul străzii Slătineanu (în sensul spre Ștefan cel Mare), o Dacie 1100 tamponează, din spate, un Volvo care frînase spre a da posibilitate vehiculului din față să vireze spre stînga. La volanul Daciei, compozitorul Aurel Giroveanu care-și recunoaște vina și este... recunoscut de toți: de lt. Cornel Căpățînă, de la I.G.M., în echipajul căruiua mă aflui, de șoferul nevinovat, Ara Ghimișan, de curiosii care s-au oprit.

— Fredonam noua melodie pentru Festivalul de la Mamaia și, fiindu-mi cald, mi-am șters fața cu batista. A fost de ajuns. Sint vinovat. Bine că n-a ieșit mai rău. Cînd am văzut că intru în mașina din față, vă spun drept, m-am îngrozit. Am frînat, se vede, dar ajunsesem prea aproape de Volvo.

— Ce este pentru dumneavoastră circulația, tovarășe Giroveanu?

— Înșiși viața trepidantă a orașului. Nu-mi pot închipui o metropolă, cum este Bucureștiul, fără o circulație intensă. Cred însă că nu există încă o concordanță între această dezvoltare și pregătirea șoferilor. Mai ales a celor amatori. Bineînțeles, nu mă refer la mine. Eu conduc totuși de 10 ani...

Intersecția Calea Victoriei cu str. Eforiei. Semaforul indică roșu, pentru trecerea pietonilor. Totuși, un om trece și este aproape urcat pe botul unei Dacia 1300, care vira la dreapta. Din fericire, fără urmări, mașina nu avea aproape deloc viteză.

— Nu vă este frică? De ce traversați pe roșu?

— Am crezut că-i pe verde.

— Sinteți daltonist?

— Nu, d-le, sint pensionar, răspunde zîmbînd. Facem cunoștință. Pietonul se numește Eduard Palade, are 70 de ani, pe care-i poartă splendid. Povestește, cu obiectivitate, că nu i se întimplă pentru prima oară să greșească. Cu aproape trei ani în urmă a fost lovit, tot din vina sa, de o mașină pe Bd. D. Cantemir, la intersecția cu Bd. Mărășești. „Nu eram pe zebra. Șoferul a făcut tot ce a putut să mă evite. A frînat, s-a dus spre stînga, dar veneau și alte mașini și n-a putut mai mult, că intra în ele. Am fost internat la Spitalul nr. 9, la Balamuc, dar am scăpat cu bine. N-am avut pretenții, că era vina mea. Dar, mergînd la mare să mai lucrez cele 4 luni la care am dreptul, într-o zi am căzut în nesimțire. Apoi, am intrat în comă. Soția le-a spus doctorilor de accident. După analizele de rigoare am fost deschis la cap. Trepanat. Mi-au scos un cheag de sînge de 380 de grame. Vă dați seama? O treime din greutatea creierului!

— Și totuși circulați neatenți...

— Da, d-le, circul. Probabil nu m-am speriat destul.

Neatenția, locul doi în ierarhia accidentelor de circulație. Unul era să se producă sub ochii noștri. Mă gîndesc la lt. C. Căpățînă, șef de promoție al școlii de ofițeri de miliție, absolvent al Facultății de drept, care și-a ales profesia pentru că mama sa căzuse victimă unui accident de circulație și dorea să ajute la prevenirea altor asemenea întimplări tragice...

— Și totuși circulați neatenți...

— Da, d-le, circul. Probabil nu m-am speriat destul.

Neatenția, locul doi în ierarhia accidentelor de circulație. Unul era să se producă sub ochii noștri. Mă gîndesc la lt. C. Căpățînă, șef de promoție al școlii de ofițeri de miliție, absolvent al Facultății de drept, care și-a ales profesia pentru că mama sa căzuse victimă unui accident de circulație și dorea să ajute la prevenirea altor asemenea întimplări tragice...

ȘOFERIA NU ESTE UN SPORT, CI UN

FENOMEN SOCIAL

Prezint întregul material recoltat pe teren cercetătoare principale de la Institutul de cercetări pedagogice și psihologice, Iudith Moscu, cerîndu-i să analizeze mecanismul contravenției în circulația rutieră, motivațiile de comportament ale subiecților aflați în culpă, raporturile dintre omul ordinii și cetățeanul care circula pe jos ori pe sus.

— Se ajunge, uneori, după cum mi-ați și povestit, la negarea evidenței (șoferul invitat să spună care far îi luminează mai tare afirmă că cel mai slab, deși realitatea este de nedezmințit). Aci ne aflăm în marea categorie a devierilor de comportament. Pe cel care te orbește cu luminile îl interesează doar ca el să vadă bine. Ce se întimplă cu tine, mai puțin ori chiar deloc. Un astfel de individ va avea, negreșit, comportări deviate și în viața de familie și la slujbă. „Genul” poate fi eliminat prin educație.

— Cum se explică atenuarea ori dispariția instinctului de conservare?

— El se află undeva în străfunduri, acoperit de experiență...

— De ce unii devin umili, dintr-o dată?

— Este vorba de un comportament foarte pragmatic, în ambele situații. Sint agre-

siv fiindcă așa îmi merge mai bine. Și umil din același motiv. Să scap fără amendă, să-mi mențin carnetul. Între noi fie vorba, nu prea este cinstit un astfel de cetățean. Nici cu el însuși. Dar, cred, totodată, că tipul agresiv este cel care n-a avut încă un accident. Pe scurt: cei 7 ani de-acasă. Asta nu înseamnă că un șofer trebuie să fie timid. Între a lua o decizie rapidă și legală, între a te integra în circulație, care nu este un sport, ci un fenomen social, și a deveni violent este o mare prăpastie. Se cere doar să nu depășești limita, adică să-ți optimizezi acțiunile, astfel ca să nu deranjezi. O hotărîre rapidă poate fi necesară și utilă mai ales cînd conduci, dar pînă la un punct, dincolo de care ea devine și agresivă și primejdioasă.

În primele ore de după trezirea de dimineață, organismul nu este în plenitudinea capacităților sale psihomotorii și recomand conducerea prudentă, cu un spor de atenție. Nu ne-am trezit, cu adevărat, odată cu scularea din așternut. Ci de-abia după 5 ori chiar 6 ore. După serviciu sintem, în schimb, obosiți. Deci, din nou prudență și atenție. Mai cred că niște testări temperamentale nu ar strica măcar la șoferii profesioniști și, neapărat, la recidiviști. Veți vedea ce rezultate importante s-ar obține. După mai multe accidente, se impune ca un șofer să fie împiedicat de a mai conduce. Sint, după părerea mea, trei mobiluri care se cer a fi respectate de către un conducător auto pentru a nu cădea în contravenție: securitatea personală, altul economic — să nu fie amendat — și ocrotirea celorlalți. Se impune însă ca toate trei să funcționeze împreună.

Unul fără altul favorizează producerea accidentelor. De aceea gîndesc că cei mai expuși la accidente sint cei care conduc foarte bine și, după ei, cei care conduc de puțin timp, un an-doi și n-au încă reflexele puse la punct. Prima categorie gîndește așa: celălalt are mașină mai tare, dar eu sint șofer mai bun! La primii, curajul crește peste limita optimă, în sens negativ. Ei nu mai au frîne interioare. Rețineți: șoferia nu este un sport, ci un fenomen social!

PRODUCEM MAȘINI, TREBUIE SĂ

CIRCULĂM, PROBLEMA CIRCULAȚIEI

RĂMINE ÎNSĂ O PROBLEMĂ DE

EDUCAȚIE

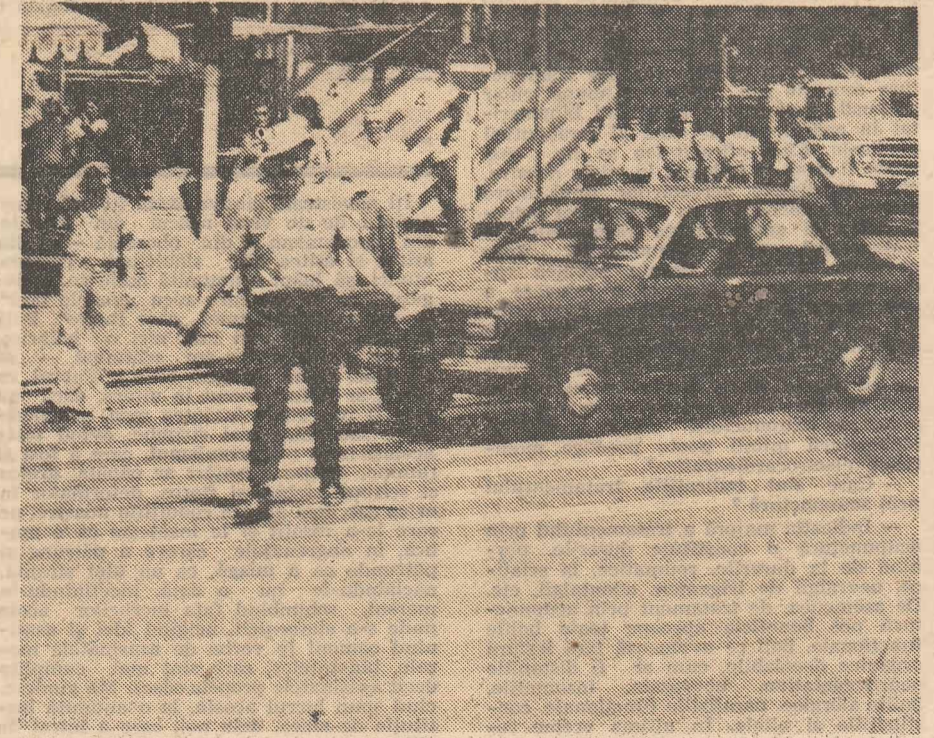
Dr. Virgil Anghelută, directorul Spitalului „Dr. Gh. Marinescu”, este și șofer amator. Și încă unul grăbit, așa cum, cu onestitate, ne declară.

— Din cazurile rezolvate de noi doar de la 1 iulie 1976 pînă azi (21 iulie — n.n.), 20% au rămas cu leziuni grave, traumatizări în zona cranio-cerebrală, unii cu distrugerii de substanță cerebrală, care au necesitat grele intervenții chirurgicale. Nu mai amintesc despre traumatismele asociate: fracturi ale membrului superior sau inferior, ale coastelor etc., ceea ce complică rolul medicului, scade din șansele de recuperare ale pacientului, sporește cheltuielile necesitate de îngrijire și tratament. Un astfel de caz, reținut timp de 4 luni în spitalul nostru, a costat 48.000 de lei, pentru că a trebuit să apelăm la antibiotice foarte puternice și foarte scumpe spre a stopa procesele de infecție survenite în urma accidentării. Vă dați seama? Toți acești oameni absentează de la lucrurile lor de muncă. Alte perturbații „ricoșate” la distanță. Personalul medical este reținut, din practica profesiei, pentru lungi și inevitabile discuții cu organele de cercetare, cu vinovații, cu familiile acestora etc. Din secția de copii a neurochirurgiei, 50% au fost victime ale accidentelor de circulație.

Vreau să mă refer și la consumul de medicamente, mai precis al tranchilizanților de tipul, hai să zicem, al „banalului” Extraval. Efectele asupra celui care se află la volan pot fi tragice, din cauza înfîrzierii reacțiilor, a reflexelor absolut necesare în rezolvarea problemelor neașteptate sau clasice ce se pun unui șofer. Atenția — pe care o văd ca pe o orientare a activității psihice în vederea cunoașterii unor situații și a rezolvării lor optime — este și ea afectată. Aș recomanda depistarea hipertensiunilor și împiedicarea lor de a se urca la volan, ca și testarea psihologică a profesioniștilor.

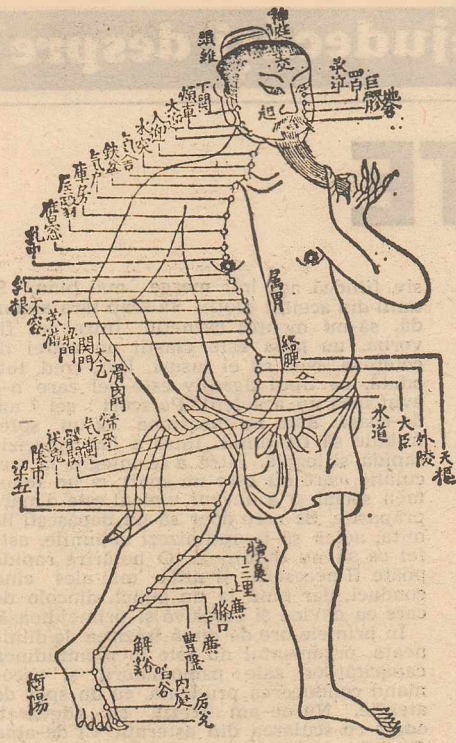
Și contactele cu agenții de circulație sint concludente. Dacă omul este educat rațională mai rapid și mai cu folos. Face economie de timp și de consum nervos. El are deschise căile justiției pentru a-și realiza un drept, în caz că și-l consideră lezată. Personal — ca să fiu sincer pînă la capăt — nu cred că poți schimba punctul de vedere al celui care te-a oprit pentru o contravenție oarecare. Dar la organele superioare se poate discuta și lămuri orice situație. Pe opinia publică, pe martorii ocazionali, nu se poate conta, după părerea mea. Deși astăzi a avea mașină nu mai constituie o diferențiere socială atât de netă ca altădată, sint încă cetățeni care se lasă animați de invidie, de comătimire pentru șoferul profesionist etc. Poate că și legislația privind circulația ar putea fi îmbunătățită la acele capite care par încă ambigui, cum ar fi, de pildă, prevederea că șoferul este obligat să ia toate măsurile pînă la limita evitării oricărui accident. Cred însă, cu toată convingerea, că a circula corect înseamnă a te comporta civilizată.

EMIL LEONARD ■

O traversare poate fi oricînd sursă de accident. Peste cîteva minute vom discuta cu imprudentul pieton...

Desen după un tratat antic chinez reprezentând un meridian de acupunctură

Deși acupunctura, ca metodă de tratament, este utilizată în extremul-orient de mai bine de 3000 de ani, introducerea ei printre metodele occidentale, clasice, ale medicinei, nu a avut loc decât cu 40 de ani în urmă. În ultimele două decenii progresele înregistrate au fost remarcabile. Medicii români au contribuit activ la fundamentarea științifică a metodei, aducând date noi atât în ceea ce privește particularitățile funcționale ale formelor cutanate utilizate în acupunctură cât și în înțelegerea mecanismului prin care aceasta acționează.

Intrucât numeroși cititori ne-au solicitat unele lamuriri privind indicațiile și eficacitatea folosirii acestei metode terapeutice, precum și asupra contribuției școlii medicale românești în aplicarea științifică a metodei, am apelat la explicațiile unor cunoscuți specialiști care au avut amabilitatea de a ne servi drept ghizi în înțelegerea problemelor legate de o practică milenară, care este în același timp o artă și o știință în adevăratul sens al cuvintului.

ORGANISMUL VIU COMUNICĂ ELECTRIC CU LUMEA INCONJURATOARE

Dr. IOAN FLORIN DUMITRESCU, doctor în științe medicale, vicepreședinte al Societății Academice Mondiale de Acupunctură șeful Laboratorului de electrografie din cadrul Centrului de Protecție și Igienă a Mucii a Ministerului Industriei Chimice: Cred că nu mai este nevoie de demonstrat eficacitatea acupuncturii. Cei peste 4000 de ani de acupunctură sunt o dovadă grăitoare a viabilității și implică o eficiență a acestei tehnici. Acupunctura reprezintă singura metodă care a rezistat aproape neschimbată de-a lungul mileniilor, în opoziția tuturor preferențelor pe care le-au suferit până la ora actuală celelalte metode, și care însușează cel mai mare număr de cazuri rezolvate din istoria practicii medicale, dovedindu-se prin aceasta a fi una dintre cele mai verificate metode, atât prin proba timpului, cât și la scara proporțiilor umane. Mai interesant mi se pare să vorbim despre eficacitatea ei în contextul medicinei contemporane, despre necesitatea și posibilitățile sale de integrare alături de celelalte metode terapeutice. Dacă până acum acupunctura a fost privită ca ceva aparte, ca o ciudățenie exotică situată la periferia medicinei, la ora actuală ea trebuie privită ca o disciplină făcând corp comun cu marele ansamblu al medicinei. Și asta pentru că acupunctura reprezintă nu numai o metodă terapeutică, ci o întreagă teorie medicală capabilă să aducă ceva nou, să restructureze chiar multe dintre concepțiile medicinei clasice, europene.

Acupunctura tradițională este fundamentată pe ideea existenței unui echilibru între organism ca entitate funcțională și mediul ambiant cu care acesta se găsește într-un permanent schimb energetic, boala fiind concepută ca o tulburare a acestui echilibru. Acest concept al omului integrat în mediu și în permanență influențat de acesta, concept eminent modern în contextul medicinei contemporane, își găsește o permanentă verificare prin cele mai moderne metode de investigație. Nu trebuie să omitem în acest sens faptul că ne situăm printre primele țări din lume care au reușit să evidențieze caracteristicile electrice ale punctelor și meridianelor de acupunctură. Am arătat, de asemenea, prin metoda electrografiei, faptul că aceste puncte au rolul unor „pori” în schimbul de energie electrică și informație dintre organism și mediul înconjurător. Putem vorbi chiar de o homeostazie electrică a organismului menținută tocmai de activitatea acestor pori. Putem afirma deci că organismul viu comunică electric cu lumea înconjurătoare.

— Revista Flacăra a prezentat cititorilor în câteva din numerele anterioare unele dintre tehnicile de investigație concepute de dumneavoastră. Ce ne puteți

ACUPUNCTURA

TERAPIE MILENARĂ

ȘI LOCUL EI ÎN CADRUL MEDICINEI CONTEMPORANE

spune despre evoluția acestor tehnici și despre rezultatele obținute cu ajutorul lor?

— Primele metode au fost cele cu electrozi de suprafață, metodă ce prezintă însă unele dezavantaje legate de o serie de imprecizii cauzate de însăși natura tehnicii folosite, imprecizii de care trebuie ținut cont în explorare. Cu ajutorul acestor metode am putut elabora o serie de tehnici de diagnostic verificate pe un număr important de subiecți. Dar surpriza ne-a fost furnizată atunci când am pus la punct metoda electrografică, cu ajutorul căreia punctele de acupunctură au reușit să fie fotografiate direct, fiind vorba nu de o fotografie structurală, ci de o fotografie funcțională, care reflectă caracteristicile electrice ale organismului uman în general și ale punctelor de acupunctură în special. S-a observat astfel că în stările malade punctele de acupunctură, sau punctele electrodermice, cum le-am denumit noi, apar înconjurate de un halou specific, evidențind un bogat conținut de ioni gazoși. Dispoziția „constelației” acestor puncte, permite un diagnostic funcțional deosebit de precoce. Am reușit, de asemenea, să punem la punct o serie de metode de investigație neurofiziologică, precum și să cuantificăm, cu ajutorul unor aparate de măsurare a reactivității neurovegetative, efectul acupuncturii sub cele două aspecte, tonifiere și dispersie. Putem spune, deci, că rezultatele cercetărilor noastre din ultimii zece ani ne-au condus spre ideea că învelișul cutanat nu reprezintă doar un simplu strat de protecție, ci este o adevărată hartă electrică ce reflectă dinamic permanent schimbările ce se produc în interiorul organismului uman.

— Am dori să ne spuneți care este ecoul pe plan internațional al cercetărilor școlii românești de acupunctură?

— Rezultatele cercetărilor românești prezentate cu ocazia unor congrese internaționale, noutatea lor pe plan mondial au confirmat poziția avansată ocupată de țara noastră în efortul unanim de situație a acupuncturii pe baze științifice și a impunerii sale în contextul medicinei moderne. Ca o dovadă a prestigiului de care se bucură școala românească de acupunctură, aș dori să menționez că un mare număr de cercetători din întreaga lume au propus România ca loc de desfășurare a următorului Congres Internațional de Acupunctură, ce se va ține în luna mai a anului viitor.

MEDICUL ACUPUNCTOR ESTE UN MEDIC ÎN ADEVĂRATUL ÎNȚELES AL CUVINTULUI

Dr. DUMITRU CONSTANTIN-MIRGHIA, medic specialist neurolog, doctor în științe medicale: „Trebuie afirmat de la început că acupunctura este o disciplină medicală ca oricare alta, cu posibilitățile și cu limitele ei, iar medicul acupunctor este un medic în adevăratul înțeles al cuvintului. Dacă până nu de multă vreme acupunctura era privită altfel, nu este vina ei, ci a acelor care o practicau în mod necorespunzător. Căci au existat exemple de medici care după ce au frunzărit o carte de acupunctură au și început să înfigă ace în pacienți, bineînțeles fără nici un rezultat. Și asta pentru că au omis un mic amănunt: acupunctura, ca dealtfel orice disciplină, nu se învață peste noapte, ci se însușește printr-un studiu temeinic și o practică corespunzătoare. Altfel, rezultatul nu este greu de presunus: denigrarea metodei în ochii medicilor și ai pacienților. Din fericire însă, cel puțin la noi în țară, astfel de exemple se întâlnesc din ce în ce mai rar, iar acupunctura reușește sau, am putea spune, chiar a reușit să-și capete prestigiul binemeritat în cadrul atât de vast al terapiei medicale. Căci eficacitatea sa nu mai poate fi pusă la îndoială în zilele noastre, când rezultatele cercetărilor unui mare număr de specialiști au demonstrat obiectivitatea și specificitatea răspunsului la tratamentul prin acupunctură. Spre exemplu, printr-un simplu examen radiologic se poate observa o relaxare a sfincterului piloric cu golirea conținutului gastric la înteparea unui punct de acupunctură situat deasupra genunchiului, în timp ce înteparea oricărei alte zone situate în afara aceluși punct rămâne fără răspuns. De asemenea, înteparea unui punct de acupunctură situat la nivelul încheieturii mâinii poate produce modificări electrocardiografice”.

— Care sînt indicațiile tratamentului prin acupunctură?

— Indicația majoră a tratamentului prin acupunctură o constituie durerile, pornind de la durerile reumatice, la sciatică, nevralgii de trigemen, odontalgii, etc. De asemenea, de tratament prin acupunctură pot beneficia aproape toate bolile funcționale, boli ce evoluează fără leziuni organice decelabile, cum ar fi distoniile neurovegetative, neurozele, insomniile, bolile alergice, paralizile funcționale, constipațiile și altele. În ultima vreme rezultate deosebite de promițătoare s-au obținut în tratamentul obezității, în tabagism, în tratamentul alcooliciiilor ca să nu

mai vorbim de aspectul profilactic, ce trebuie să fie permanent în centrul atenției oricărui medic, indiferent de specialitate, domeniu în care acupunctura dispune de o neegalată tradiție. Nu trebuie uitat însă că acupunctura nu reprezintă un panaceu universal, în aria sa de acțiune neîntrind o serie de boli, cum ar fi cele cu substrat lezional. Altfel spus, putem trata prin acupunctură o gastrită, dar nu un ulcer perforat, a cărui indicație este tratamentul chirurgical. De asemenea, nu trebuie pierdută în vedere faptul că nu toți bolnavii reacționează la fel.

— În ultima vreme se vorbește din ce în ce mai mult despre anestezia prin acupunctură. Care sînt, după părerea dumneavoastră, noutățile și avantajele introduse de această metodă?

— Termenul pentru care se optează la ora actuală este acela de analgezie prin acupunctură, deoarece prin această metodă se suprimă senzațiile dureroase, păstrându-se însă sensibilitatea tactilă. Avantajele rezidă în lipsa de toxicitate a metodei, spre deosebire de anestezia chimică, menținerea pacientului în stare de conștiință, ceea ce conferă posibilitatea cooperării acestuia cu medicul, obținerea de efecte și asupra acelor pacienți care au o reactivitate scăzută la metodele clasice de anestezie, cum ar fi cazul alcooliciiilor cronici, comoditatea acestei metode ce o face aplicabilă chiar în condițiile cele mai puțin obișnuite (urgente, accidente). O noutate constă în faptul că intervențiile chirurgicale efectuate sub analgezie prin acupunctură decurg, de obicei, cu hemoragii mai mici decât în cazul anesteziei chimice, efect obținut probabil printr-un reflex de axon.

PREGĂTIREA PSIHOLICĂ A PACIENTULUI DUCE LA SCĂDEREA ANEXIETĂȚII, POTENȚIND EFECTELE ACUPUNCTURII

ILIE PUIU VASILESCU, psiholog: Chinezii folosesc, după cum se știe, pe lângă tratamentul propriu-zis, prin acupunctură, și o serie de tehnici psihologice prin care pacientul este pregătit pentru actul terapeutic. În vechea practică chineză un loc important îl ocupa informarea pacientului asupra modalității în care urma să fie tratat. Tradus în limbaj psihologic modern, aceasta înseamnă aplicarea principiului conform căruia informarea pacientului duce la scăderea anxietății, avînd drept urmare ridicarea pragului sensibilității dureroase și facilitînd astfel efectul tratamentului. De asemenea, ținînd seama de faptul că în timpul operației cu anestezie prin acupunctură pacientul resimte în loc de durere doar o ușoară senzație de greutate, în etapa preoperatorie subiectul este antrenat psihologic și fizic în vederea acomodării cu acest tip de senzație. Însă problemele psihologice în acupunctură sînt mult mai vaste decât cele care se întîlnesc de obicei tratate în lucrările de specialitate. Și anume, tratamentul prin acupunctură ridică trei tipuri de probleme psihologice principale: de probleme ce țin de relația medic-pacient, de relația pacient-metodă și de relația medic-metodă. Voi începe cu prima categorie. Relația medic-pacient este dezvoltată în psihosomatică și în tehnicile de psihoterapie moderne, însă se pare că în acupunctură s-a ținut mai puțin cont de ele. Există o

serie întreagă de probleme ce se ridică din relația medic-pacient, mai precis acupunctor-pacient, și care se referă la condițiile speciale în care se desfășoară actul terapeutic în acupunctură. Acupunctura are avantajul că nu mai supune individul uman la o serie de examene excesiv tehnice, în care subiectul este redus la un obiect oarecare supus investigațiilor. Pentru că unul din reproșurile pe care psihologii le fac medicinei moderne este faptul că bolnavul este tratat în maniera unui obiect, care este manipulat prin mijloace strict tehnice, iar dialogul se întîrîne cu tehnica, cu buletinul de analiză, nu cu bolnavul, în timp ce acesta din urmă este „aruncat” în mijlocul aparatelor, dezorientat, înspăimîntat chiar. Personalitatea lui este travasată de aceste mijloace tehnice și în bună parte anihilată. În acupunctură însă, relația medic-pacient are un caracter mult mai direct, în sensul că acupunctorul țin în foarte mare măsură cont de datele subiective, iar în orientarea tratamentului are tot timpul nevoie de acest sprijin pe care i-l oferă pacientul, prin senzațiile pe care le relatează. Aceasta atît în tratamentul obișnuit, cît și în anestezia prin acupunctură, datorită faptului că pacientul nu este într-o stare de conștiință obliterată, ca în cazul anesteziei generale, spre exemplu. O altă serie de probleme care apar în cadrul acestei relații medic-pacient, sînt cele care se referă la fenomenele de transfer și contratransfer, cu rol foarte important în tratament, atunci cînd este corect folosită. În caz contrar, există pericolul ca ele să anihileze chiar efectele specifice ale acupuncturii.

Problemele de ordin psihologic care apar din relația pacient-metodă derivă de cele mai multe ori din faptul că acupunctura nu este încă o metodă chiar atît de des folosită. Aceasta poate determina pe bolnav să aprecieze acupunctura drept o tehnică oarecum exotică, despre care știe că are o vechime de cîteva mii de ani și de care nu pot prea mulți beneficia. Apare deci cunoscutul efect placebo. Trebuie subliniat că efectele specifice ale acupuncturii nu țin de acest efect placebo, de simpla încredere pe care pacientul o are în metodă, fapt demonstrat de o serie de experiențe, cum ar fi spre exemplu experiențele efectuate pe cîini, dar acest efect poate influența pacientul în sens psihosomatic, potențînd astfel acțiunea acupuncturii. O altă problemă importantă este legată de folosirea metodelor tradiționale de tratament, mai precis a acelor. O serie de subiecți dezvoltă reacții anxio-gene puternice doar la simpla apariție a acelor, reacții ce nu apar în cazul excitării punctelor cu microcurenți electrici, insesizabili de către pacient. Trebuie avut în vedere însă că tehnica folosită să nu anihileze caracterul personal al relației, care este unul din avantajele acupuncturii. Apariția unor instalații monstruase de acupunctură ar teroriza subiectul în loc să-l sprijine psihologic.

Din punct de vedere al relației medic-metodă, aș vrea să subliniez două din trăsăturile de personalitate absolut necesare medicului acupunctor și anume: toleranță la disonanță cognitivă, cu alte cuvinte, capacitatea de-a accepta informații puternic discordante cu ideile unanim recunoscute la un moment dat și, în același timp, o capacitate critică foarte dezvoltată.

**LAURENTIU TEODORESCU ■
MARIO-SORIN VASILESCU ■**

CAPRICII

Mizga

Îți povesteam cîndva, dacă îți mai aduci aminte, de un viraj născut din lășitate, din oportunism și din oboseală — și din atîtea și atîtea alte slăbiciuni. Trebuia, atunci, să luăm o anumită hotărîre, în legătură cu un om care avea „spatele tare” — era protejatul unei „case înalte”. Pînă la urmă n-am mai luat nici o hotărîre, ne-am muiat și ne-am schimbat, — „să fie bine, să ne fie nouă bine.” Faptul, ca atare, ar fi fost trecut în uitare, dacă nu s-ar fi ivit altele înaintea mea, asemănătoare sau chiar mai strimbe, avînd toate același izvor: oportunismul, care a fost și rămîne, oricîte nuanțări ar căpăta, greșos și scirbos, strimb și fioros, deformator în orice caz, mai ales în condițiile noastre, pe care le-a însoțit și le însoțește ca o umbră, în angrenajele cărora a pătruns și pătrunde ca o mizgă, ca un ulei straniu, năclîndu-le nu o dată, incetinindu-le mersul, schimbînd fața lucrurilor acolo unde s-a statornicit, ucigînd idei și asasinînd oameni (e vorba de asasinatele morale, bineînțeles, care sînt mai cumplite decît asasinatele propriu-zise). Mă gîndesc, cînd spun lucrul acesta, la o anumită instituție de aici, dela noi, care a intrat de cîteva ani buni pe mina unei găști (îți voi povesti altă dată cum mor găștile), care

și-a făcut din oportunism un fel de deviză, o „ideologie” chiar, îmbogățindu-l nemăsurat de mult, nuanțîndu-l și intelectualizîndu-l, împodobindu-l cu cele mai neașteptate „factice”, de proveniență chiburească, unele, de factură negustorească, altele, de natură ciocoiască, vreo cîteva, fiindcă membrii activi ai găștii respective provin din straturile cele mai diverse și mai amorse. Norocul e că instituția respectivă nu e productivă (în înțelesul îngust al cuvintului) și poate că de aceea nu se vede ce zeamă fierbe acolo. În orice caz, eu unul am observat lucrul acesta, l-am simțit, mai bine zis, l-am „mirosit”, cum se mai spune, iar acum simțitul și mirositul au devenit atît de acute, încît mi se pare mereu, ori de cîte ori intru în instituția respectivă, că umblu pe mizgă. Știu că nu-i așa, vîd cu ochii mei că umblu pe covoraș și calc pe marmură — „...Numai și numai pe marmură!” cum se spune într-o anumită carte contemporană — vîd pe coridoare oameni distinși, dar senzația amintită nu mă părăsește deloc, dimpotrivă, crește și se întărește, devenind atît de acută uneori, încît îmi vine să mă scutur pe picioare cînd ies din instituția aceea, chiar dacă afară e ploaie și zloată — noroi să fie, și tot n-aș scăpa de dorința aceasta, născută, cum spuneam, dintr-o simplă observație...

ION LÂNCRANJAN ■

MILIARDARI ȘI MIZERIA LOR MORALĂ

**Onassis, O. P. M.,
averea
și testamentul său (2)**

Banii, precum și intervenția unui diplomat străin l-au salvat pe bătrînul Onassis, care a fost amnistiat. Apoi acesta s-a imbarcat, imediat, pe vaporul de Atena, împreună cu soția, cei patru copii și cele trei văduve (ale celor trei spinzurăți) și șapte nepoți. În total 17 persoane, minus bunica, ce n-a vrut să-i urmeze.

La Atena, asemenea încărcătură a devenit un sever handicap pentru bătrînul Onassis. Atunci, potrivit tradiției, el a hotărât ca fiul cel mare să plece în lume în căutarea norocului. Fiul cel mare era Aristotel Socrate. Prietenii au contribuit la completarea capitalului (63 dolari și cîțiva cenți) acestui tînăr în vîrstă de 17 ani, lipsit de experiență, care s-a imbarcat în portul Pireu. Ochii lui contemplantu cu o ardoare anume primul vapor din prima sa aventură. Un vechi cargou pe care abia dacă se putea citi din cauza ruginei: „Penelope”. Micul grec a suris și a jurat, atunci, că în Argentina nu se va ocupa de tapiserie, cum se angajase la plecarea din țară, ci va face avere.

Abia debarcat la Buenos Aires, Onassis a văzut că nu va fi ușor. Un văr al tatălui său, Nikos Andropoulos, l-a găzduit. Totul ar fi fost simplu dacă bătrînul nu ar fi stat în aceeași cameră cu el. Bătrînul Nikos adormea întotdeauna inconștient de ziare pe care scuipa toată noaptea din cauza unei iritații a gîtului. Un compatriot, Yannis Katopodis, modest vinzător de fructe și legume, s-a îndușoșat de disperarea tînărului Onassis.

En garde: Onassis (dreapta) și Paul Getty I

„Parcă îl văd și acum: slab, ca un pisoi jigărit, cu o agerime a spiritului care, adesea, mă neliniștea. În câteva zile a învățat spaniola și a vorbit-o mai bine decît mine care trăiam aici de cinci ani. A lucrat mai întîi într-un magazin, apoi la o centrală telefonică de unde a fost nevoit să plece în urma unui diferend cu șeful centralei. Nu vorbea mult. Cel mai adesea amintea de tatăl său pentru care nutrea o mare admirație. Cu atît mai mult cu cît acesta îi prezisese: «Tu ești destinat să reclădești pe mare averea familiei Onassis. Ceea ce un război ne-a luat, un altul ne va da înapoi. Insușit!».

Eu mă supăram pentru că războiul nu e folositor nimănui, dar tînărul Onassis nu vorbea decît de asta, nu visa decît la asta: «Să vină repede războiul și voi face avere!» Precizarea tatălui său îl obseda. Era un adevărat scandal acest băiat, gata să profite imediat de nenorocirea altora. Atunci mi-am dat seama că face parte din grupul celor care reușeau trecînd peste orice, chiar cu riscul de a trece peste oameni.

Trebuie să recunosc însă că tînărul a fost curajos. L-am cunoscut în anul 1924 la restaurantul **Tres Palabras**, unde, 16 ore pe zi, spăla pahare, ștergea farfuriile în schimbul unei porții de mîncare și al cîtorva pesos. Totuși, aici îl aștepta averea... Acest restaurant, puțin luxos, atrăgea artiștii prin ambianța lui caldă. Boemii se simțeau ca la ei acasă. Eu cu ochii mei am văzut startul lui Onassis. Mă invitase să beau un pahar la barul de la **Tres Palabras**. Spre miezul nopții a sosit supervedeta din acea vreme. (De notat că, la 50 de ani după moartea sa într-un accident de avion, el rămînea vedeta nr. 1 la Buenos Aires). Este vorba de Carlos Gardel, regele tangoului. Deci Carlos sosește, mîncîncă pe săturate, bea pe rupte și începe să cînte. Singur, Onassis iese din bucătărie și se amestecă printre clienți. Apoi, cînd Carlos încetează să mai cînte iar ovățile se domolesc, în liniștea care s-a așternut în restaurant, se aude un plîns. Așezat jos, ținîndu-și capul în miini, Onassis plînge și se vaită. Emoționat și flatat, marele Carlos se îndreaptă spre el, îl îmbrățișează, îi oferă

șampanie și se interesează de el. Onassis îi povestește despre nenorocirile lui, ale familiei sale și despre dorul de Grecia. Gardel are o idee năstrusnică:

— Ca să-ți treacă supărarea trebuie să cînti, prietene. Un cîntec din țara ta. Și iată că Onassis începe să cînte «Hassapikos» — cîntec tradițional din insula Cipru — să gesticuleze și să sară ca un ied. Cînta bine și dansa minunat. Carlos se amuza bătînd ritmul din palme. La sfîrșit, i-a spus: Vei vedea că, într-o zi, dintre noi doi tu vei fi cel mai mare!

Onassis se înroșește ca o fecioară. A doua zi el aduce un pachet de tutun din Orient. Din acest tutun, pe care îl prepara tatăl său, el trage pe nas pe ascuns în serile lungi. Iată-l oferînd pachetul noului său prieten, Gardel. Acesta își face o țigară, aspiră îndelung primul fum și strigă: «Băiete, este divin, pur și simplu divin. Nu voi mai fuma decît acest tutun și la prețul pe care-l vei dori tu...».

Imediat, Onassis telefonează tatălui său, apoi se îndatorează pentru a-și organiza negoțul cu tutun. Bătrînul Onassis îi trimite mari cantități de tutun de Orient și clientela începe să cumpere din această combinație specială, «combinație Gardel». Așadar, acesta va fi primul pas al lui Onassis spre înavîlire.

Dar bătrînul Katopodis nu spune nimic — sau, mai curînd, nu știe? — despre natura loviturii pe care Onassis a dat-o pentru a reuși mai bine în afaceri: cum concurența cu negoțul cu tutun era deosebit de violentă și pentru că fabricanții argentinieni dispuneau de instalații industriale importante, precum și de o rețea de distribuție bine pusă la punct, Onassis a recurs la un „procedeu” care i se potrivea de minune — eliminarea acestora. În schimbul unor considerabile sume, și-a asigurat complicitatea unor persoane ce lucrau în întreprinderile rivale și pe care le-a dotat cu cîte o seringă încărcată cu o substanță chimică. Apoi totul decurgea foarte simplu: era suficientă o mică injecție pentru a da unei tone întregi de tutun un gust de-a dreptul execrabil și pentru a-l face, astfel, de neconsumat. Desigur, fumătorii și-au abandonat imediat furnizorii pentru a cumpăra țigările marca „Olympic”, produse de nimeni altul decît de Onassis. Prin asemenea metode comerțul său a prosperat într-atît încît în 1928, adică la numai cinci ani după sosirea la Buenos Aires, el sărbătorea, în același timp, primul său milion de dolari „cîștigat”, numirea în funcția de consul al Greciei în capitala Argentinei și împlinirea vîrstei de 22 de ani! În calitatea sa diplomatică, Onassis avea acces la tot felul de documente și bineînțeles că a profitat de acest fapt pentru a-și falsifica data nașterii. Îmbătrînindu-se cu șase ani (în 1900 spunea el, cu oarecare trufie, că s-a născut) Onassis a scăpat, astfel, de satisfacerea serviciului militar în Grecia și în Argentina, de unde și legenda că arăta mai bătrîn decît era. În realitate, Onassis s-a născut în 1906, la Smirna.

N-a putut totuși împiedica Grecia să mărească, în 1928, impozitele de export pentru produsele destinate țărilor care nu încheiaseră contract comercial cu ea. Iar Argentina se afla printre acestea. Onassis riscă atunci să dea faliment. Totuși, pare paradoxal, dar o decizie luată de Onassis și contrară intereselor sale, nu avea să facă din el o victimă. În primul rînd a hotărît să anuleze această lege, iar apoi să se ocupe de altceva.

După cum se spune, în fiecare grec zace un Ulise care visează să navigheze. În ce-l privește, Onassis a început prin a repune pe linia de plutire un vechi cargou eșuat în rada din Montevideo. Oamenii care aveau să formeze echipajul acestui cargou și l-a recrutat din circumiile cele mai dubioase și mai rău famate. Credincios total lipsei sale de scrupule, nu le cerea livretul de marinar, ci doar să știe să inoate.

Apoi, revenit în Grecia, a tratat, la Atena, de la egal la egal, cu ministrul comerțului și a obținut cîștig de cauză: de la legea exportului se va face o excepție în favoarea Argentinei. Și a lui Onassis, în primul rînd. Era prea tîrziu, într-un anumit sens. Pentru prima oară în viață, Onassis nu se putea lipsi de ceva: era vorba de vapoare. Virusul armatorului punea stăpînire pe Aristotel Socrate Onassis. Milioanele aveau să curgă pe lingă această baliză umană hărăzită să plutească în toate apele lumii. De multe ori chiar și în apele turburii...

De-a lungul întregii sale vieți, Onassis a dorit — și a făcut totul — ca să tragă cartea cea bună și la momentul potrivit. Ca și Paul Getty I (alături de care îl vedem într-o fotografie semnificativă), cînd totul se prăbușește pentru unii, cînd loviturile crunte date de bursă sau de război îi aduc pe alții în pragul ruinei și al sinuciderii, Onassis rămîne calm, e preocupat doar de ce să facă pentru a prelua ceea ce ei aveau mai bun. Cînd alții coboară pavilionul în bernă, lansînd un ultim S.O.S., Onassis continuă să navigheze arborînd cu mîndrie pe catarg pavilionul pe care sînt înscrise literele O.S.A. Aceasta ar putea fi și deviza lui, ce vine de la verbul francez „oser” (a îndrăzni). De fapt, sînt inițialele numelui său: Onassis Socrate Aristotel, care, la rîndul lor, vor repune în cauză regulile internaționale ale navigației.

Prima sa lovitură, Onassis a dat-o în Canada. Izbucnise marea criză economică mondială, iar bursa americană explodase. Vecinul canadian se clătina. În portul Saint-Laurent, șase cargouri de cîte 10 000 de tone erau imobilizate, guvernul de la Ottawa nereușind să le vîndă. „Generos”, Onassis oferă 135 000 dolari — adică exact una la sută din valoarea lor reală. I se

vinde imediat flotila, fiind chiar copleșit cu multe, multe mulțumiri.

Între timp, complexul staturii sale fizice îi provoacă tot mai multe preocupări. Ca urmare, la Buenos Aires, își face primii pantofi cu talonete pentru a deveni puțin mai înalt. Apoi, de la înălțimea talonetelor, Onassis face o constatare care sună mai mult decît o prezicere: — Aveam capul ascuns sub apă... Acum îl am deasupra și nimeni, niciodată, nu mă va băga la apă... —

Și-și va ține cuvîntul, apelînd cu consecvență la puterea sa de convingere ieșită din comun și, mai ales, la proverbiale sa răbdare de fier.

Dar, cu ce se mai lăuda acest tînăr bogat, lipsit de scrupule, de stil și de altele? Se lăuda de a fi violat la 12 ani o tînără guvernantă franceză. Avea tot soiul de aventuri — una mai brează ca alta — care însă nu l-au marcat în nici un fel. Este de netăgăduit faptul că la Buenos Aires a avut un succes deosebit pe lingă prima dansatoare din faimoasa trupă a Pavlovei. Era atît de acaparator încît însăși Pavlova a fost nevoită să-i explice prejudiciile grave pe care le aducea întregii trupe reținerea tînerei dansatoare. Că de obicei, Onassis nu a cedat nici o secundă. Pentru el, fata era asemeni unui lucru ce-i aparținea și la care nu voia cu nici un chip să renunțe. A fost văzut multă vreme cu această frumoasă brună pe care a acoperit-o cu tot felul de blănuri și bijuterii. Dar vai!, soarta e, uneori, nedreaptă chiar și cu cei care nu se gîndesc la asta și fata a fugit fără nici o jenă, luînd cu ea totul. Jignit profund, Onassis n-a uitat niciodată pătania, iar, ca urmare, prudenta lui în acest domeniu avea să devină legendară.

Onassis Socrate Aristotel știa că nu-i lipseau decît „mici nimicuri” pentru a deveni om de lume — ceea ce reprezenta un

HOINAR PE MERIDIANE (VII)

Tamisa naște Londra

Mă subjugă camera de filmare. Am devenit un rob al unghiului, al Londrei privite prin vizor. Pentru mine, decenii de-a rîndul, visul Londrei se identifica cu British Museum. Ajung la el în fiecare zi, tîrziu, cînd prea puțin timp mă mai desparte de ora închiderii. Dar cînd a intrat în tine morbul filmului, indiferent de opțiuni, prioritățile le stabilește fără nici o posibilitate de evaziune „planul de filmare”. În Atanasie Buleancea, reprezentant al turismului românesc la Londra, am descoperit un excelent tovarăș de hoinăreală dublat de un neprețuit cunoscător al capitalei britanice.

Urcînd Tamisa dinspre estuar, ar fi firesc să-mi continui drumul spre amonte, dar o nerezală tehnică pe care n-am cum s-o îndrept răstoarnă orice logică: soarele stă în „contre-jour”. Astfel, sintem obligați să pornim în aval, imbarcîndu-ne la pontonul de sub podul Westminster, pe o mică navă fluvială de pasageri. Obiectivele, edificiile și monumentele, se insiră de-a lungul ambelor maluri, ca niște pagini de istorie prînse într-o carte.

Clădirea Parlamentului, sediul celor două camere ale puterii legislative engleze, Camera Comunelor și Camera Lorzilor, în parte reconstruită în stil gotic după schițele lui Sir Charles Barry, după incendiul din 1834, întregeste, chiar dacă unele linii și detalii ale celor 900 de ani de istorie al Palatului s-au mai pierdut, fără distonanțe, ansamblul Westminsterului. Noile clădiri încorporează destul de organic Westminster Hall, rămas intact, construit de William Rufus în 1097 ca un adaos la edificiile originale ale lui Eduard Confesorul și William Cuceritorul. Westminster Abbey, biserica încoronării regilor Angliei, are aceiași edili care au ridicat-o în locul unei vechi biserici din secolele VII-VIII. Foișorul lui Henric al VII-lea, într-un gotic flamboiant, reține atenția. În același complex de clădiri, turnul Sf. Ștefan, găzduind, cu clopotele sale care răsună în 13 tonuri, probabil cel mai ascultat orologiu al lumii: faimosul Big Ben. În fața Parlamentului, pe cheu, corespunde cu dungi roșii și verzii delimitază cu precizie spațiile rezervate la cea pentru conservatori și laburiști.

În amonte, înainte de a întoarce spre aval, ne atrage atenția o impozantă clădire medievală, Lambeth Palace, reședința Arhiepiscopului de Cantembury. Este palatul în care a fost judecat înainte de execuție și Thomas Morus. Coborîm sub cele 7 arcuri ale podului Westminster, lăsînd în urmă Primăria marii Londre, îndreptîndu-ne spre clădirea care și-a cîștigat numele de la un palat saxon folosit odinioară de regii Scoției: Old Scotland Yard, apoi Ministerul Apărării. Pe malul drept, edificiul moderne de artă, Royal Festival Hall, una din cele mai frumoase săli de concerte ale lumii, terminată în 1965, Queen Elisabeth Hall și, după ce trecem sub podul Waterloo, National Theatre. O navă muzeu din cel de al doilea război mondial: Wellington. Arca-

alt mare vis al său. Doar o femeie cu o educație aleasă, putea să-l învețe. A găsit-o în 1933 în timpul unei croaziere între Buenos Aires și Geneva, la bordul navei „Augustus”. Această femeie, pe nume Ingeborg Dedichen, avea să joace un rol esențial în ascensiunea viitorului miliardar L-a învățat și l-a obișnuit cu ceea ce am putea numi calitatea de „om de afaceri”, cu virtuțile și, îndeosebi, servituțile unei atari calități.

Ingeborg Dedichen era fiica unui puternic armator din Sandefjord, ce dispunea de impresionante titluri de noblete. Familia Klerk era un nume ilustru în întreaga Scandinavie și în insulele anglo-normande. Timp de 12 ani Ingeborg avea să-l îndrume în lumea nemiloasă a „celor mari”. Onassis începe să se ocupe de afaceri diferite dar, în același timp, participă la dineuri și cocteiluri. În timpul războiului locuiește mai mult la New York. Relațiile sale cu Ingeborg urmează un curs pasionant. Onassis este capricios și, ca de obicei, sentimentele sale lasă foarte mult de dorit. Vizonul pe care îl oferă e de ocazie, iar pentru diamantele pe care le-a cumpărat cu preț redus s-a tîrguit minute în sir ca un negustor. Tot ce vrea să obțină o face numai la prețul pe care-l fixează el. Gînduri de-ale sale? Iată mostre care nu mai au nevoie de comentarii: „un om este un om, dar un ban este un ban!”. Banii îi cheltuieste ca un om de lume, dar îi economisește ca un avar. Personalul său este cel mai prost plătit din lume. Regulă de fier: la el în casă, nimic nu trebuie risipit. Într-o dimineață, la ora 6.00, cheamă toți servitorii în salon și, pe covorul albastru, de 10 000 de dolari, gostește lada de gunoi pe care o găsisse în stradă.

(Va urma)

PETRE NICOLAE ■

da-graniță între Westminster și City. Un alt pod: Black Friar Bridge. Un edificiu cenusiu e urcat pe malul drept adăpostește cafea în care venea zilnic marele Will Decupîndu-se pe cer în stînga, cupola de 365 de picioare a Sf. Paul „catedrala împăriei”, capodopera lui Christopher Wren. Ne apropiem de podul Soutwork. Pe malul drept, lăsăm în urmă o termocentrală de mare capacitate, confruntată de pe malul stînga cu obeliscul numit al Cleopatrei, dar ridicat în 1450 i.e.n. de faraonul Tutmes III și transportat de Caesar la Alexandria ca un dar Cleopatrei, de unde va fi adus la Londra la sfîrșitul veacului trecut. Pe lingă crucișătoare-muzeu, cenusii și greoaie, amîntînd victorii și catastrofe, nave cu perne de aer săgetează în ambele direcții apele Tamisei. Noul pod al Londrei (cel vechi a fost vîndut piatră cu piatră unui miliardar american și apoi reconstruit undeva pe un lac din Arizona) și faimoasa columnă a „monumentului”, cum își denumesc, simplu, londonezii, memorialul incendiului din 1666, care a mistuit în flăcări, timp de 3 zile, Londra shakespeareană a caselor de lemn. Au ars atunci 13 000 de clădiri, 436 de acri din City au fost macerate și nefiind cruțate decît Westminsterul, Turnul Londrei și cîteva clădiri din Holburn și Fleet Street. Monumentul are 202 picioare înălțime și 345 de trepte de marmură albă ce duc spre o platformă care oferă vizitatorului o privire panoramică asupra Londrei și a suburbiilor sale. În jurul Pieței de Peste (de 9 secole în același loc), macarale ridică noi construcții acolo unde au fost și mai sînt grourile săpate de bombele celui de-al doilea război mondial. Apoi, nave vechi a ancoră, cum ar fi crucișătorul Belfast și două veliere imobilizate la cheu: Malcom Miller și Winston Churchill.

Trecem de Tower Bridge, ultimul pod al plimbării noastre fluviale, cu o șapcă de marinar în mină, ghidul navei adună un mic adaos la salariu, o ultimă chetă printre pasageri, și coborîm la Turnul Londrei. Fortăreață în formă pentagonală, construită pe malul Tamisei, s-o supravegheze în epoca normandă (turnul central a fost ridicat de William Cuceritorul în secolul XI). Tower a fost cetate, castel, visterie și temniță. Azi e muzeu cu gărzi în tunici roșii și custozi în costume elisabethane, cu corbi, cu legende, cu casă de bilete pe locul vechiului esafod și, ca o trimitere în cea mai fierbinte actualitate, cu percheziționări la intrare, dacă nu cumva ascunzi vreo bombă. Istoria regilor britanici nu începe obligatoriu la Westminster Abbey, ci uneori în Tower. Turnul Londrei și Biserica încoronării par a fi două fete ale aceleiași puteri. La Tower a abdicat Richard al II-lea în favoarea lui Henric de Lancaster. În Turnul „White Tower” au fost găsite două schelete de copii; al regelui Eduard al V-lea și al fratelui său, Prințul York. În Tower a fost întemnițat cea care avea să devină regina Elisabeta. Încoronat la Westminster Abbey, Carol Stuart moare în temnița Towerului. Aici s-au stins Anne Boleyn, Thomas Morus, Oliver Cromwell (cel deshumat și executat după moarte) și cîte alte strălucite figuri ale istoriei engleze...

(Va urma)

TOMA GEORGE MAIORESCU ■

**Inaintea vacanței,
academicianul Onicescu
parcurge corecturile
probabilităților pe algebre
boole de evenimente**

— Tovarășe academician, v-am căutat de mai multe ori în săptămâna trecută și nu v-am găsit. Ni s-a spus că sînteți plecat în străinătate. Unde anume ați fost ?

— Am participat la Udine, în Italia, la sesiunea de vară a Centrului internațional de științe mecanice al cărui rector de onoare sînt. Anul acesta date fiind cutremurele care au zguduit și îndolat respectiva regiune italiană sesiunea a avut un caracter oarecum excepțional, cursurile fiind profilate pe probleme de seismică și reconstrucție. Ele au fost urmărite, în cadrul unor tematici speciale, de așa-zisii audienți curenți, de ingineri și tehnicieni din regiune, la care s-au adăugat cîțiva specialiști din țările slab dezvoltate, invitați la Udine prin intermediul U.N.E.S.C.O.

— În ce a constat contribuția dumneavoastră ?

— În calitate de rector am condus, ca să zic așa, lucrările, desfășurate la un nivel științific foarte înalt, asigurat de participarea unor reputeți specialiști în știință și inginerie seismică. A.1. conferențiat acolo, între alții, profesorii Shinuzoka din Japonia, Kozin din Polonia, Li Lin din Statele Unite, Grossmaver din Republica Federală Germania personalități marcante ale disciplinei respective.

— Tovarășe profesor, ce mai înseamnă pentru dumneavoastră ultima oră ?

— Recent mi-a apărut în Editura Springer, concomitent la Viena și New York, o monografie în limba engleză intitulată „Invariantive Mechanics”, tipărită sub egida Centrului internațional pentru științe mecanice. Evident,

cartea aceasta, chiar dacă bine primită în cercul specialiștilor, nu înseamnă sfîrșitul unui drum, în prezent preocupîndu-mă unele dezvoltări și aprofundări ale teoriei mecanice invariantive.

— Alțeva, tovarășe academician Octav Onicescu ?

— La 84 de ani, cred că-mi pot permite o vacanță de cîteva săptămîni, urmînd să plec, chiar zilele acestea, la Olănești. Pînă atunci însă parcurg corecturile unui nou volum, „Probabilități pe algebre boole de evenimente”, fructul colaborării mele cu I. Cuculescu, carte care va aduce, nutrim această speranță, unele puncte de vedere inedite în domeniul respectiv.

■ OVIDIU IOANIȚOIA ■

**Din cavaleri ai fluierului,
cavaleri ai mitei**

Tribunalul sectorului IV — Dosar 4561/1976. Inculpați: Anton Munch, Martin Haimovici, trimiși în judecată pentru infracțiunea de luare de mită la data de 13 aprilie 1974, prin acceptarea ofertei de a li se da cîte 1.000 de lei și primirea, ulterior, a acestei sume pentru a înlesni cîștigarea de către echipa Minerul Oravița a jocului disputat cu echipa Gloria Reșița, cît și Gh. Micloș pentru săvîrșirea a două infracțiuni de luare de mită la data de 13 aprilie 1974, împreună cu ceilalți doi, iar la data de 22 iunie 1973, cînd a pretins și a primit 5.000 lei pentru a influența prin arbitrajul său rezultatul meciului. Dunărea Calafat — Meva Drobeta-Tr. Severin. Sentința Tribunalului: Micloș Gheorghe — închisoare 2 ani, 7 luni, 15 zile; Anton Munch — închisoare 1 an și 10 luni; Martin Haimovici — închisoare 1 an și 8 luni. Trei așa-zisi cavaleri ai fluierului și-au primit, iată, o bine meritată pedeapsă pentru prejudiciile morale pe care le-au adus mișcării sportive în general, fotbalului în special.

■ IULIAN NEACȘU ■

**Se restaurează mănăstirea
lui Constantin Cantemir
de la Mera**

În aceste zile sînt în curs de încheiere, la Mera, în Vrancea, lucrările de restaurare la care a fost supusă mănăstirea din localitate, înălțată pe malul Milcovului, în urmă cu mai bine de două secole, de Constantin Cantemir, tatăl lui Dimitrie Cantemir. La vechea ctitorie, după cum ne declara arhitectul Nicolae Diaconu, conducătorul operațiunii de restaurare, elementele artistice și arhitectonice moldovenești, obișnuite în partea de locului, alternează cu cele munteneste, intenția întemeietorului fiind, desigur, aceea de a sublinia, și pe cale artistică, legătura indisolubilă dintre cele două principate.

**Iile românești în peste
50 de țări ale lumii!**

Recenta prezență în țara noastră a directorului reputei firme comerciale australiene Trade Action Pty. Limited din Melbourne, Dan Taylor, ne-a oferit ocazia de a afla că firma respectivă, una dintre principalele importatoare de artizanat din întreaga lume pentru piața asiatică, dă o înaltă apreciere produselor românești și, îndemnebindu-i, mult căutate la antipodi. Din tot ceea ce importăm, ne-a spus interlocutorul nostru, considerăm produsele oferite de ICECOOP ca situîndu-se pe primul loc, din punct de vedere al calității, rafinamentului și originalității.

Următorul drum l-am făcut la ICECOOP, unde directorul adjunct, Ion Toanchină, menționa că nu poate spune exact în cîte țări ale lumii se poartă iile românești, dar cu siguranță că numărul acestora depășește 50, de vreme ce în atitea locuri se exportă produsele respective, pe baza unor contracte ferme. Prin linia sa, prin cro-

Două dintre prezentatoarele postului de televiziune TBS din capitala Japoniei se înfățișează telespectatorilor, nu o dată, îmbrăcate în superbe ii românești.

iala care permite o mare libertate a corpului, prin eleganță și prin frumusețea de excepție a cusăturilor, iia, obiect tradițional de îmbrăcăminte al femeii românce, a devenit foarte modernă și foarte solicitată în toate colțurile lumii, fiind primită cereri tocmai din Noua Zeelandă sau Trinidad Tobago !

■ ION TĂTARU ■

**Eugen Barbu,
cu mîna în ghips...**

...dar nu din cauza scrisului, ci a fotbalului ! Aflat în vacanță la Poiana Tapului, reputeatul nostru scriitor a luat parte la o „miuță”, împreună cu jucătorii Universității Craiova, se pare ultima favorită a iubitorului de fotbal Eugen Barbu, alegîndu-se cu o fractură la mîna stîngă, imobilizată în ghips pentru șase săptămîni !

Din acest motiv, lucrul la redactarea celui de al doilea volum al romanului „Incognito” a fost întrerupt, Eugen Barbu nemaiputînd să bată la mașină și nici

să urmeze ritmul celor 15 pagini programate zilnic. Cu mîhnire și umor, scriitorul ne declara la despărțire : „Am jucat 30 de ani fotbal și n-am avut nici un accident, dar iată-mă acum cu mîna în ghips ! Neșansa aceasta m-a decis să iau o hotărîre asupra căreia chibzuiesc mai demult. Să mă apuc de un sport mai puțin periculos, de pescuit !”

■ ION PREDOȘANU ■

**Doi boxeri de viitor
amenință ringurile
lumii**

La un meci de verificare al echipei Nitramonia Făgăraș, disputat la Făgăraș, duminică 25 iulie 1976, pe la orele 12,20, s-a întîmpat un lucru pe care memoria universului l-ar putea reține dacă l-ar ști în toată splendoarea lui. Sancționat cu cartonaj roșu de către arbitrul făgărașan Iosif Stoica, jucătorul făgărașan Boboloț s-a întors și i-a ars o palmă arbitrului peste cartonaj, peste mină și peste tot ce a mai întîlnit în cale, cu toată sensibilitatea lui tinerească. Pînă aici lucrul seamănă cu altele și nu am fi insistat asupra lui, gîndindu-ne că Federația de fotbal măcar atît ar putea să facă și anume să suspende pe sensibilul copil al destinului, Boboloț. Dar, spre stupeoraie fără margini a tuturor celor prezenți acolo, arbitrul Iosif Stoica s-a întors spre jucător, arzîndu-i el însuși o palmă și un spîț în partea orîșicit posterioară. Într-o stare de semileșin, provocată și de nervii proprii, dar și de buna tehnică pugilistică a lui Iosif Stoica, jucătorul Boboloț s-a rostogolit la pămînt, plînd, sărmanul, pe loc, amendă corporală pentru tot ce au greșit jucătorii recalcitranți de-a lungul timpului, de la întemeierea fotbalului și pînă acum. Propunem transferarea cazului la Federația de box, unde se simte nevoia unor pugilisti curajoși. Tandemul Boboloț — Iosif Stoica poate domina mulți ani scena cu ringuri a lumii. Păcat că fotbalul îi pierde, dar ne simțim ușurați sufletește știînd că îi cîștigă boxul. Amin.

■ ITINERANT ■

Limite — excese — contraste

NINSORI ÎN ITALIA !!! La 15 zile după valul de căldură care a afectat întreaga Europă, ninsori abundente s-au înregistrat în nordul Italiei. Ca urmare, șoseaua națională nr. 38 spre Elveția a fost blocată, iar circulația întreruptă pe o distanță de 79 kilometri.

INTOXICĂȚIE MASIVĂ LA MÜNCHEN. 175 de locuitori din München și împrejurimi s-au intoxicat luni, desi au mîncat la cantine diferite. Se pare că de vină ar fi vesela. Oricum, zeci de ambulante au patruleat toată noaptea de luni spre marți pentru a spitaliza bolnavii.

RESTURI DE FOSILE de maimuțe și ale altor mamifere, care ar putea furniza importante elemente pentru

studiul originii omului, au fost descoperite în provincia Yunnan, în sud-vestul R. P. Chineze. Primele analize arată că fosilele, găsite în straturi datînd din pliocen, ultima perioadă a terțiarului, au o vechime variînd între 3 și 12 milioane de ani i.e.n.

Descoperirile constau în peste 100 de fosile de dinți de maimuță, de un os complet al maxilarului inferior și de fragmente ale maxilarului superior.

DUBLA COLIZIUNE. Un petrolier filipinez — Diego Silang — de peste 100.000 de tone se găsește în mare dificultată în strîmtoarea Malacca, la circa 70 km de Singapore, după ce, în noaptea de luni spre marți, s-a lovit succesiv de două petroliere.

GAZUL TOXIC care, la 10 iulie, a fost emanat de uzina chimică „IC mesa” de lângă Milano a provocat moartea a numeroase animale domestice și a distrus culturile. Mai mulți copii, a căror piele are pete brune, au tulburări gastrice. În întreaga Italie faptul a provocat o vie emoție.

DESPRE POTOP. Potopul a avut într-adevăr loc, afirmă prof. André Capart, directorul Institutului de Științe Naturale din Belgia. Acest eveniment a avut loc acum 8476 de ani, cu 6500 ani i.e.n. El își bazează opinia pe observațiile făcute de savanții belgieni, atît în largul Noilor Hebride și pe coastele mediteraneene, cît și de-a lungul coastelor africane, care atestă că potopul a fost un fenomen ce a avut loc la scară planetară, dar localizat numai în regiunile de coastă. Există urme și azi.

VARA, MODA DE IARNĂ ! Abia ne aflăm la mijlocul verii și faimoasele case de modă pariziene și-au și făcut cunoscute opțiunile de iarnă. Pe scurt, despre moda iernii viitoare : Lola Prusac — preferă lucrurile brodate cu mîna, la Curreges — skiul este „superstar”, din zece modele, nouă sînt consacrate acestui sport ; Philippe Venet — tot cu seducătoare mantouri : Dior propune hanorak dimineța, zibelină și cincîla, seara. În sfîrșit, Pierre Balmen prevede o iarnă somptuoasă, cu multe, multe splendori.

UN PUI DE GAINĂ CU PATRU PICIOARE a văzut lumina zilei într-o fermă din Ungaria. Fiînd femelă, a fost lăsată în viață. Mai tîrziu ouăle sale vor fi date la incubator, iar puii ce se vor crește vor fi trimiși unui studiu la un institut de specialitate.

FLACĂRA Redacția : București, Piața Școlii 1, sector 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33. Tel. 17 60 10, 17 60 20, interioare : reportaj (A. Dohotaru — 16 17) ; cultură, cenaclu (Eugen Seceleanu — 16 06) ; știință (Liviu Timbus — 16 18) ; probleme cetățenești — scrisori (Marga Nedelea — 17 87) ; publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu, Nicolae Cristache — 16 18) ; fotoreportaj — 15 95 ; documentare — 16 23 ; administrație (Alexandru Medar — 17 86) ; secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Sorin Postolache — 17 82, 16 21) ; secretar responsabil de redacție (Marius Popescu 17 82 și interior 16 11) ; redactor șef adjunct (Traian Proșan — 17 82 și interior 17 83) ; redactor șef — 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU